

Sametingets budsjett 2025

Sametingsrádets forslag til innstilling

Bušeahhta x Budsjett

Innhold

1	Innledning	13
2	Hovedinnhold	14
3	Rammer og prinsipper	16
3.1	Økonomiske rammebetingelser	16
3.1.1	Samlet bevilgning til Sametinget	16
3.1.2	Sametingets økonomiske rammefordeling	17
3.2	Økonomiske virkemidler	18
3.2.1	Direkte tilskudd	19
3.2.2	Søkerbasert tilskudd	19
3.2.3	Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre	19
3.3	Avtaler og regelverk	19
3.3.1	EØS-regelverket	19
3.3.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner	20
3.3.3	Næringsavtalen i duodji	20
3.3.4	Idrettsavtalen	20
3.3.5	Sámi Giellagáldu – avtale	20
3.4	Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper	20
3.4.1	Grunnloven § 108	20
3.4.2	FNs erklæring om urfolks rettigheter	20
3.4.3	ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsplikten	21
4	Språk	22
4.1	Innsatsområder – Språk	22
4.1.1	Virkemidler innsatsområder – Språk	22
4.2	Bruk av samiske språk	22

4.2.1	Samletabell – Bruk av samiske språk	23
4.2.2	Tospråklighetstilskudd til kommuner – direkte tilskudd	23
4.2.3	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner – direkte tilskudd	24
4.3	Utvikling av samiske språk	24
4.3.1	Samletabell – Utvikling av samiske språk	25
4.3.2	Språkutvikling i kommuner – direkte tilskudd	26
4.3.3	Samiske språksentre, basistilskudd – direkte tilskudd	27
4.3.4	Samiske språksentre, aktivitetstilskudd – direkte tilskudd	29
4.3.5	Faglig kompetanseheving for språksentrene – prosjekt	30
4.3.6	Språksentertreff – konferanse	30
4.3.7	Stipend til elever med samisk i videregående skole – søkerbasert tilskudd	30
4.3.8	Språkstipend høyere utdanning – søkerbasert tilskudd	31
4.3.9	Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku – søkerbasert tilskudd	31
4.3.10	Språkutviklingstiltak – søkerbasert tilskudd	32
4.3.11	Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område – søkerbasert tilskudd	32
4.3.12	Språkmotiveringsprisen	33
4.4	Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket	33
4.4.1	Språktilbud for barn og unge	33
4.4.2	Språkløyper – nasjonal strategi for lesing og skriving – direktetilskudd til Sámi Allaskuvla – Sámi lohanguovddáš/Senter for samisk i opplæringen	33
4.4.3	Synliggjøring og samarbeid	34
4.4.4	Sámi giellavahkku – prosjekt	34
4.4.5	Samisk språkombud	34
5	Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	35
5.1	Innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	35
5.1.1	Virkemidler innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	35
5.2	Myndighet, ansvar og roller innen barnehage	36
5.3	Gratis samiskspråklig barnehage	36

5.3.1 Samletabell – Gratis samiskspråklig barnehage	36
5.3.2 Gratis samiskspråklige barnehager, veiledningsmidler – prosjekt	37
5.3.3 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon – søkerbasert tilskudd	37
5.3.4 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler – søkerbasert tilskudd	38
5.4 Samiskspråklige barn i dagens samfunn	38
5.4.1 Samletabell – Samiskspråklige barn i dagens samfunn	39
5.4.2 Samisk språkopplæring i barnehager – søkerbasert tilskudd	39
5.4.3 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager – søkerbasert tilskudd	40
5.4.4 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager – søkerbasert tilskudd	40
5.4.5 Julevsáme sámástahtte – direkte tilskudd til Viejega AS	40
5.5 Tradisjonell kunnskap i ny tid	41
5.5.1 Samletabell – Tradisjonell kunnskap i en ny tid	41
5.5.2 Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling – søkerbasert tilskudd	41
5.6 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	41
5.7 Samisk innhold i skolen	42
5.7.1 Samletabell – Samisk innhold i skolen	43
5.7.2 Fagfornyelsen 2020 og utvidelse av samisk læreplanverk – prosjekt	43
5.7.3 Tradisjonell kunnskap i grunnsopplæringen – søkerbasert tilskudd	44
5.7.4 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	45
5.8 Arbeid mot mobbing og samehets	45
5.8.1 Samletabell – Arbeid mot mobbing - prosjekt	45
5.8.2 Forebygging av mobbing og samehets – søkerbasert tilskudd	46
5.9 Læremidler	47
5.9.1 Samletabell – Læremidler	47
5.9.2 Utvikling av læremidler – søkerbasert tilskudd	47
5.9.3 Offentlig anskaffelse av læremidler	48

	5.9.4 Ovttas Aktan Aktesne – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	48
	5.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning	49
	5.11 Utdanning- og forskningstilbud	49
	5.12 Rekruttering	49
	5.12.1 Samletabell – Rekruttering	49
	5.12.2 Stipend for høyere utdanning – søkerbasert tilskudd	50
	5.12.3 Rekruttering – prosjekt	50
6	Arealer, miljø og klima	52
	6.1 Innsatsområder – Arealer, miljø og klima	52
	6.1.1 Virkemidler innsatsområder – Arealer, miljø og klima	52
	6.2 Forvaltning av arealer	53
	6.2.1 Samletabell – Forvaltning av arealer	53
	6.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi – direkte tilskudd	53
	6.2.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser – søkerbasert tilskudd	53
	6.3 Naturressurser	54
	6.4 Naturmangfold	54
	6.4.1 Samletabell – Naturmangfold	54
7	Næringer	56
	7.1 Innsatsområder – Næringer	56
	7.1.1 Virkemidler innsatsområder – Næringer	56
	7.2 Primærnæringer	57
	7.2.1 Samletabell – Primærnæringer	57
	7.2.2 Sjøsamiske rettigheter – Borjjadat – prosjekt	57
	7.2.3 Marine næringer	58

	7.2.4 Laks	58
	7.2.5 Jordbruk	59
	7.2.6 Reindrift	60
	7.2.7 Rovvilt	61
	7.3 Variert næringsliv	61
	7.3.1 Samletabell – Variert næringsliv	62
	7.3.2 Variert næringsliv – søkerbasert tilskudd	62
	7.3.3 Sápmi næringshage – direkte tilskudd	62
	7.3.4 Ungt Entreprenørskap – direkte tilskudd	63
	7.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	63
	7.4.1 Samletabell – Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	64
	7.4.2 Samisk reiseliv – prosjekt	64
	7.4.3 Urfolks matsystemer – prosjekt	65
	7.4.4 Samisk mat – prosjekt	65
	7.4.5 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat – søkerbasert tilskudd	65
	7.4.6 Dáiddadállu – direkte tilskudd	66
	7.4.7 Duottar Studio AS – direkte tilskudd	66
	7.5 Duodji	66
	7.5.1 Samletabell – Duodji	67
	7.5.2 Duodjeinstituhtta – direkte tilskudd	67
	7.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen – direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji	67
	7.5.4 Næringsavtale for duodji	68
	7.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)	70
8	Kultur	73
	8.1 Innsatsområder – Kultur	74
	8.1.1 Virkemidler innsatsområder – Kultur	74

8.2	Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur	74
8.3	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	75
8.3.1	Samletabell – Gode rammevilkår for samiske kunstnere	75
8.3.2	Samisk kunstneravtale	75
8.3.3	Joik og samisk musikk – søkerbasert tilskudd	76
8.3.4	Kulturtiltak – søkerbasert tilskudd	77
8.4	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	77
8.4.1	Samletabell – Samiske kulturinstitusjoner	79
8.4.2	Institusjonsutvikling – kompetanseheving – prosjekt	79
8.4.3	Internasjonalt Samisk Filminstitutt – direkte tilskudd	80
8.4.4	Sámi Dáiddaguovddáš – direkte tilskudd	80
8.4.5	Festivaler – direkte tilskudd	81
8.4.6	Teatre – direkte tilskudd	82
8.4.7	Museer – direkte tilskudd	83
8.4.8	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner – direkte tilskudd	85
8.4.9	Institusjonsutvikling – søkerbasert tilskudd	86
8.4.10	Skoltesamisk kulturår – prosjekt	86
8.4.11	Kartlegging, forvaltning og vern av immateriell kulturarv – prosjekt	86
8.4.12	Arbeidsgruppe for å etablere institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle – prosjekt	87
8.4.13	Oppbygging av nye institusjoner i Sápmi – prosjekt	87
8.4.14	Saami Council Headquarters - KulturSápmi – direkte tilskudd	87
8.5	Samisk litteratur	87
8.5.1	Samletabell – Samisk litteratur	88
8.5.2	Utvikling og fremming av samisk litteratur – direkte tilskudd	88
8.5.3	Prosjektstøtte til samisk litteratur – søkerbasert tilskudd	89
8.5.4	Formidling av samisk litteratur – direkte tilskudd	89
8.5.5	Samiske litteraturdager – konferanse	90
8.5.6	Styrke formidling i nordsamisk område – direkte tilskudd til Troms fylkeskommune	90
8.5.7	Loga munnje! Les for meg! – prosjekt	90

8.6	Samiske medier	91
8.6.1	Samletabell – Samiske medier	91
8.6.2	Samiske medier – direkte tilskudd	92
8.7	Samisk idrett	92
8.7.1	Samletabell – Samisk idrett	93
8.7.2	Samisk idrett – direkte tilskudd	93
8.7.3	Kultur- og idrettsstipend – stipend	93
9	Kulturminnevern	94
9.1	Innsatsområder – Kulturminnevern	94
9.1.1	Virkemidler innsatsområder – Kulturminnevern	94
9.2	Forvaltning av kulturminner	95
9.2.1	Samletabell – Forvaltning av kulturminner	95
9.2.2	Samisk kulturminnevern – søkerbasert tilskudd	95
9.2.3	Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadje/Mortensnes kulturminneområde – prosjekt	96
9.3	Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	96
9.4	Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	96
9.4.1	Samletabell – Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	97
9.4.2	“Kjent og anerkjent” – satsing på sørsamisk kulturarv – prosjekt	97
9.4.3	Revitalisering av samiske kulturmiljø i “Fotefar mot Nord” -prosjekt	97
9.4.4	Skoltebyen - møtested og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv – prosjekt	98
9.4.5	Kulturminner som grunnlag for rettigheter til arealer og samisk arealbruk – prosjekt	98
9.5	Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv	98
9.6	Forvaltning av samisk levninger	99
9.6.1	Samletabell – forvaltning av samiske levninger	99

10	Helse, sosial og barnevern	100
10.1	Innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern	100
10.1.1	Virkemidler innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern	101
10.2	Spesialisthelsetjenesten	101
10.3	Helse- og omsorgstjenesten	102
10.3.1	Samletabell – Helse- og omsorgstjenesten	103
10.3.2	Brukerrettede tilbud for den samiske befolkningen, i livsløps- og folkehelseperspektiv – direkte tilskudd til Várdobáiki	103
10.3.3	Samisk legeforening – direkte tilskudd	103
10.3.4	Sørsamisk helsenettverk – direkte tilskudd	104
10.3.5	Brukerrettede tilbud for eldre samer – direkte tilskudd til Samisk hus Oslo	104
10.3.6	Sørsamisk helsekonferanse – direkte tilskudd	104
10.3.7	Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter – søkerbasert tilskudd	104
10.4	Folkehelse	105
10.4.1	Samletabell – Folkehelse	106
10.5	En likeverdig barneverntjeneste	106
10.6	Sosiale forhold og velferdstjenester	107
10.6.1	Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.	107
11	Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	108
11.1	Innsatsområder – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	108
11.1.1	Virkemidler innsatsområder – Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	108
11.2	Samisk samarbeid	109
11.2.1	Samletabell – Samisk samarbeid	109
11.2.2	Sámi Giellagáldu	109

	11.2.3 Samisk parlamentarisk råd (SPR)	109
11.3	Nordområdene	110
11.4	Urfolksrettigheter	110
	11.4.1 Samletabell – Urfolksrettigheter	110
	11.4.2 Oppfølging av sannhet- og forsoningskommisjonens rapport – prosjekt	110
	11.4.3 Internasjonalt arbeid – direkte tilskudd	111
	11.4.4 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 – prosjekt	112
	11.4.5 Jevgenij Jushkovs minnefond - direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon	112
11.5	Likeverd og solidaritet	112
11.6	Likestilling	113
	11.6.1 Samletabell – Likestilling	113
	11.6.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt	113
	11.6.3 Garmeres – direkte tilskudd	114
12	Samarbeidsavtaler	115
	12.1.1 Virkemidler innsatsområder – Samarbeidsavtaler	115
	12.2 Regionalt samarbeid	115
	12.2.1 Regionalutviklingsprosjekter – søkerbasert tilskudd	116
	12.3 Interreg	116
	12.3.1 Interreg – søkerbasert tilskudd	116
13	Andre tiltak	118
	13.1 Samletabell – Andre tiltak	118
	13.1.1 Noereh – direkte tilskudd	118
	13.1.2 Norrõs skoltesamene – direkte tilskudd	118
	13.1.3 Samiske hovedorganisasjoner – søkerbasert tilskudd	119

	13.1.4 Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget – søkerbasert tilskudd	119
	13.1.5 Samiskrelatert statistikk i Norge – avtale	119
	13.1.6 Forskning på Sametingsvalget – avtale	119
	13.1.7 Sametingsvalget 2025 - prosjekt	120
	13.2 Virkemidler politisk nivå	120
	13.2.1 Politiske grupper i Sametinget	120
	13.2.2 Opposisjonens arbeidsvilkår	120
	13.2.3 Tilskudd til lister ved Sametingsvalget 2025	120
14	Plenum	122
	14.1 Driftskostnader parlamentet	122
	14.1.1 Sametingets plenum	122
	14.1.2 Sametingets plenumsledelse	122
	14.1.3 Sametingets fagkomitéer	123
	14.1.4 Sametingets kontrollutvalg	123
	14.1.5 Samisk parlamentarisk råd (SPR)	123
	14.1.6 Sametingets klagenemnd	123
15	Sametingsrådet	124
	15.1.1 Samletabell – Sametingsrådet	124
	15.2 Sametingsrådet	124
	15.2.1 Sametingsrådet	124
	15.2.2 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)	125
	15.2.3 Sametingets eldreråd	125
	15.2.4 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	125
	15.2.5 Kunnskapsgrunnlag Sametingets valgordning – prosjekt	125
16	Sametingets administrasjon	126
	16.1 Samletabell – Sametingets administrasjon	126

1 Innledning

Sametinget er et nasjonalt folkevalgt parlament for samene i Norge. Budsjettet vedtas av Sametingets plenum hver høst, på grunnlag av Sametingsrådets årlige innstilling og påfølgende behandling i Sametingets plan- og finanskomiteé.

Sametingets budsjett bygger på de økonomiske rammene regjeringen foreslår bevilget til Sametinget i regjeringens proposisjon til statsbudsjett (Prop. 1 S) for det aktuelle budsjettåret (se kap. 3.2 Økonomiske virkemidler).

Endringer i regjeringens forslag til statsbudsjett som følge av behandling og vedtak i Stortinget, innarbeides ved revidering av Sametingets budsjett påfølgende vår.

Sametingets politiske og administrative virksomhet skjer innenfor rammene av Sametingets vedtatte budsjett. Andre sentrale forhold som påvirker Sametingets virksomhet er internasjonale og nasjonale avtaleverk (se kap. 3.3 Avtaler og regelverk) og annet lovverk (se kap. 3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper).

2 Hovedinnhold

Sametingets budsjetttramme er økt med til sammen kr 55 793 000 sammenlignet med Sametingets budsjett 2024. I forbindelse med saldert budsjett 2024 fikk Sametinget en ekstra bevilgning på kr 20 000 000 som ikke ble tatt med i behandlingen av Sametingets budsjett, da saldert budsjett ble vedtatt uken etter Sametingets plenum behandlet budsjettet for 2025. Sametinget fordelte midler gitt i saldert budsjett i sitt reviderte budsjett 2024. Når vi tar hensyn til dette har rammen økt med 3,6 % når vi ser bort fra øremerkingene fra regjeringen. Prisveksten i statsbudsjettet er anslått til 3.8 %, noe som betyr at Sametinget har en liten underdekning for lønns- og prisvekst.

Regjeringen har i bevilgningen gitt øremerkede økninger til språksentrene på 3 millioner kroner, 4 millioner kroner til merkostnader i forbindelse med gjennomføring av Sametingsvalget i 2025, og 4,1 millioner kroner til økning i husleie til Beaivváš Sámi Našunálateáhter i forbindelse med innflytting i nye lokaler. Teateret hadde innflytting i nye lokaler i august 2024.

Budsjettet gir rom for noen satsinger, men ikke de store som Sametingsrådet hadde forventet. Kulturløftet som regjeringen har varslet i Hurdalsplattformen har ikke ennå blitt innfridd. Sametinget har imidlertid fått økninger i forbindelse med budsjettforliket både for 2023 og 2024 som har gitt Sametinget rom for flere satsinger.

Dette budsjettet har en tydelig språk- og kulturprofil. Sametinget har i dette budsjettet prioritert å følge opp økningene som ble gitt i forbindelse med revidert budsjett 2024 til de samiske språk- og kulturinstitusjonene samt til kommunene og fylkeskommunene. I tillegg er øremerkingen fra regjeringen til språksentrene fulgt opp og alle språksentrene har fått økt aktivitetstilskudd. Innenfor språk styrkes i tillegg den søkerbaserte ordningen for språkutvikling og prosjekt for Faglig kompetanseheving for språksentrene som ble lansert i revidert budsjett videreføres.

Flere av de små kulturinstitusjonene har blitt løftet og den søkerbaserte ordningen for kulturtiltak er økt betraktelig. Det har i flere år vært et ønske om å sette i gang et prosjekt for utvikling av nye institusjoner i Sápmi og Sametinget har i dette budsjettet fått rom for denne satsingen. Målet med satsingen er å få til et større mangfold blant samiske institusjoner både geografisk og faglig. Sametinget har satt av kr 1 500 000 til dette prosjektet.

Sametinget styrker også flere søkerbaserte ordninger innen næringsutvikling i tillegg til at det har kommet inn et nytt direkte tilskudd til kulturnæringsbedriften Duottar Studio AS.

I 2024-budsjettet styrket Sametinget arbeidet med skoltesamiske både gjennom øremerkede tilskudd på en million kroner til Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museumssiida til styrking av Ávv og språkarbeidet der, og til prosjektet for å sikre Onterihuset- og Halonenhuset i Skoltebyen. Støtten til Ávv Skoltesamisk Museum er del av en revitaliseringsstrategi vedtatt av Sametinget. Skoltebyen i Neiden var Neidensiidaens sommerboplass, og er et av 12 fredete kulturmiljøer i Norge. Sametinget står som eier av en del av området og flere bygg. Denne satsingen er en fireårig satsing og videreføres i 2025. I tillegg har den skoltesamiske interesseorganisasjonen Norrõs kommet inn som direkte tilskudd på budsjett i 2025.

Sametinget følger opp den øremerkede bevilgningen til økning i husleie til Beaivváš Sámi Našunálateáhter i forbindelse med innflytting i nye lokaler. Teateret hadde innflytting i nye lokaler i august 2024. Total husleieøkning til sammen for 2024 og 2025 er på kr 12 699 000 inkludert prisstigning for 2025 på 2024-bevilgningen. Det er også satt av en engangsbevilgning på kr 1 000 000 til RiddoDuottarMuseat for å finansiere flytting i forbindelse med bygging av nytt museumsbygg. Museet skal over i midlertidige lokaler under byggeprosessen.

Samisk litteratursenter har en viktig funksjon i formidlingen av samisk litteratur med formål om at samiske språk og bøker søker brukere. Derfor blir litteratursenteret styrket med kr 400 000 i 2025.

I tillegg er økning av driftstilskuddet til Protect Sápmi prioritert slik at bedriften i større grad kan bistå med sin kompetanse i arealsaker.

På grunn av store økninger knyttet til husleiekostnader og økning i lisenser knyttet til digitalisering internt i Sametingets administrasjon har sametingsrådet også økt administrasjonsbudsjettet med kr 1 732 000.

3 Rammer og prinsipper

3.1 Økonomiske rammebetingelser

3.1.1 Samlet bevilgning til Sametinget

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2024 - 2023	Avvik i %
560.50 Kommunal- og distriktsdepartementet – KDD	697 514	641 721	55 793	8,7 %
226.21 Kunnskapsdepartementet – KD	6 000	6 000	0	0,0 %
328.78 Kulturdepartementet – KUD	2 300	2 220	80	3,6 %
Totalt bevilget	705 814	649 941	55 873	8,6 %

3.1.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2024 - 2023	Avvik i %
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	705 814	649 941	55 873	8,6 %
Sum driftsinntekter	705 814	649 941	55 873	8,6 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	41 281	40 681	600	1,5 %
Drift administrasjon	170 723	162 844	7 879	4,8 %
Sum driftskostnader	212 004	203 525	8 479	4,2 %
Driftsresultat	493 810	446 416	47 394	10,6 %
Økonomiske virkemidler				
Direkte tilskudd	325 555	291 357	34 198	11,7 %
Søkerbasert tilskudd	112 092	107 576	4 516	4,2 %
Avtale	32 705	33 524	-819	-2,4 %
Prosjekt	22 400	13 009	9 391	72,2 %
Konferanse og evaluering	1 058	950	108	11,4 %
Sum økonomiske virkemidler	493 810	446 416	47 394	10,6 %
ÅRSRESULTAT	0	0	0	

Sametinget har i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 fått en økning på kr 35 703 000 sammenlignet med Sametingets budsjett 2024. I forbindelse med saldert budsjett for 2024 fikk Sametinget 20 millioner i tillegg til det regjeringen hadde foreslått, slik at total økning fra Sametingets budsjett for 2024 er på 55,7 millioner kroner.

Av økningen på 35,7 millioner er følgende poster øremerket:

- 3 millioner kroner til de samiske språksentrene.
- 4 millioner kroner til å dekke merkostnader i forbindelse med gjennomføring av Sametingsvalget i 2025.
- 4,1 millioner kroner til dekking av husleie i forbindelse med økte husleiekostnader for Beaivváš Sámi Nášunálateáhter.

Etter satsingene har Sametinget en kompensasjon for prisstigning tilsvarende 3,6 % som er litt i underkant av prisstigning i statsbudsjettet som var på 3,8 %.

3.2 Økonomiske virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidlene for 2025:

(i 1000 kr)

Virkemidler	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2024 - 2023	Avvik i %
Språk	126 924	114 926	11 998	10,4 %
Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	62 385	65 700	-3 315	-5,0 %
Arealer, miljø og klima	3 682	3 546	136	3,8 %
Næringer	41 830	37 021	4 809	13,0 %
Kultur	216 110	191 678	24 432	12,7 %
Kulturminnevern	5 850	4 200	1 650	39,3 %
Helse og sosial	5 273	3 825	1 448	37,9 %
Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	7 100	9 797	-2 697	-27,5 %
Samarbeidsavtaler	2 500	2 500	0	0,0 %
Andre tiltak	22 156	13 223	8 933	67,6 %
Sum økonomiske virkemidler	493 810	446 416	47 394	10,6 %

Sametingets økonomiske virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger, avtaler, prosjekter, konferanser og evalueringer.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

Sametingsrådet har fullmakt til å forvalte Sametingets budsjett med unntak av postene med følgende aktivtetskoder:

- 1010 Sametingets plenum
- 1110 Sametingets plenumsledelse
- 1111 Sametingets fagkomiteer
- 1120 Sametingets kontrollutvalg
- 1930 Sametingets klagenemnd
- Sametingets administrasjon
- Sámi Giellagáldu kap. 11.2.2
- 87101 Politiske grupper i Sametinget
- 87110 Opposisjonens arbeidsvilkår
- 87120 Sametingsvalget 2025 søkerbasert tilskudd
- 88501 Sametingsvalget - prosjekt

Sametingsrådet har ansvar for fastsatte mål og resultatoppnåelse, samt å rapportere til plenum gjennom rådets beretning og årsmelding. Sametingsrådet gis også fullmakt til å forvalte oppgaver som Sametinget er gitt i henhold til lov og forskrifter.

Sametingsrådet får fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte virkemidler i budsjettet med unntak av de postene nevnt over. Fullmakten til å omdisponere gjelder ikke driftskostnader til administrasjonen og de ovennevnte postene som Sametingsrådet ikke forvalter. Sametingsrådet kan ikke omdisponere til poster som ikke fremgår av inneværende års budsjett og/eller revidert budsjett.

Plenum gir også Sametingsrådet fullmakt til å tildele videre bevilgninger som departementene eller underliggende etater tildeler til Sametinget, utenom statsbudsjettet og regjeringens reviderte nasjonalbudsjett. Dette gjelder

tildelinger som kommer gjennom året og som er øremerket til bestemte formål eller samiske institusjoner. Slike tildelinger skal det rapporteres på i rådets beretning.

Sametingsrådet skal i forbindelse med saken om rådets beretning om virksomheten legge ved oversikten for eventuelle omdisponeringer som er gjort i beretningsperioden.

Sametingets plenumsledelse har fullmakt til å disponere postene under kapittel 14 med unntak av aktivitetsnummer 1310 Samisk parlamentarisk råd. I tillegg forvalter plenumsledelsen ordningene Politiske grupper i Sametinget (aktivitetsnummer 87101) og ordningen Opposisjonens arbeidsvilkår (aktivitetsnummer 87110) samt (aktivitetsnummer 87120) Sametingsvalget 2025 - søkerbasert tilskudd og (aktivitetsnummer 88501) Sametingsvalget – prosjekt.

Sametingets direktør har fullmakt til å forvalte midlene under kapittel 16 Sametingets administrasjon og gis fullmakt til å gjøre omdisponeringer mellom de administrative postene i budsjettet. Sámi Giellagáldu sin direktør får fullmakt til å disponere midlene satt av under kap. 11.2.2 Sámi Giellagáldu.

3.2.1 Direkte tilskudd

Direkte tilskuddsordninger forvaltes av Sametingsrådet eller det organet som Sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, framkommer i regelverk for Sametingets direkte tilskudd og tilsagnsbrevene. Sametingsrådet delegeres fullmakt til å vedta regelverk for direkte tilskuddene for 2024.

Mottakere av direkte tilskudd skal levere ut fra mål og kriterier, og levere rapport og regnskap innenfor fastsatte frister. Ved manglende leveranse vil direkte tilskudd trekkes tilbake og falle bort i kommende års budsjett.

I henhold til statens økonomireglement skal tilskuddsmottaker for direkte tilskudd navngis i selve bevilgningsvedtaket eller være omtalt i budsjettproposisjonen på en slik måte at tilskuddsbevilgningen må anses øremerket for vedkommende. Tilskuddsmottaker er derfor navngitt i tabellene for direkte tilskudd.

3.2.2 Søkerbasert tilskudd

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av Sametingsrådet eller det organet som Sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter regelverkene for tilskudd for 2024 for de søkerbaserte ordningene med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for tilskuddsvedtak fattet av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til. For tilskuddsvedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.2.3 Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre

Sametinget forvalter i tillegg til sine egne tilskuddsordninger, to tilskuddsordninger på vegne av Riksantikvaren. Disse midlene tildeles til Sametinget etter søknad. Det er Riksantikvaren som fastsetter forskrifter for bruk av midlene og som behandler klagesaker knyttet til de to ordningene.

3.3 Avtaler og regelverk

3.3.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og

gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktspolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.3.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget inngikk i 2004 en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, joik, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med Samisk kunstnerråd.

3.3.3 Næringsavtalen i duodji

Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som til enhver tid er vedtatt i Sametinget. Fra og med avtalen for 2024 så er det nå en toårig avtale. Avtalen som ble inngått med Sámiid Duodji våren 2023 gjelder dermed for både for 2024 og 2025.

3.3.4 Idrettsavtalen

I forbindelse med omorganiseringen av samisk idrett ble det bestemt at det skulle igangsettes et arbeid for en egen idrettsavtale og årlige forhandlinger om rammer til samisk idrett. Den første avtalen ble inngått i 2023 og de første forhandlingene ble gjennomført våren 2023. Avtalepartene er Sámi Valáštallan Lihttu (SVL) og Sametinget.

3.3.5 Sámi Giellagáldu – avtale

Sametinget fremforhandler årlig finansiering av Sámi Giellagáldu med sametingene i Finland og Sverige etter vedtekter for Sámi Giellagáldu.

3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper

3.4.1 Grunnloven § 108

Grunnloven § 108 er en overordnet rettsregel som retter seg mot statens myndigheter og pålegger den norske stat en plikt til å legge forholdene til rette for at samene selv kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

I praksis betyr dette at statlige myndigheter er forpliktet til aktive tiltak i tilretteleggingen for samenes kulturutøvelse, og et vern mot en samepolitikk som truer grunnlaget for samiske språk og kultur. Grunnloven § 108 gir en resultatforpliktelse for en fortsatt levedyktig samisk kultur og begrenser statens handlefrihet både i lovgivningsprosesser og i forvaltning. Som en følge av Grunnloven § 108 er myndighetene forpliktet til å legge avgjørende eller stor vekt på hensynet til samiske kultur ved avgjørelser som angår samene.

3.4.2 FNs erklæring om urfolks rettigheter

FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007 er et uttrykk for minstestandardene i urfolksretten. Urfolkserklæringen gjengir eksisterende og bindende internasjonale menneskerettigheter, generell internasjonal lov og internasjonal sedvanerett. Den bygger på eksisterende grunnleggende menneskerettigheter på det kulturelle, historiske, sosiale og økonomiske området som tilligger urfolks spesielle situasjon.

Urfolkserklæringen bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til selvbestemmelse, og i kraft av denne retten bestemmer urfolk selv sin politiske stilling, og rett til å fritt fremme sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

Erklæringen skal videre bidra til et mer harmonisk forhold og bedre samarbeid mellom stat og urfolk. Innholdet i erklæringen omfatter alle samfunnsområder som er innenfor Sametingets arbeidsområder. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk. Det er bestemmelser om urfolks helse, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, og at urfolk skal kunne bevare og utvikle sin kulturarv, tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk. Urfolk har rett til landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket. Urfolk har også rett til bevaring av miljøet og av produksjonskapasiteten i sine områder. Urfolk skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med urfolk for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker dem vedtas.

3.4.3 ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsplikten

ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater er et sentralt folkerettsinstrument i urfolksretten. Konvensjonen omhandler landrettigheter, arbeidsvilkår, yrkesopplæring, helse og utdanning. Konsultasjoner og deltakelse utgjør en viktig del av konvensjonen.

I 2021 ble lov om endring i sameloven mv. (konsultasjoner) vedtatt. Endringen medfører endring i § 1-1 formål med loven og et nytt kapittel i sameloven, kapittel 4 konsultasjoner. Konsultasjonene omfatter ulike sakstyper, slik som lover, forskrifter, enkeltvedtak, retningslinjer, tiltak og beslutninger (f.eks. i stortingsmeldinger). Konsultasjonsplikten kan omfatte alle ideelle og materielle former for samisk kultur.

Loven skal ivareta samers rett til frie og forhåndsinformerte samtykke i alle saker som angår oss, og er ment å bidra til oppfyllelse av statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjon med samene. Loven er en implementering av FNs erklæring om urfolks rettigheter art. 19 og ILO konvensjon 169 art. 6, og formålet er å konsultere i god tro og i den hensikt å oppnå enighet mellom partene.

Loven innebærer et sett med prosedyrer for å gi eller ikke å gi et fritt og forhåndsinformert samtykke til lovmessige, administrative tiltak som berører samiske interesser, eller til prosjekter som berører samenenes landområder, territorier eller andre ressurser. Sametinget har etterlyst en mekanisme for å overvåke om konsultasjonsforpliktelsene ivaretas. Konsultasjonsloven omfatter ikke økonomiske tiltak eller budsjetttiltak.

4 Språk

Samfunnsmål:

- De samiske språkene er naturlige, samfunnsbærende og levende språk.

Et av Sametingets hovedmål er å styrke og utvikle de samiske språkene i fremtiden. De samiske språkene skal ha en naturlig plass i samfunnet, og alle skal ha mulighet til å høre, se og bruke de samiske språkene på alle samfunnsområder. Det må legges til rette for bruk av samisk på alle samfunnsarenaer og det må etableres gode rammevilkår som sikrer dette.

Samene har rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål. Alle samer skal sikres en mulighet til å lære seg å snakke samisk.

NOU 2016: 18 Hjertespråket foreslår mange tiltak og lovendringer som skal styrke og sikre fremtiden for de samiske språkene. Oppfølging av utredningen og gjennomføring av tiltakene er et viktig arbeid som Sametinget har arbeidet med siden 2017. Strategidokumentet Giellalokten ble vedtatt av Sametingets plenum i desember 2018. Sametinget har igangsatt en rekke tiltak med formål å synliggjøre samiske språk i offentligheten, samt andre prosesser for utvikling av samiske språk. Sametinget vil også følge opp tiltakene foreslått i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport samt plenumssakene *SP 003/24 Sannhet og Forsoning Pilar 2: Språk og opplæring* og *SP 21/24 Sammen fremover – Sametingets strategi for samiske språksentre*. Dette arbeidet vil fortsette i 2025.

Det er behov for at hele samfunnet er med på å synliggjøre og fremme samiske språk på alle områder, både i det offentlige og i det sivile samfunnet. Det må gjøres en stor innsats og Sametinget har gjennom Sámi giellavahkku utfordret alle til å delta.

4.1 Innsatsområder – Språk

Sametingets innsatsområder innenfor språk:

- Bruk av samiske språk.
- Utvikling av samiske språk.
- Oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket.

4.1.1 Virkemidler innsatsområder – Språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Bruk av samisk språk	53 471	49 058	4 413	9,0 %
Utvikling av samiske språk	70 853	62 468	8 385	13,4 %
Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket	2 600	3 400	-800	-23,5 %
Sum	126 924	114 926	11 998	10,4 %

4.2 Bruk av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Offentlige instanser i forvaltningsområdet for samisk språk skal følge samelovens kapittel 3 og betjene sine brukere på samisk, både muntlig og skriftlig. Dette bidrar til at samisk brukes aktivt på ulike samfunnsområder i disse kommunene og fylkeskommunene.

Forvaltningsområdet for samiske språk er viktig for bruken av samiske språk.

4.2.1 Samletabell – Bruk av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner – direkte tilskudd	48 969	44 713	4 256	9,5 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner – direkte tilskudd	4 502	4 345	157	3,6 %
Sum	53 471	49 058	4 413	9,0 %

4.2.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
10001 Kautokeino kommune	8 460	7 756	704	9,1 %
10002 Karasjok kommune	6 842	6 268	574	9,2 %
10003 Tana kommune	4 737	4 332	405	9,3 %
10004 Porsanger kommune	3 954	3 612	342	9,5 %
10005 Nesseby kommune	3 642	3 324	318	9,6 %
10006 Kåfjord kommune	3 435	3 134	301	9,6 %
10008 Snåsa kommune	2 435	2 214	221	10,0 %
10009 Lavangen kommune	2 389	2 172	217	10,0 %
10010 Røyrvik kommune	2 221	2 017	204	10,1 %
10011 Hattfjelldal kommune	2 213	2 011	202	10,0 %
10012 Røros kommune	2 401	2 183	218	10,0 %
10013 Hamarøy kommune	3 273	2 986	287	9,6 %
10014 Tjeldsund kommune	2 967	2 704	263	9,7 %
Sum	48 969	44 713	4 256	9,5 %

Mål for tilskuddsordningen – Tospråklighetstilskudd til kommuner:

- Kommunene betjener befolkningen på samisk, og kommunene synliggjør samisk språk.

Gjennom språktiltak legger kommunene til rette for at flere innbyggere, spesielt samiskspråklige barn og ungdommer får bruke samiske språk.

Tilskuddet er todelt. Et grunntilskudd fordeles likt til alle kommuner. Betjeningstilskuddet fordeles etter antall elever i grunnskolen med samisk som første eller andre språk, og antall innmeldte i sametingets valgmanntall. I løpet av 2025 vil forskrift om tospråklighetstilskudd bli ferdigstilt.

Det settes av kr 48 969 000 til formålet i 2025.

4.2.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
10050 Finnmark fylkeskommune	911	879	32	3,6 %
10055 Troms fylkeskommune	911	879	32	3,6 %
10052 Nordland fylkeskommune	1 378	1 330	48	3,6 %
10053 Trøndelag fylkeskommune	1 302	1 257	45	3,6 %
Sum	4 502	4 345	157	3,6 %

Mål for tilskuddsordningen – Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene betjener sin befolkning på samisk og synliggjør samisk språk.

Fylkeskommunene styrker og utvikler samiske språk gjennom språktiltak.

Grunntilskuddet, 60 % fordeles likt til hver av fylkeskommunene. Betjeningstilskuddet fordeles med 10 % ut ifra antall samiske språk som fylkeskommunen har forvaltningsansvar for, og 30 % ut ifra antall kommuner i fylket som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Aktivitetstilskudd tildeles med lik sum til hver fylkeskommune. Det settes av kr 4 502 000 til formålet i 2025.

4.3 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Folket snakker samisk, lærer og utvikler de samiske språkene.

De samiske språkene har ulike behov og utfordringer, og Sametinget tar et stort ansvar for å styrke samenes språkutviklingsmuligheter i alle områder. Til dette arbeidet legger Sametinget forslagene i NOU 2016:18 Hjertespråket til grunn, hvor det oppfordres til å satse på barn og unge. Sametinget ber kommunene og fylkeskommunene legge til rette for at flere innbyggere, spesielt samiskspråklige barn og ungdommer får bruke samiske språk.

De samiske språksentrene er sentrale aktører i arbeidet med å bevare og utvikle de samiske språkene. Sametinget prioriterer å gi støtte til gjennomføring av språkkurs og språkarenaer. Språksentrene kan også jobbe med lokalt tilpassede tiltak som fører til bevaring og utvikling av de samiske språkene. Sametinget kan inngå oppdragsavtale med språksentrene om å løse utfordringer knyttet til samiske språk i samfunnet.

For styrking og utvikling av samiske språk er det viktig at det finnes aktive lokalmiljøer. Et mangfold av språktiltak i lokalsamfunnene er grunnlaget for aktive språkmiljøer. Det er stor forskjell på språknivået i de forskjellige språkområdene, derfor er det viktig å tilpasse språktiltakene til de forskjellige områdene.

Samfunnet har et stort behov for samisktalende fagfolk på alle områder. For at man i fremtiden skal kunne rekruttere flere fagfolk som behersker språket godt muntlig og skriftlig, gir Sametinget stipend til elever på videregående skole som har samisk i fagkretsen. For å øke antallet samiskspråklige fagansatte i sør-, lule-, skolte- og markasamiske områder, gir Sametinget i tillegg stipend til studenter som tar høyere utdanning i sørsamisk, lulesamisk, skoltesamisk, og til studenter fra markasamiske områder som tar høyere utdanning i samisk.

4.3.1 Samletabell – Utvikling av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Språkutvikling i kommuner – direkte tilskudd	17 005	16 412	593	3,6 %
Språkutvikling i fylkeskommuner – direkte tilskudd	1 652	1 596	56	3,5 %
Samiske språksentre, basistilskudd – direkte tilskudd	26 802	23 799	3 003	12,6 %
Samiske språksentre, aktivitetstilskudd – direkte tilskudd	13 836	10 561	3 275	31,0 %
13801 Faglig kompetanseheving av språksentrene - prosjekt	300	0	300	-
14501 Språksentertreff - konferanse	308	100	208	208,0 %
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 500	3 500	0	0,0 %
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	400	0	0,0 %
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	900	900	0	0,0 %
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd a)	4 800	2 800	2 000	71,4 %
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	1 200	1 200	0	0,0 %
14701 Språkmotiveringspris	150	0	150	-
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd a)	0	1 200	-1 200	-100,0 %
Sum	70 853	62 468	8 385	13,4 %

a) 12010 Dokumenteringstiltak er i 2025 slått sammen med 12030 Språkutviklingstiltak.

4.3.2 Språkutvikling i kommuner – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 - 2024	Avvik i %
10001 Kautokeino kommune	1 830	1 766	64	3,6 %
10002 Karasjok kommune	1 692	1 633	59	3,6 %
10003 Tana kommune	1 404	1 355	49	3,6 %
10004 Porsanger kommune	910	878	32	3,6 %
10005 Nesseby kommune	1 370	1 322	48	3,6 %
10006 Kåfjord kommune	2 069	1 997	72	3,6 %
10008 Snåsa kommune	1 145	1 105	40	3,6 %
10009 Lavangen kommune	1 415	1 366	49	3,6 %
10010 Røyrvik kommune	921	889	32	3,6 %
10011 Hattfjelldal kommune	510	492	18	3,7 %
10012 Røros kommune	840	811	29	3,6 %
10013 Hamarøy kommune	1 750	1 689	61	3,6 %
10014 Tjeldsund kommune	1 149	1 109	40	3,6 %
Sum	17 005	16 412	593	3,6 %

Det settes av kr 17 005 000 til formålet i 2025.

4.3.3 Samiske språksentre, basistilskudd – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
10201 Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10202 Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10203 Árran julesáme guovddášj	1 245	1 202	43	3,6 %
10204 Várdobáiki sámi guovddáš	1 245	1 202	43	3,6 %
10204 Bárru giellabáiki a)	882	851	31	3,6 %
10205 Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	1 395	1 202	193	16,1 %
10206 Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	1 245	1 202	43	3,6 %
10207 Gáisi Giellaguovddáš - Tromsø kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10208 Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10209 Lávgu AS (Álttá sámi giella- ja kulturguovddáš)	1 495	1 202	293	24,4 %
10210 Ástávuoana giellagoahtie - Lavangen kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10211 Gielem nastedh - Snåsa kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10212 Gielearnie - Røyrvik kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10213 Storfjord språksenter - Storfjord kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10214 Giellagiisá - Kautokeino kommune	1 245	1 202	43	3,6 %
10215 Samisk hus i Oslo	1 245	1 202	43	3,6 %
10216 Kvænangen språksenter - Kvænangen kommune	1 495	1 202	293	24,4 %
10217 Stormen språksenter - Bodø kommune b)	2 049	1 302	747	57,4 %
10218 Hattfjelldal språksenter - Sijti Jærnge	2 045	1 202	843	70,1 %
10219 Kárenaš giellaguovddáš - Karasjok kommune	1 256	1 212	44	3,6 %
Sum	26 802	23 799	3 003	12,6 %

a) Bárru giellabáiki er en samisk språkarena for Vesterålen og Lofoten, som er administrativt underlagt Várdobáiki sámi guovddáš.

b) Stormen språksenter fikk i 2024 en midlertidig økning på kr 100 000, for planlegging og gjennomføring av Sámi giellavahkku hovedarrangement. Denne midlertidige bevilgningen er strøket i 2025. Den totale økningen for Stormen språksenter i 2025 er på kr 747 000 inkludert prisstigning og for arbeid med pitesamisk språk på norsk side av Sápmi.

Mål for tilskuddsordningen – Samiske språksentre, basistilskudd:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

Sametinget har i sin strategi for samiske språksentre etablert et samfunnsoppdrag for språksentrene; de samiske språksentrenes samfunnsoppdrag er å bevare og utvikle samiske språk og arbeide for at flere lærer seg og bruker samisk. Språksentrenes virksomhet bidrar til å oppfylle Sametingets språkpolitikk.

Sametinget gir i 2025 et tilskudd på kr 150 000 til Isak Saba guovddáš, for planlegging og gjennomføring av Sámi giellavahkku hovedarrangement i 2025. Dette er en engangsbevilgning.

Sametinget gir i 2025 en økning av direkte tilskudd på kr 800 000 til Stormen språksenter og kr 800 000 til Sijti Jarngje for å jobbe med henholdsvis pite- og umesamisk språk på norsk side av Sápmi.

Stormen språksenter fikk i 2024 en midlertidig økning på kr 100 000, for planlegging og gjennomføring av Sámi giellavahkku hovedarrangement. Denne midlertidige bevilgningen er strøket i 2025. Den totale økningen for Stormen språksenter i 2025 er på kr 747 000 inkludert prisstigning.

Sametinget gir i 2025 en økning av direktetilskuddet på kr 250 000 til Lávgu AS og kr 250 000 til Kvæningen språksenter. Dette er en midlertidig økning. Økningen skal gå til gjennomføring av et felles sjøsamisk prosjekt med mål om å styrke sjøsamisk identitet. Språksentrene skal lage en felles tiltaksplan som skal godkjennes av Sametinget. Prosjektet skal rapporteres på i de årlige aktivitetsrapportene til Sametinget og felles sluttrapport etter endt prosjektperiode.

Det settes av kr 26 802 000 til formålet i 2025.

4.3.4 Samiske språksentre, aktivitetstilskudd – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
10201 Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	310	170	140	82,4 %
10202 Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	970	750	220	29,3 %
10203 Árran julesáme guovdásj	745	630	115	18,3 %
10204 Várdobáiki sámi guovddáš	1 005	796	209	26,3 %
10205 Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	749	640	109	17,0 %
10206 Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	730	590	140	23,7 %
10207 Gáisi Giellaguovddáš - Tromsø kommune	950	700	250	35,7 %
10208 Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune	1 180	1 020	160	15,7 %
10209 Lávgu AS (Álttá sámi giella- ja kulturguovddás)	1 079	968	111	11,5 %
10210 Ástávuona giellagoahtie - Lavangen kommune	710	510	200	39,2 %
10211 Gielem nastedh - Snåsa kommune	900	745	155	20,8 %
10212 Gielearenie - Røyrvik kommune	500	238	262	110,1 %
10213 Storfjord språksenter - Storfjord kommune	505	320	185	57,8 %
10214 Giellagiisá - Kautokeino kommune	504	382	122	31,9 %
10215 Samisk hus i Oslo	670	420	250	59,5 %
10216 Kvæningen språksenter - Kvæningen kommune	610	420	190	45,2 %
10217 Stormen språksenter - Bodø kommune	629	510	119	23,3 %
10218 Hattfjelldal språksenter - Sijti Jærnge	550	410	140	34,1 %
10219 Kárenaš giellaguovddáš - Karasjok kommune	540	342	198	57,9 %
Sum	13 836	10 561	3 275	31,0 %

Fordelingen av aktivitetstilskuddene er gjort på bakgrunn av innsendte aktivitetsplaner fra hvert språksenter.

Mål for tilskuddsordningen – Samiske språksentre, aktivitetstilskudd:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

Språksentrenes hovedoppgave er å arrangere språkkurs og språkarenaer som dekker behovene i eget virkeområde. Språksentrene kan også jobbe med lokalt tilpassede tiltak som fører til bevaring og utvikling av samiske språk.

Formålet med tilskuddsordningen er å gi språksentrene muligheten til å utføre disse oppgavene i samråd med Sametinget og med nærmiljøet på en best mulig måte.

Språksentrene har ikke samme antall årlige aktiviteter. Aktivitetsmidlene er fordelt på bakgrunn av språksentrenes innsendte aktivitetsplaner for 2025, dialogmøter med hvert enkelt språksenter om årets aktiviteter, samt gjennomgang av rapporter fra foregående år. Sametinget arrangerer også årlige språksentertreff hvor alle språksentrene får anledning til å møtes, dele erfaringer og få faglige forelesninger om språk.

Sametinget har i sak 14/23 Sametingets innspill til regjeringen – Statsbudsjettet 2024 meldt inn et behov for å sikre gode rammevilkår for språksentrene. Dette for å sikre robuste samiske språksentre med faglig kompetanse og at språksentrene skal ha mulighet til å løfte språk- og kultursatsingen. Regjeringen har fulgt opp dette i forslaget til statsbudsjett for 2025 med en øremerket økning på kr 3 000 000.

Det settes av kr 13 836 000 til formålet i 2025.

4.3.5 Faglig kompetanseheving for språksentrene – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Løfte kompetanse på språkopplæring for språksentre som mottar direkte tilskudd over Sametingets budsjett.

I arbeidet med *Sammen fremover – Sametingets strategi for samiske språksentre* (021/24), har Sametinget fått innspill på at språksentrene har behov for å få økt sin kompetanse innenfor ulike deler av språkarbeid. Som et ledd i oppfølgingen av Sametingets strategi for samiske språksentre skal Sametinget gi kompetanseheving til språksentrene, eksempelvis om språkopplæringsmodeller/metoder. Som en del av kompetansehevingen tilbyr Sametinget relevante digitale kurs, foredrag og lignende til språksentrene.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2025.

4.3.6 Språksentertreff – konferanse

En gang i året arrangerer Sametinget sammen med språksentrene et treff for alle samiske språksentre. Målet med treffet er å utveksle erfaringer og ideer, kompetansedeling samt videreutvikling av språksentrene. Språksentertreffet skal styrke samarbeidet mellom Sametinget og språksentrene, og språksentrene imellom. Sametinget oppfordrer de samiske språksentrene til nettverkssamarbeid, samhandling om digitale arrangementer, samt deling av samiskspråklig materiale.

Det settes av kr 308 000 til formålet i 2025.

4.3.7 Stipend til elever med samisk i videregående skole – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2024 – 2023	Avvik i %
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 500	3 500	0	0,0 %
Sum	3 500	3 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Stipend til elever med samisk i videregående skole:

- Videregående elever har samisk i fagkretsen på videregående skole.

For å motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole, gir Sametinget stipend til elever som har samisk i fagkretsen. Elever som velger samisk som førstespråk prioriteres.

Det settes av kr 3 500 000 til formålet i 2025.

4.3.8 Språkstipend høyere utdanning – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	400	0	0,0 %
Sum	400	400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Språkstipend høyere utdanning:

- Studenter velger å ta høyere utdanning i samiske språk.

Prioriteringer – Språkstipend høyere utdanning:

- Høyere utdanning i språkene sørsamisk og lulesamisk.
- Høyere utdanning i skoltesamisk ved Universitetet i Oulu
- Høyere samisk språkutdanning for studenter fra markasamisk område.

Det settes av kr 400 000 til formålet i 2025.

4.3.9 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	900	900	0	0,0 %
Sum	900	900	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku:

- Språkinteresserte synliggjør og øker bruken av samisk språk under Sámi giellavahkku.

Prioriteringer – Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku:

- Samiske språktiltak, med spesielt fokus på læring av språk, ord og begreper, som gjennomføres i forbindelse med Sámi giellavahkku.

Det settes av kr 900 000 til formålet i 2025.

4.3.10 Språkutviklingstiltak – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd a)	4 800	2 800	2 000	71,4 %
Sum	4 800	2 800	2 000	71,4 %

a) 12010 Dokumenteringstiltak er i 2025 slått sammen med 12030 Språkutviklingstiltak.

Mål for tilskuddsordningen – Språkutviklingstiltak:

- Organisasjoner dokumenterer, utvikler og gir opplæring i samisk språk.

Prioriteringer – Språkutviklingstiltak:

- Utvikle samiskspråklige applikasjoner og spill.
- Oppdatering av samiskspråklige applikasjoner og digitale spill som tidligere er finansiert av Sametinget.
- Oversette applikasjoner og spill for barn og unge til samisk.
- Samiskkurs for voksne.
- Samiske språkarenaer.
- Oversette Bibeltekster til sør- og lulesamisk.
- Språkutviklingstiltak for språksentrene som er i etableringsfasen
- Tilskudd til språksentre som utvider sitt virkeområde (jf. språksenterstrategien).
- Innsamling av samiske stedsnavn som tidligere ikke er registrert.
- Formidling av samiske stedsnavn.
- Terminologiprojekter.
- Utvikle ordbøker på samisk.
- Grenseoverskridende språksamarbeid.

Det settes av kr 4 800 000 til formålet i 2025.

4.3.11 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	1 200	1 200	0	0,0 %
Sum	1 200	1 200	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område:

- Språksentre og organisasjoner styrker samiske språk i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område.

Prioriteringer – Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område:

- Tiltak som fremmer samisk språk i lule-, sør- og markasamisk område.
- Tiltak som fremmer ume-, pite- og skoltesamisk språk.
- Tiltak som fremmer digitalisering av ume-, pite- og skoltesamisk språkmateriale.

Det settes av kr 1 200 000 til formålet i 2025.

4.3.12 Språkmotiveringsprisen

Språkmotiveringsprisen skal motivere, bevare, styrke og utvikle samisk. Sametinget deler ut prisen hvert fjerde år til en person, et foretak, organisasjon, et prosjekt eller til en gruppe som i stor grad har vært med å ta vare på, styrket og utviklet samisk språk.

Det settes av kr 150 000 til språkmotiveringsprisen i 2025.

4.4 Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
13701 Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - direkte tilskudd til Sámi Lohkanguovddaš ved Sámi allaskuvla	1 800	2 400	-600	-25,0 %
13704 Sámi giellavahkku - prosjekt	800	600	200	33,3 %
13710 Særskilte rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt	0	400	-400	-100,0 %
Sum	2 600	3 400	-800	-23,5 %

Sametinget vedtok i desember 2018 *Sametingets strategier for samiske språk – Giellalokten* (060/18). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket. Giellalokten består både av forslag til tiltak hentet fra Hjertespråket, samt tiltak som naturlig hører sammen med forslagene i Hjertespråket. Giellalokten er en langsiktig språksatsning, den er sektorivergripende og berører alle samfunnsområder. Målet med strategien er at samiske språk og norsk språk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. Visjonen er at samiske språk er naturlige, samfunnsbærende og levende språk.

4.4.1 Språktilbud for barn og unge

Å gi barn og unge tilgang til språk er en av Sametingets viktigste oppgaver. Barn lærer språk fra de blir født, og foreldre og familie er barns nærmeste veiledere i språkinnlæringen. Det språklige fundamentet legges i barneårene, der gode og trygge støttespillere og voksenrelasjoner er viktig for barnas språkopplæring. Det er derfor en forutsetning at barn hører og bruker samiske språk i barnehage, skole og ellers i hverdagen. Språkteorier vektlegger viktigheten av utviklingen av barns begrepsforståelse, ordforråd, setningsoppbygging og språkbruk fra de er små. Barns språkinnlæring legger grunnlaget for hele livet, og et godt språkmiljø spiller på denne måten en avgjørende rolle for språkinnlæringa. Det vil være viktig å bygge sterke og gode språkmiljø, som skaper mulighet for opplæring og bruk av språket i lokalmiljøet.

4.4.2 Språkløyper – nasjonal strategi for lesing og skriving – direkte tilskudd til Sámi Allaskuvla – Sámi lohanguovddáš/Senter for samisk i opplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Barn og unge har god lese og skrivekompetanse i samisk språk.

Regjeringen utarbeidet og gjennomførte nasjonal strategi for lesing og skriving – Språkløyper 2016-2019. Målet med strategien var å styrke barnehagens språkmiljø, sammenhengen mellom barnehagen og skolens språkarbeid, styrke lærernes kompetanse innenfor språk, lesing og skriving, raskere identifisering av språkvansker, redusere antall elever med svake lese- og skriveferdigheter og øke antall elever med svært gode lese- og skriveferdigheter. Det unike med

denne strategien er at det for første gang satses systematisk og helhetlig på språk, lesing og skriving i både barnehage og skole, og at det utvikles praksisnære og kunnskapsbaserte digitale kompetansepakker som barnehager og skoler kan ta direkte i bruk i det lokale utviklingsarbeidet. Strategien omfatter introduksjonssamlinger for barnehager og skoler, nettbaserte kompetansepakker og støtte til lokalt utviklingsarbeid i kommunene.

Senter for samisk i opplæringen har fått i oppdrag å ta utgangspunkt i den nasjonale strategien språkløyper i arbeidet for å utarbeide, tilpasse og oversette materiell til de samiske språkene.

Det settes av kr 1 800 000 til formålet i 2025.

4.4.3 Synliggjøring og samarbeid

Synliggjøring av språk symboliserer tilhørighet, tilstedeværelse og anerkjennelse. Samiske språk og norsk språk er ikke likeverdige og likestilte i dagens samfunn. At samiske språk synes i samfunnet vil ha stor betydning for den samiske befolkningen, både de som har samisk som morsmål og de som ønsker å lære seg samiske språk. Det vil både løfte språkernes status, og gi den samiske befolkningen en følelse av anerkjennelse av sine språk og sin kultur.

4.4.4 Sámi giellavahkku – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Samiske språk synes og høres lokalt, regionalt og nasjonalt under Sámi giellavahkku.

Sámi giellavahkku arrangeres i uke 43 hvert år. Synliggjøring av samiske språk er en sentral del av Giellalokten, og vi ser behovet for å involvere og samarbeide med ulike aktører i arbeidet for at samiske språk skal synes i samfunnet. Sametinget tar initiativ til årlig markering av samiske språk gjennom Sámi giellavahkku. Næringsliv og lokale og offentlige aktører vil inviteres og oppfordres til å bidra til synliggjøring av de samiske språkene i forbindelse med Sámi giellavahkku.

Prosjektet vil i hovedsak gå til oppdatering av språkukas design og nettside, profileringsartikler og produksjon av digitalt innhold.

Det settes av kr 800 000 til formålet i 2025.

4.4.5 Samisk språkombud

Samisk språkombud er et av forslagene i NOU2016: 18 Hjertespråket, og Sametinget anser forslaget som sentralt i det videre arbeidet med oppfølgingen av Hjertespråket

Det er mange ulike aktører som på forskjellige måter har et ansvar for samiske språk lokalt, regionalt og nasjonalt. Det finnes imidlertid ikke et overordnet organ som påser at språk- og opplæringsrettighetene samiske språkbrukere har krav på blir oppfylt. Sametinget erfarer at både enkeltpersoner, institusjoner og aktører tar kontakt for å finne informasjon om språk og opplæringsrettigheter, klagemuligheter, veiledning i spørsmål knyttet til språk og opplæringsrettigheter, klage på brudd av språk og opplæringsrettigheter og også veiledning om hvordan gå frem for å få samisk språktilbud og opplæring i samisk i barnehage og skole.

Sametinget har gjennom konsultasjoner om revidering av samelovens kapittel 3 tatt opp behovet for at det etableres et samisk språkombud som skal påse og sikre at den samiske befolkningen får sine språk- og opplæringsrettigheter oppfylt. Det vil være naturlig at et slikt språkombud har en aktiv rolle i arbeidet for å gi informasjon og veiledning om rettigheter og plikter. En slik informasjon må rettes både mot den enkelte språkbruker og mot kommunal og offentlig tjenesteyting. Veiledning og rådgiving omkring klager på brudd på samiske språk – og opplæringsrettigheter vil også være en viktig del av språkombudets ansvarsområde. Sametinget vil i løpet av 2025 legge frem forslag på innhold og organisering av et samisk språkombud.

5 Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Samfunns mål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som verner, sikrer og utvikler samiske språk, kultur og samfunns liv.

Sametinget arbeider for et kunnskapsbasert samfunn der tradisjonell kunnskap, samiske språk og verdier er grunnpillarene. Det kunnskapsbaserte samiske samfunnet er i stadig endring og utvikles i et samspill mellom arbeidshu/ tradisjonell kunnskap og forskningsbasert kunnskap.

Utviklingen av det samiske samfunnet med grunnlag i våre verdier språklig og kulturelt, forutsetter høy kvalitet i samisk barnehage- og grunnsopplæringstilbud.

Sametinget vil arbeide for at den nasjonale barnehage-, opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier som sikrer samiske rettigheter og et kvalitativt godt opplærings- og utdanningstilbud.

5.1 Innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Sametingets innsatsområder innenfor oppvekst, opplæring, utdanning og forskning:

- Myndighet, ansvar og roller innen barnehage
- Gratis samiskspråklig barnehage
- Samiskspråklige barn i dagens samfunn
- Tradisjonell kunnskap i en ny tid
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager
- Samisk innhold i skolen
- Arbeid mot mobbing og samehets
- Læremidler
- Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning
- Utdanning- og forskningstilbud
- Rekruttering

5.1.1 Virkemidler innsatsområder – Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Gratis samiskspråklig barnehage	7 363	10 000	-2 637	-26,4 %
Samiskspråklige barn i dagens samfunn	6 928	6 899	29	0,4 %
Tradisjonell kunnskap i en ny tid	10 898	10 519	379	3,6 %
Samisk innhold i skolen	2 312	2 780	-468	-16,8 %
Psykososialt læringsmiljø	1 250	1 500	-250	-16,7 %
Læremidler	28 383	28 351	32	0,1 %
Rekruttering	5 251	5 651	-400	-7,1 %
Sum	62 385	65 700	-3 315	-5,0 %

5.2 Myndighet, ansvar og roller innen barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samiske barnehager og barnehager med samiske barn gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen barnehage har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for utvikling i og rammene rundt samiske barnehager og barnehager med samiske barn. Sametinget arbeider for at samiske barn får oppfylt sine rettigheter til et samiskspråklig barnehage tilbud etter en sterk språkmodell.

For å styrke det samiske innholdet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn vil Sametinget i 2025 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle myndigheter og andre aktører. Sametinget vil ha spesielt fokus på oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket, implementering av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), arbeid med kompetanseutvikling, arbeidet med å øke kvalitet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn og foreldreperspektivet.

5.3 Gratis samiskspråklig barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Barnehager i området utenfor regjeringens geografiske prioritering er samiskspråklige innen 2026.

5.3.1 Samletabell – Gratis samiskspråklig barnehage

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
18510 Gratis samiskspråklige barnehager, veiledningsmidler - prosjekt	1 100	700	400	57,1 %
17060 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldre refusjon - søkerbasert tilskudd	3 663	6 700	-3 037	-45,3 %
17061 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler - søkerbasert tilskudd	2 600	2 600	0	0,0 %
Sum	7 363	10 000	-2 637	-26,4 %

Sametingets gratis samiskspråklige barnehageordning er et tiltak som er en del av Beaveálgut-erklæringen. Dette tiltaket er også en videreføring av SámOS utvikling.

Målgruppen for ordningen er barnehager som har vedtektsfestet at de er samiskspråklige barnehager og avdelinger, og som er i området utenfor regjeringens geografiske prioritering.

Gratis samiskspråklig barnehageordning er todelt; del 1 er gratis foreldrebetaling og del 2 er utviklingsavtale om kompetanseheving og kvalitetsutvikling.

Barnehageeiere og barnehager som har inngått utviklingsavtale med Sametinget er innlemmet i ordningen. Foreldre som har barn i disse barnehagene får dekket foreldrebetalingen. Utviklingsavtalen forplikter å gjennomføre utviklingstiltak etter sterke språkopplæringsmodeller og pedagogiske prinsipper for samiske barnehager.

Barnehagene tilbys kompetanseheving og kvalitetsutvikling gjennom blant annet veiledning i språkarbeidet og implementering av sterke språkopplæringsmodeller og pedagogiske prinsipper for samiske barnehager. Veiledning om utviklingsarbeid og tilrettelegging av kompetansebehov blir gjennomført etter barnehagenes lokale behov.

Ordningen skal evalueres etter 3 år.

5.3.2 Gratis samiskspråklige barnehager, veiledningsmidler – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Barnehager bruker sterke språkopplæringsmodeller og samiske pedagogiske prinsipper.

Prosjektet er en del av satsingen på gratis samiskspråklige barnehager. Barnehagene skal få veiledning og kompetanseheving i bruk av sterke språkopplæringsmodeller og samiske pedagogiske prinsipper. Barnehagene skal gjennom dette bli mer bevisst på språkarbeidet, slik at barnas samiske språk utvikles.

Prosjektet skal også utvikle nettverk for barnehager som er innlemmet i ordningen "Gratis samiskspråklige barnehager". Nettverket skal bidra til læringsarenaer hvor barnehagene sammen kan reflektere over og dele erfaringer. Nettverkene skal bidra til å løse utfordringene der barnehagene har liten erfaring med å arbeide etter sterke språkopplæringsmodeller og samiske pedagogiske prinsipper.

Veiledningen skal sikre at barnehagenes utviklingsprosess er i henhold til målet med gratis samiskspråklig barnehageordning.

Det settes av kr 1 100 000 til formålet i 2025.

5.3.3 Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Gratis samiskspråklige barnehager, 17060 foreldrerefusjon - søkerbasert tilskudd	3 663	6 700	-3 037	-45,3 %
Sum	3 663	6 700	-3 037	-45,3 %

Mål for tilskuddsordningen – Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon:

- Flere barn i samiske barnehager og samiske avdelinger får gratis samiskspråklig barnehageplass.

Prioriteringer – Gratis samiskspråklige barnehager, foreldrerefusjon:

- Refusjon av foreldrebetaling.

På bakgrunn av erfaringstall og en reduksjon i makspris for barnehager nasjonalt, vil behovet for midler til denne ordningen være mindre i 2025.

Det settes av kr 3 663 000 til formålet i 2025.

5.3.4 Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Gratis samiskspråklige barnehager, 17061 utviklingsmidler - søkerbasert tilskudd	2 600	2 600	0	0,0 %
Sum	2 600	2 600	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler:

- Samiske barn får opplæring i henhold til sterke språkmodeller.

Prioriteringer – Gratis samiskspråklige barnehager, utviklingsmidler:

- Utviklingstiltak fastsatt i avtale med Sametinget.
- Veiledningstiltak fastsatt i avtale med Sametinget.

Det settes av kr 2 600 000 til formålet i 2025.

5.4 Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn får lære, styrke og utvikle sitt samiske språk i barnehagen.

Alle barnehager i Norge skal jf. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som FNs konvensjon av 20. november 1989 om barnets rettigheter (barnekonvensjonen) og ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater.

Sametinget følger opp dette ved arbeide for at samiske barn i barnehager får et samiskspråklig barnehagetilbud etter sterke språkmodeller. Samiske barn har krav på å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur i barnehagen uavhengig av hvor i landet de bor, men utfordringen i dag er at samiske barn ikke har samiskspråklig barnehagetilbud som rettighet. Konsekvensen av dette er at ikke alle barn får mulighet til å bli samiskspråklige i løpet av barnehageårene. Derfor får ikke alle barn mulighet til å bli samiskspråklige i løpet av barnehageårene. Sametinget arbeider derfor for å få til en lovendring skal sikre et samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell.

Samiskspråklige barnehager er den viktigste arenaen for revitalisering, bevaring og utvikling av samisk språk og kultur. Sametinget mener derfor at samiske barn, som urfolksbarn, nå må sikres retten til et samiskspråklig barnehagetilbud. Sametinget og regjeringen er enige om at det skal nedsettes et ekspertutvalg for å vurdere endringer i barnehageloven slik at barnehageloven synliggjør og tydeliggjør samisk innhold og kravet om samisk språkkompetanse hos ansatte i samiske barnehager. Det er også behov for å definere klare mål for, og kompetansekrav til, samiske barnehagetilbud, både innenfor og utenfor forvaltningsområdene.

Sametinget har gjennom utviklingsarbeidet i SÁMOS prosjektet utviklet rammer og forslag til konkret innhold og arbeidsmetoder til samiskspråklige barnehager. Med dette som grunnlag vil Sametinget fortsette arbeidet frem mot en fremtidig rammeplan for samiske barnehager i Sápmi.

Sametinget arbeider for at barnehager som gir samiskspråklige barnehagetilbud skal ha som mål at barna skal være samiskspråklige ved overgang fra barnehage til skole. Sametinget har derfor fokus på at sterke språkmodeller implementeres i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Samiske barnehageansatte trenger kompetanseutvikling og veiledning i bruk av sterke språkmodeller.

For å kunne realisere at barnehager kan ta i bruk sterke språkmodeller kreves det at barnehagene har styrket samiskspråklig bemanning. Sametinget ser at samiske barnehager og avdelinger lykkes bedre med ekstra bemanning til å bevare det samiske språket i barnehagene. Sámástahtte/samiskspråklige språkmedarbeidere på toppen av grunnbemanningen bidrar til at flere barn blir samiskspråklige i løpet av barnehageårene.

Tilskudd til barnehager er et virkemiddel for å nå målet om at samiske barnehage tilbud har samisk innhold som fremmer samiske barns utvikling, læring og danning. Sametinget har igangsatt arbeidet med å tydeliggjøre målsetningen med tilskuddsordningene. Det er utarbeidet forslag til endring av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger til barnehager. Endringsforslaget sendes ut på høring til barnehager og barnehageeiere, og andre eventuelle interessenter, før endringene iverksettes.

5.4.1 Samletabell – Samiskspråklige barn i dagens samfunn

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17001 Samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
17010 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	2 705	0	0,0 %
17020 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
15001 Julevsáme sámástahtte - Viejega AS - direkte tilskudd	838	809	29	3,6 %
Sum	6 928	6 899	29	0,4 %

5.4.2 Samisk språkopplæring i barnehager – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17001 Samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Sum	1 845	1 845	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen – Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehagene lærer de samiske barna samisk.

Prioriteringer – Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehager som tilrettelegger for samisk språkopplæring for samiskspråklige barn.

Det settes av kr 1 845 000 til formålet i 2025.

5.4.3 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17010 Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	2 705	0	0,0 %
Sum	2 705	2 705	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Barnehagene får høyere kvalitet på samisk språk og kulturarbeid.

Prioriteringer – Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Språkutviklingsprosjekter (blant annet prosjekter som sáamástahtte).
- Lokale utviklingsprosjekter med vekt på samisk tradisjonelt arbeid.
- Etablering av nye samiskspråklige barnehage tilbud.

Det settes av kr 2 705 000 til formålet i 2025.

5.4.4 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17020 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
Sum	1 540	1 540	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Barnehager, barnehagelærere og utdanningsinstitusjoner har god tilgang på pedagogisk materiell med samisk innhold på samiske språk.

Prioriteringer – Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Språkstimulerende materiell som er egnet for barnehagebarn.
- Barnehagefaglig pedagogisk materiell som er egnet for samiske barnehagelærere og barnehagelærerstudenter.

Det settes av kr 1 540 000 til formålet i 2025.

5.4.5 Julevsáme sáamástahtte – direkte tilskudd til Viejega AS

Mål for direktetilskuddsordningen – Direktetilskudd til Viejega AS:

- Barnehagebarna lærer lulesamisk.

Sametinget gir direkte tilskudd til Viejega AS til sáamástahtte/språkmedarbeidere for å styrke arbeidet med lulesamisk språkutvikling i barnehagen.

Det settes av kr 838 000 til formålet i 2025.

5.5 Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barnehager legger vekt på lokal samisk tradisjonell kunnskap og kulturell bærekraft.

5.5.1 Samletabell – Tradisjonell kunnskap i en ny tid

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17030 Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert	10 898	10 519	379	3,6 %
Sum	10 898	10 519	379	3,6 %

5.5.2 Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17030 Samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert	10 898	10 519	379	3,6 %
Sum	10 898	10 519	379	3,6 %

Mål for tilskuddsordningen – Samiske barnehager og avdelinger:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager lærer samiske barn samisk språk, kultur og tradisjoner.

Prioriteringer – Samiske barnehager og avdelinger:

- Barnehager som utvikler og bygger barnehage tilbudet på samiske verdier, språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

Det settes av kr 10 898 000 til formålet i 2025.

5.6 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål for innsatsområdet:

Økt kunnskap og kompetanse i den samiske barnehagesektoren.

Den samiske barnehagens oppdrag er å utvikle barnas samiske språk, kultur og samiske identitet. Det samiske samfunnet opplever at det er kompetansekrise i den samiske barnehagesektoren. Mangelen på samiskspråklig personell i barnehager fører til at samiske barn ofte ikke får et tilfredsstillende barnehage tilbud som er bygd på samisk språk og kultur. Sametinget vil arbeide for strukturelle, lovmessige og innholdsmessige endringer som er nødvendige for å løse kompetansekrisen. Det vil si at det er behov for å prøve ut alternative løsninger. Som å se på hvordan man kan forbedre og utvikle dagens struktur for rekruttering og dagens barnehagestruktur, for å rekruttere samiskspråklige studenter til barnehagelærerutdanningen og samiskspråklige ansatte til barnehagene.

Sametinget har også som mål å bidra til at det opprettes arenaer for informasjons- og kunnskapsdeling, erfaringsutveksling og kompetanseheving. Det er også behov for å sikre at barnehageeiere og ansatte i barnehager får nødvendig kompetanse om samiske barns rett til samisk barnehage tilbud.

5.7 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Elever har kvalitetsmessig god opplæring med utgangspunkt i samisk språk, kultur og samfunnsliv.

God kvalitet i opplæringen avhenger av gode rammebetingelser. Samiske elever og foreldre opplever at samiske elever ikke får oppfylt opplæringsrettighetene de etter loven har krav på. Dette kan skyldes at skoleeiere og skoleledere ikke har tilstrekkelig kjennskap til samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. I tillegg kan opplæring i og på samisk være en ressursmessig utfordring for skoleeiere. Sametinget vil i dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter arbeide for å få gode rammevilkår for samisk opplæringstilbud. Sametinget vil arbeide for å styrke samiske elevers oppæringsrettigheter. Ivaretagelse og oppfyllelse av elevenes rettigheter må bli lik, uavhengig av hvor elevene går på skole.

For elever med behov for særskilt tilrettelegging er det avgjørende viktig at de får opplæring basert på sitt språk og sin kultur. Erfaringsmessig er dette ingen selvfølge. Sametinget ser det som særlig viktig å arbeide for å ivareta det helhetlige opplæringstilbudet for disse elevene. Det er videre viktig å legge til rette for pedagogiske fagdager, som avholdes annethvert år og som er det eneste treffpunktet for pedagoger som har opplæring innenfor spesialpedagogikk. Pedagogiske fagdager 2024 ble avholdt i Bodø.

Det er viktig å satse på rekruttering av samiskspråklige elever gjennom å tilby et helhetlig grunnopplæringsløp som har grunnlag i samisk språk og samiske kulturverdier, gjennom å støtte etableringen av samiske ressurs-/profilskoler på grunnskole- og videreopplæringsnivå. Den samiske befolkningen bor spredd og det er ikke mulig å etablere lokale helhetlige samiskopplæringstilbud i alle kommunene i Norge. Samtidig har elever som bor på steder der de ikke har lokal samisk språkstøtte, behov for språkbud på arenaer der samisk språk og kultur står sterkt både i skole og ellers i samfunnet. Elever skal også tilbys nord-, lule- eller sørsamisk videregående opplæring dersom de ønsker det. Egne samiske ressurs-/profilskoler vil ha stor betydning for opplæring på samisk språk og på grunnlag av samiske verdier, både lokalt og nasjonalt. Sametinget vil støtte skoler som påtar seg ansvaret for å være samisk ressurs-/profilskole som arbeider målbevisst med å styrke kvaliteten i det samiske opplæringstilbudet (opplæring i og på samisk)- samt styrker og utvider samiskfaglig innhold i opplæringstilbudet i sin helhet. Tradisjonell kunnskap er en del av den samiske kunnskapsarven. Det er viktig at samisk tradisjonell kunnskap brukes i skolen og at kunnskapsoverføringen skjer fra eldre til yngre generasjoner. I fagfornyelsen er dybdelæring og tverrfaglige tema vektlagt. Arbeidet med tradisjonskunnskap vil være et område som skolene kan bruke som tema for praktiskrettede aktiviteter som er i tråd med Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen og fagfornyelsens intensjoner generelt. Gjennom tilskuddsordningen «Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen» motiverer Sametinget skolene til å gjennomføre prosjekter knyttet til samiske kulturverdier og tradisjoner.

Videregående opplæring har de senere årene gjennomgått strukturendringer. Gjennom konsultasjonene om tiltakene i Meld. St. 21 (2020-2022) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden fikk Sametinget blant annet gjennomslag for å øke kunnskapsgrunnlag om samiske elever i videregående opplæring, styrke videregående opplæring i lulesamisk område, samt omtale og tydeliggjøring av ansvaret for de samiske videregående skolene, slik at de blir ivaretatt på lik linje med de fylkeskommunale skolene. I tillegg må opptakskriteriene til høyere utdanning inkludere faget samisk slik at dette faget gir tilleggspoeng for opptak til høyere utdanning. Disse tiltakene vil Sametinget følge opp.

Flere samiske skoler, Sámi allaskuvla, Samisk videregående og reindriftsskole i Kautokeino og Samisk videregående skole i Karasjok, er medlem av Winhec /World Indigenous Nations Higher Education Consortium). Winhec har som visjon å anerkjenne og bekrefte utdanningsrettighetene for alle urfolk. For å bli medlemsskole, må skolene vise et målrettet og bevisst arbeid med skolens urfolksidentitet. I Sápmi betyr det at disse skolene har et skoletilbud på grunnlag av samisk språk, kultur, filosofi og samfunnsliv. Sametinget ser nytten av at skoler som gir samisk skoletilbud arbeider målrettet og bevisst med samisk innhold, og gjør samiske elever til samfunnsaktører med en bevisst samisk tilhørighet og har forståelse for utfordringer i samiske samfunn.

Sametinget har siden 2017 fulgt arbeidet i Nasjonalt kompetansepolitisk råd. For Sametinget er det viktig at kompetansebehovet for det samiske samfunns- og arbeidslivet blir kartlagt, og at det utarbeides og iverksettes tiltak.

Den manglende tilgangen til samisklærere gjør at opplæring i samisk, som alle samiske barn har rett til å få, ofte tilbys gjennom fjernundervisning. Det nye læreplanverket 2020 aktualiserte behovet for nye metoder som styrker kvaliteten i samiskopplæringen, og imøtekommer målene for samiskfaget i LK20S. Læreplanene for samiskfaget har tydeliggjort forventningene om at opplæringen i samiskfaget skal ha fokus på at elever skal bli samiskspråklige, ha god språklig utvikling, samt at opplæring blant annet gis gjennom sterke språkopplæringsmodeller.

Sametinget ser behovet for å sikre at samiske elever som ikke har språkstøtte i nærmiljøet, får mulighet til samiskspråklig utvikling gjennom hospitering og språkbud, i tråd med forventningen i de nye læreplanene i samisk om opplæring gjennom sterke språkopplæringsmodeller. Det er også behov for kompetanseheving for skoleeiere og lærere om fjernundervisningsmetoder basert på resultatene fra Sametingets rapport Sterke språkmodeller 2022 i regi av SáMOS-prosjektet. Effektivisering og digitalisering gir mange nye muligheter og vil være viktig i vurderingen av en fremtidsrettet fjernundervisningsmodell.

I arbeidet med Meld. St. 13 (2022–2023) Samisk språk, kultur og samfunnsliv— Kompetanse og rekruttering i barnehage, grunnsopplæring og høyere utdanning, fikk sametingsrådet gjennomslag for behovet om at departementet må iverksette et utredningsarbeid om den samiskspråklige læremiddelsituasjonen. Sametinget ser det som viktig at de økonomiske rammene og overordnede rammefaktorer for læremiddelutviklerne/forlagene får stor oppmerksomhet i denne utredningen.

5.7.1 Samletabell – Samisk innhold i skolen

(i 1000 kr)

		Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
18701	Fagfornyelsen 2020 og utvidelse av samisk læreplanverk - prosjekt a)	1 000	1 000	0	0,0 %
17101	Tradisjonell kunnskap i grunnsopplæringen - søkerbasert	700	700	0	0,0 %
15201	Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	612	880	-268	-30,5 %
19502	Pedagogiske fagdager - konferanse	0	200	-200	-100,0 %
Sum		2 312	2 780	-468	-16,8 %

a) Dette prosjektet var i 2024 omtalt som "Revidering av læreplaner".

5.7.2 Fagfornyelsen 2020 og utvidelse av samisk læreplanverk – prosjekt

Mål for prosjektet:

- I et bærekraftig perspektiv har elevene tradisjonell, relevant og fremtidsrettet opplæring med utgangspunkt i samisk språk, kultur og samfunnsliv med basis i samiske verdier.

Innhold i læreplanene er et viktig virkemiddel for å sikre et kvalitativt godt innhold i samisk opplæringstilbud. Sametinget har myndighet til å fastsette læreplaner i faget samisk for grunnsopplæringen, i særskilte samiske fag for videregående opplæring og samisk innhold i nasjonale læreplaner. Departementet fastsetter i samråd med Sametinget samisk innhold i de samiske parallelle likeverdige læreplanene.

Gode læreplaner, veiledere, kvalitetskriterier for læremidler og støttemateriell er nødvendig for at skolene og lærerne skal kunne gjennomføre endringer som ligger i de nye læreplanene og forankre dette i sin opplæring i de enkelte

klasser. Støttemateriellet skal bidra til å støtte opp om målene for de nye samiske og nasjonale læreplanene. Sametinget ser nødvendigheten av støttmateriell til samiskfaget som Sametinget har ansvar for og de samiske parallelle likeverdige læreplanene, som departementet har ansvaret for. For å støtte lærere i arbeidet med innholdet i læreplanene, har Sametinget i samråd med direktoratet utarbeidet støttmateriell til samfunnsfag, kristendom, religion, livssyn og etikk/KRLE, mat og helse, og til naturfag, som kan bidra til å jobbe godt med det samiske innholdet. God implementering er nødvendig for å få full effekt av de nye læreplanene og at implisitt samisk innhold konkretiseres i opplæringen. Derfor ønsker Sametinget å sikre at skoleeiere og lærere har god kunnskap om innholdet i de nye læreplanene slik at iverksetting av læreplanene blir best mulig. Utvikling av nye læreplaner vil alene ikke styrke opplæringen og forståelsen av intensjonen med læreplanverket. Det trengs gode prosesser og bred involvering av alle ansvarlige parter i alle faser.

Samiskfaget har den viktige funksjonen at det er et dannelsesfag og skal utvikle kulturforståelse og identitetsutvikling. Skolens doble mandat er å utdanne og danne.

Sametinget er åpen for å gi skoleeier og lærere veiledning om innholdet i de nye læreplanene, og gi støtte og oppfølging i bruken av de nye læreplanene. Sametinget påser at statlige initiativ også omfatter tiltak som gir skoleeiere og skoleledere som gir opplæring i og på samisk, mulighet til å imøtekomme kravene i de nye læreplanene. Det er viktig å ha god samhandling og dialog med departementet, direktoratet og partene i fagfornyelsen om de ulike fasene i fagfornyingsprosessene.

Det samiske læreplanverket er ikke fullstendig da alle fag ikke har en samisk parallell likeverdig læreplan. Det er nødvendig å fullføre det samiske læreplanverket gjennom å utarbeide samiske parallelle likeverdige læreplaner for fagene som ikke har egen samisk læreplan, disse er: samisk for elever med tegnspråk, engelsk, matematikk og kroppsøving. Sametinget har i 2022 igangsatt utviklingen av læreplan i samisk som førstespråk for elever med tegnspråk. Denne er ferdig til skolestart i 2025. Fornyelse av fagene i grunnopplæringen fører til et stort behov og intensivering i produksjon av nye læremidler. Sametinget vil i 2025 fortsette læreplanarbeidet, blant annet med å utvikle en parallell likeverdig læreplan i matematikk.

Evalueringsprosessene skjer parallelt med innføringen av læreplanene, og er viktig for å gi mer kunnskap om prosessen bak og iverksettingen av læreplanverket Kunnskapsløftet 2020 Samisk og Kunnskapsløftet 2020. Sametinget er særlig opptatt av at utviklingsprosessen og innføring av de samiske parallelle likeverdige læreplanene evalueres. Sametinget vil følge opp evalueringen i samarbeid med relevante fagmiljøer.

Som følge av de nye læreplanene må det utvikles kvalitetskriterier til læremidler i samisk for å sikre at innholdet i læremidler er i tråd med Kunnskapsløftet 2020 - Samisk. Hensikten med kvalitetskriteriene er å gi ulike aktører i grunnopplæringa et grunnlag for å ta en helhetlig vurdering av læremidler. Og for å sikre at de samiske læremidlenes innhold har et kvalitativt godt nivå og er i tråd med Kunnskapsløftet 2020 – Samisk. Sametinget arbeider med utvikling av kvalitetskriterier for samiske læremidler.

Oppfølgingen av fagfornyelsen er et stort og viktig arbeid som Sametinget vil prioritere i 2025, og det vil kreve høy arbeidsintensitet i tiden fremover.

Det settes av kr 1 000 000 til formålet i 2025.

5.7.3 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17101 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert	700	700	0	0,0 %
Sum	700	700	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Skoler med elever som får opplæring i samisk, har tiltak knyttet til samisk tradisjonell kunnskap.

Prioriteringer – Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Tiltak som vil bidra til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring kan skje fra eldre til yngre generasjoner med fokus på;
 - o Birgen/utmarksbruk
 - o Duodji/duodje/duedtie
 - o Jordbruk
 - o Fangst/Fiske
 - o Mattradisjoner
 - o Lokal historie
 - o Muntlig fortellertradisjon
 - o Joik
 - o Reindrift
 - o Andre lokale tiltak knyttet til samiske tradisjoner

Det settes av kr 700 000 til formålet i 2025.

5.7.4 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål for direktetilskuddet:

- Et aktivt lærernettsverk for opplæring i og på samisk.

Målgruppen for nettverket er lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring.

NetSam skal fremme og utvikle samiskopplæring gjennom informasjon, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og nettverksbygging. NetSam arbeider for å fremme og utvikle et godt samarbeid, utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge.

NetSam har i sitt virke blitt en sentral aktør innenfor opplæring i samisk, både for lærere og for Sametinget. NetSam bidrar med å samle lærere til faglig kompetanseløft og erfaringsutveksling, og er den samiske læreres stemme blant annet gjennom å avgi høringsuttalelser i saker som angår opplæring i samisk. Tilskuddet er nedskalert med kr 300 000 som var en engangsbevilgning i 2024 i forbindelse med 10 årsjubileum for NetSam.

Det avsettes kr 612 000 til NetSam i 2025.

5.8 Arbeid mot mobbing og samehets

5.8.1 Samletabell – Arbeid mot mobbing - prosjekt

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
18801 Arbeid mot mobbing - prosjekt	250	500	-250	-50,0 %
17401 Forebygging av mobbing og samehets - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 250	1 500	-250	-16,7 %

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer i skoler og i fritidstilbudene, samt økt kunnskapsgrunnlag om hvordan forebygge mobbing blant barn unge.

Mobbing og krenkelser er et alvorlig samfunnsproblem, og krever felles innsats. Som et ledd i målet om en god og trygg barnehage og skole, samarbeider Sametinget med aktuelle aktører med mål om å oppnå et trygt og godt

læringsmiljø til det beste for barn og unges læringsutbytte. I tillegg til dette har Sametinget en tilskuddsordning som skal bidra til å redusere mobbing og samehets på barns og unges arenaer. Sametinget er part i den nasjonale satsingen Partnerskap mot mobbing/PMM, som blant annet skal arrangere World Anti Bullying Forum/WABF 2025. I foreldreutvalget for grunnskolen/FUG og foreldreutvalget for barnehage/FUB, bidrar Sametinget med å sikre samisk representasjon gjennom å oppnevne et medlem til hver av styrene. I tillegg oppnevner og deltar Sametinget i juryen til Benjaminprisen og Dronning Sonjas skolepris.

Det er viktig å styrke samiske barns og unges stemme og medvirkning og Sametinget har derfor etablert et barneforum, som en arena for å fremme deres stemme. Samisk barneforum skal være et medvirkningsorgan som kan gi gode innspill til politikere, og sikre at samiske barn og unge blir hørt. Samisk barneforum bidrar med innspill på bakgrunn av sine erfaringer, og spiller en viktig rolle i arbeidet med å utvikle lokalsamfunn til barnas beste. Barneforumet skal arrangeres fysisk annethvert år, og det planlegges for digitale treffpunkt i mellomåret.

I det nasjonale arbeidet med å bedre kvalitetsvurderingssystemet i skolen er Sametinget opptatt av å påse at tall og data om kvaliteten på skoletilbudet for samiske elever kommer frem. Herunder er Sametinget også opptatt av kunnskapsgrunnlag om mobbing mellom og mot samiske elever fremkommer.

Gjennom prosjektet skal Sametinget samarbeide med relevante instanser blant annet om kunnskapsinnhenting med fokus på det psykososiale skolemiljøet for barn og unge med samisk innhold og perspektiver. Samarbeidene har som mål om å oppnå et trygt og godt læringsmiljø til det beste for elevers læringsutbytte.

Det avsettes en stilling til arbeidet med å motvirke til mobbing og forvalte tilskuddsordningen mot mobbing og samehets.

Det settes av kr 250 000 til formålet i 2025.

5.8.2 Forebygging av mobbing og samehets – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17401 Forebygging av mobbing og samehets - søkerbasert tilskudd	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Forebygging av mobbing og samehets:

- Samiske barn og unge hører til og er en del av et trygt og godt fellesskap.

Ordningen skal bidra til å motivere organisasjoner, lag og foreninger til å forebygge og fremme trygt og godt oppvekstmiljø i lokalsamfunn for samiske barn og unge. Samiske barn og unge skal få høre til og være en del av et trygt og godt fellesskap, herunder også trygg digital hverdag og sikre beskyttelse mot mobbing og samehets.

Prioriteringer – Forebygging av mobbing og samehets:

- Prosjekter som forebygger mobbing, krenkelser og samehets.
- Tiltak som fremme god psykisk helse, øker trivsel og skaper gode oppvekstmiljø for samiske barn og unge.
- Prosjekter som setter mobbing og krenkelser på dagsorden.
- Prosjekter som skaper involvering og samarbeid mellom barn og unge.
- Prosjekter som styrker kompetansen i organisasjoner, lag og foreninger i arbeidet med å motvirke mobbing og samehets.

Det settes av kr 1 000 000 til formålet i 2025.

5.9 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiskspråklige læremidler på alle tre samiske språk i alle fag som er i tråd med læreplanverket Kunnskapsløftet 2020 - samisk.

Som et ledd i formidlingen av samiskspråklige læremidler gir Sametinget direktetilskudd til læremiddelportalen Ovtta|Aktan|Akte|ne som gir oversikt over tilgjengelige læremidler. Sametinget finansierer læremiddelutvikling gjennom en søkerbasert tilskuddsordning og offentlig anskaffelse. Vi definerer mål, strategier og tiltak for virkemidler til utvikling av læremidler gjennom planverk og budsjettprosesser.

5.9.1 Samletabell – Læremidler

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17201 Utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	18 460	18 460	0	0,0 %
18901 Offentlig anskaffelse av læremidler - avtale a)	9 000	9 000	0	0,0 %
15301 Ovtta Aktan Akte ne - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	923	891	32	3,6 %
Sum	28 383	28 351	32	0,1 %

a) Dette tiltaket var i 2024 omtalt som "Rammeavtale for anskaffelse av læremidler".

5.9.2 Utvikling av læremidler – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17201 Utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	18 460	18 460	0	0,0 %
Sum	18 460	18 460	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Utvikling av læremidler:

- At det finnes læremidler innenfor prioriterte fag og trinn på samiske språk, som er i tråd med læreplanverket LK20S.

Prioriteringer – Utvikling av læremidler:

Læremidler på sørsamisk:

- Samisk som andrespråk, Samisk 2, vg1-vg3
- Samisk historie og samfunn, vgo
- Trykte bøker for faget samisk som førstespråk
- Trykte bøker for faget samfunnsfag, 1.-4. trinn

Læremidler på lulesamisk:

- Samisk som andrespråk, Samisk 2, 1.-4. trinn

- Samisk som andrespråk, Samisk 4, vg1-vg3
- Trykte bøker for faget samisk som førstespråk
- Trykte bøker for faget samfunnsfag, 1.-4. trinn
- Samisk historie og samfunn, vgo

Læremidler på nordsamisk:

- Samisk fordypning 8.-10. trinn
- Trykte bøker for faget samisk som førstespråk
- Trykte bøker for faget samfunnsfag, 1.-4. trinn

Læremidler i samisk for elever med tegnspråk:

- Samisk som førstespråk 5.-7. trinn

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk utover ordinær tilpasning:

- Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk - Lettleste bøker for ulike nivå og fagområder, fra 8. trinn
- Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk - Konkretiseringsmaterieill

For særskilte tilrettelagte digitale læremidler innebærer dette tilrettelegging utover allerede eksisterende krav om universell utforming.

Sametinget er åpen for utvikling av læremidler på to eller flere språk parallelt. På den måten sikrer vi samtidigutgivelser på tre samiske språk samt ivaretagelse av det allsamiske perspektivet i læremiddelet. Et slikt prosjekt må begrenses til å gjelde ett trinn eller ett tema, for å unngå at omfanget blir for stort.

Prosjekter utenfor de prioriterte fagområder blir vurdert ut ifra begrunnet og dokumentert behov. Det presiseres at selv om Sametinget har prioritert læremidler i ett fag for flere trinn/nivå, kan det fremmes søknad for deler av det prioriterte faget. Det er viktig at det gjøres en grundig vurdering av prosjektets omfang i forhold til prosjektets menneskelige ressurser, og hvor stort omfang som er praktisk gjennomførbart innenfor tidsrammen på inntil 3 år

Det settes av kr 18 460 000 til formålet i 2025.

5.9.3 Offentlig anskaffelse av læremidler

Sametinget har via offentlig anbudskonkurranse inngått rammeavtaler om kjøp av samiske læremidler for grunnopplæringen.

Offentlige anskaffelser for læremidler tar utgangspunkt i fokusområdene i Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling.

Det settes av kr 9 000 000 til formålet i 2025.

5.9.4 Ovttas|Aktan|Aktesne – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål med direktetilskuddet:

- Nettsted med samlet oppdatert informasjon om samiske læremidler med aktiv deling av læringsmateriale og aktiv bruk av produksjonsverktøy for digitale læremidler.

Ovttas|Aktan|Aktesne er et nettsted der informasjon om samiske læremidler er samlet, med mulighet for utlån av læremidler og en delingsarena for egne produserte læringsressurser/læremidler. Nettstedet har også produksjonsverktøy for utvikling av digitale læringsressurser/læremidler. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Tilskuddet skal sikre videre drift og videreutvikling av nettportalen. Ovttas|Aktan|Aktesne har ansvaret for å kvalitetssikre disse læremidler i tråd med læreplanen.

Det settes av kr 923 000 til formålet i 2025.

5.10 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen høyere utdanning og forskning har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for kunnskapsutvikling. Med unntak av myndighet til å oppnevne to styrerepresentanter og en vararepresentant til styret for Sámi allaskuvla, har Sametinget ingen formell myndighet innenfor sektoren.

For å styrke det samiske innholdet i høyere utdanning og forskning vil Sametinget i 2025 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører.

5.11 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet og i samfunnet for øvrig om samiske språk, samisk kultur og samfunnsliv.

Det samiske samfunnet er, i likhet med samfunnet for øvrig, i stadig endring. Det er et mål at utdanningstilbud og forskningsaktivitet samsvarer med de behov det samiske samfunnet til enhver tid har.

Sametinget vil derfor gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, arbeide for at utdannings- og forskningsinstitusjonene tilrettelegger og innretter sine tilbud og sin forskning i tråd med behovene.

5.12 Rekruttering

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Mangelen på samiskspråklige lærere i barnehage og grunnskole er prekær, spesielt gjelder dette for lule- og sørsamisk språkområde.

Sametinget skal i 2025 evaluere stipend for høyere utdanning. Prioriteringene for dette stipendet blir løftet fram som plenumssak.

5.12.1 Samletabell – Rekruttering

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17301 Stipend for høyere utdanning	3 651	3 651	0	0,0 %
18604 Rekruttering - prosjekt	1 600	2 000	-400	-20,0 %
Sum	5 251	5 651	-400	-7,1 %

5.12.2 Stipend for høyere utdanning – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
17301 Stipend for høyere utdanning	3 651	3 651	0	0,0 %
Sum	3 651	3 651	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen – Stipend for høyere utdanning:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer – Stipend for høyere utdanning:

Prioritet 1:

- Samisk barnehagelærerutdanning.
- Ordinær barnehagelærerutdanning med samisk profil.
- Samisk grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 1-7 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse samisk som førstespråk, minimum 30 studiepoeng.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som førstespråk, minimum 60 studiepoeng.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som andrespråk, minimum 60 studiepoeng.
- Lektorutdanning 8-13 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som førstespråk, minimum 60 studiepoeng.

Prioritet 2:

- Ordinær barnehagelærerutdanning for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som første- eller andrespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Lektorutdanning 8-13 for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Faglærerutdanning for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Praktisk- pedagogiske utdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.

Det settes av kr 3 651 000 til formålet i 2025.

5.12.3 Rekruttering – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økt antall studenter med samisk språkkompetanse innenfor barnehagelærer-, grunnskolelærer-, og lektorutdanningene samt samisk språk.

Det samiske samfunnet har et betydelig behov for at det utdannes flere fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse som kan bekle stillinger der slik kompetanse er etterspurt. Utfordringen er særlig krevende når det gjelder barnehagelærere og lærere i grunn- og videregående opplæring, ikke minst fordi konsekvensene av lærermangelen når det gjelder samisk språk- og kulturkompetanse er så alvorlige for det samiske samfunnet, på både kort og lang sikt. I tillegg til lærerutdanningene vil utdanninger i samiske språk være essensielle i mange år fremover for å øke rekrutteringsgrunnlaget.

Derfor vil prosjektet søke å styrke rekrutteringsgrunnlaget. Det langsiktige målet er å øke antallet samiske språkbrukere. På kort sikt synes løsningen å være å bedre utnytte det potensialet som tross alt finnes. Målgruppen vil da være de elevene som i dag har samisk som første eller andre språk i grunn- og videregående opplæring, og voksne samiske språkbrukere som kan kvalifisere seg til å bli etterspurte fagfolk gjennom grunn- og videreutdanninger.

Det settes av kr 1 600 000 til formålet i 2025.

6 Arealer, miljø og klima

Samfunnsmål:

- Arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes med tanke på å sikre kommende generasjoners livsgrunnlag og mulighet til videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Sametingsmelding om areal og miljø danner grunnlaget for Sametingets prioriteringer i areal- og miljøpolitikken i årene framover. Samene har som ett av Norges statskonstituerende folk og landets urfolk en rett til selvbestemmelse. Denne retten innebærer også en rett til medbestemmelse over arealer og naturressurser samt en rettmessig andel i den økonomiske utviklingen. Dette skal skje gjennom å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Tradisjonelle levemåter og rettigheter som er opparbeidet gjennom langvarig bruk av områdene må beskyttes. Det har vist seg at areal- og ressursforvaltning som er bygd på tradisjonell samisk praksis og kunnskap er god miljø- og klimapolitikk. Sametinget arbeider for å sikre at urfolks kunnskap om endringer i naturen vektlegges i det videre arbeidet med implementering av Naturavtalen samt nasjonal og internasjonal klimapolitikk.

Sametinget er bekymret for klimakrisen som også det samiske samfunn er berørt av. Det er viktig at klimatiltak som omfatter Sápmi tar utgangspunkt i naturgrunnlaget for samisk kultur, samisk tradisjonskunnskap og samenes selvbestemmelsesrett.

Sametinget forutsetter at samisk bruk knyttet til reindrift, jordbruk, fiske og høsting fra utmark vektlegges ved forvaltning av nye verneområder, i kommunal planbehandling og ved konsesjoner til energianlegg, gruvevirksomhet og akvakultur med mer.

Samisk utmarksbruk – meahcásteapmi – er en viktig del av det materielle kulturgrunnlaget. Sametinget vil arbeide for at samisk utmarksbruk får tydeligere lovmessig anerkjennelse. Utmarksbruken bidrar som næringsgrunnlag for husholdningen, og er viktig som kulturbærer og som uttrykk for samisk identitet. Sametinget vil arbeide for at bygdenes rettigheter til fornybare ressurser i sine nærområder anerkjennes og at disse ressursene forvaltes lokalt.

6.1 Innsatsområder – Arealer, miljø og klima

Sametingets innsatsområder innenfor areal, miljø og klima:

- Forvaltning av arealer
- Naturressurser
- Naturmangfold

6.1.1 Virkemidler innsatsområder – Arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Forvaltning av arealer	3 682	3 346	336	10,0 %
Naturmangfold	0	200	-200	-100,0 %
Sum	3 682	3 546	136	3,8 %

6.2 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Arealene er under stadig press som følge av utviklingsbehovet det moderne samfunnet har. De tradisjonelle samiske næringer; reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever disse utfordringene på ulike måter. Forvaltning av arealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. All planlegging skal etter loven sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er i dag ikke tilstrekkelig innarbeidet hos de som forvalter arealene. Sametingets arbeid skal bidra til å øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

Staten er folkerettslig forpliktet til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur, og til å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Lovfesting av konsultasjonsplikten og forpliktende samarbeidsavtaler som Sametinget har med andre etater skal bidra til at folkerettslige forpliktelser blir fulgt opp.

6.2.1 Samletabell – Forvaltning av arealer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
20001 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	1 782	1 237	545	44,1 %
22001 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
23501 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	0	209	-209	-100,0 %
Sum	3 682	3 346	336	10,0 %

6.2.2 Stiftelsen Protect Sápmi – direkte tilskudd

Mål for direktetilskuddet:

- Stiftelsen Protect Sápmi skal arbeide for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingssaker.

Stiftelsen Protect Sápmi gis en økning på kr 500 000 til styrking av driften av stiftelsen.

Det settes av kr 1 782 000 til formålet i 2025.

6.2.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
22001 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
Sum	1 900	1 900	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Prioriteringer – Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Prosjekter og tiltak som har som formål å yte bistand til samiske rettighetshavere i saker knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter, herunder saker som gjelder vern av tradisjonelle samiske næringer.
- Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.
- Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).

Det settes av kr 1 900 000 til formålet i 2025.

6.3 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett og som ivaretar samenes rett til kulturutøvelse.

Sametingets utgangspunkt er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling. Dette sikres også ved behandling av, og konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Disse typer tiltak utgjør ofte store inngrep i områder hvor det tidligere ikke har vært inngrep. Sametinget mener at denne utviklingen ikke skal gå på bekostning av samenes tradisjonelle nærings- og ressursområder, og dermed forringe utviklingsmulighetene og eksistensgrunnlaget for samisk kultur.

Sametinget forventer at lokale og sentrale myndigheter legger til rette for en god og reell medvirkning for samiske rettighetshavere og lokalsamfunn i utnyttelsen av naturressursene i samiske områder, og at vedtak om slik utnyttelse er innenfor folkerettens rammer og terskler.

Sametinget skal bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner. Sametinget skal utvikle veilederrollen for å bidra til å legge bedre til rette for reell medvirkning av direkte berørte samiske interesser. Videre ser Sametinget behov for at energiloven tas til revisjon slik at den setter tydeligere krav om helhetlig planlegging som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.4 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.4.1 Samletabell – Naturmangfold

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
24501 Vernestyreseminar	0	200	-200	-100,0 %
Sum	0	200	-200	-100,0 %

Samene har en sterk kontinuitet fra historisk til dagens bruk av utmark. Sametinget vil at lokalbefolkningens og reindriftens bruk av sine ressursområder videreføres også i områder som i dag er vernet etter naturmangfoldloven. Forvaltning av verneområder skal ta utgangspunkt i tradisjonell samisk bruk.

Konvensjonen om biologisk mangfold anerkjenner urfolks tradisjonelle kunnskap og slår fast at statene er forpliktet til å respektere, bevare og videreføre slik kunnskap. Sametingets målsetting er at tradisjonell og lokal kunnskap, herunder samiske kunnskap og forståelser, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og naturresurser på lik linje med forskningsbasert kunnskap.

Det vil ikke være behov for midler til vernestyreseminar i 2025.

7 Næringer

Samfunnsmål:

- Samiske områder har sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn.

Sametinget vedtok i sak 42/22, vedtatt 13.10.22, en revidering av Sametingets melding om næringsutvikling – *Šattolaš Sápmi*. I meldingen legger Sametinget premisser for en positiv utvikling av samisk kultur og språk ved å sikre bosetting og sysselsetting i samiske områder. Sametingets midler skal først og fremst prioriteres i tradisjonelle samiske områder, der målet er å styrke lokalsamfunn med et svakere næringsgrunnlag. Behovet for tilskudd er mye større i samiske lokalsamfunn enn i byene og større tettsteder. Aktører i byene har et større marked og dermed flere muligheter for å oppnå kommersialisering og lønnsomhet og av den grunn er behovet for tilskudd mindre.

Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv. Sametinget vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. På den måten sikrer man at tradisjonelle og nye næringer kan utvikles side om side. Sametinget ønsker å bygge en sterk merkevare med utgangspunkt i samisk språk, kultur og næring og bruke dette som et konkurransefortrinn i markedet. Eksempelvis Sámi Made, Sámi duodji-merket og arbeidet med matprosjektet. For å sikre en god utvikling for samisk livsgrunnlag, bosetting, kultur og språk må man ha fokus på natur, miljø og fornybare næringer. Sametinget vil prioritere fornybar næringsutvikling basert på fornybare ressurser og legge til grunn et perspektiv som strekker seg over flere generasjoner.

7.1 Innsatsområder – Næringer

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer
- Variert næringsliv
- Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat
- Duodji

7.1.1 Virkemidler innsatsområder – Næringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Primærnæringer	11 219	9 482	1 737	18,3 %
Variert næringsliv	6 509	5 956	553	9,3 %
Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	8 088	6 261	1 827	29,2 %
Duodji	16 014	15 322	692	4,5 %
Sum	41 830	37 021	4 809	13,0 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 7.6.

7.2 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer er bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Primærnæringene har en svært viktig plass i store deler av samiske områder, og utgjør en viktig del av grunnlaget for sysselsetting og bosetting i disse områdene. Primærnæringene er dessuten svært viktige som språk- og kulturbærere. Et rikt samisk språk for primærnæringene viser tydelig hvor viktig disse næringene har vært langt tilbake i tid. Næringskombinasjon jordbruk- fiske har vært en særlig viktig del av det materielle og kulturelle grunnlaget for sjøsamisk bosetting, kultur og levesett.

Det forholdet at primærnæringene er viktige bærere av samisk språk og kultur gjør at disse næringene har en viktig funksjon i det samiske samfunnet. Sametinget skal være med på å skape næringsvirksomhet i primærnæringene både gjennom politiske prosesser og gjennom tilskuddsmidlene.

Sametinget ønsker å styrke primærnæringene, slik at de også i fremtiden ivaretar den sentrale rollen de har for det samiske samfunnet.

7.2.1 Samletabell – Primærnæringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
28801 Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat - prosjekt	500	500	0	0,0 %
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	3 050	2 700	350	13,0 %
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	1 850	1 850	0	0,0 %
27030 Reindrift - søkerbasert tilskudd	2 100	1 750	350	20,0 %
27030 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
29503 Reindriftsseminar	300	0	300	-
25501 DeanaInstituhtta - direkte tilskudd	951	532	419	78,8 %
28803 Modeller for lokal forvaltning av Tanavassdraget - prosjekt	300	0	300	-
25601 Bivdu - direkte tilskudd	518	500	18	-
29502 Rovviltseminar	150	150	0	0,0 %
Sum	11 219	9 482	1 737	18,3 %

7.2.2 Sjøsamiske rettigheter – Borjjadat – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Sjøsamiske rettigheter blir styrket i lovverket innen 2030.

Samenes kulturvern i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter omfatter retten til fiske. Befolkningen i samiske områder må få lovfestet sin rett til å fiske med et levelig økonomisk utkomme, samt en fortrinnsrett ved

begrensninger i ressurstilgangen. Det er et stort behov til å styrke organisasjoner som representerer sjøsamiske næringsinteresser og rettighetshavere. Lovverket må innrettes slik at samenes rett til deltakelse i bruk, styring og forvaltning av de fornybare marine ressursene ivaretas på en bedre måte enn i dag.

Det er i 2024 satt i gang en forstudie for å avklare handlingsrommet eller mulighetsrommet for rettighetsarbeidet med anbefalinger for et hovedprosjekt. I forstudien vil Sametinget hente kunnskap fra kunnskapsmiljø, ressurspersoner og andre interessenter for å avdekke alternative innganger til arbeidet. Sametinget har innledet et samarbeid med Bivdu i dette arbeidet.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2025.

7.2.3 Marine næringer

Helt siden opprettelsen har Sametinget arbeidet for å sikre befolkningen i samiske områder rettigheter til fiske. Tilskudd til erverv av båt og bruk, samt etablering av infrastruktur på land for blant annet mottak av fisk, har utgjort en viktig del av Sametingets virkemiddelbruk. Mye kan tyde på at disse tingene har bidratt positivt til utviklingen av fiskeriene i samiske områder. For å sikre at verdiskapningen skjer lokalt og kan danne grunnlag for stabil bosetting og levende sjøsamisk kultur, er det viktig at Sametinget fortsetter arbeidet med å sikre samenes rettigheter til fiske. Sametingets innflytelse i fiskeripolitikken foregår i dag gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, deltakelse i areal- og fiskerireguleringsprosesser, oppfølging av Fjordfiskerikommisjonen arbeid, samt samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner.

Marine næringer – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	3 050	2 700	350	13,0 %
Sum	3 050	2 700	350	13,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Marine næringer:

- Opprettholde og øke sysselsettingen i marine næringer i sjøsamiske områder.

Prioriteringer – Marine næringer:

- Tiltak som bidrar til å opprettholde og styrke fiskemottak.
- Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.
- Ungdomsfiskeprosjekter.

Det settes av kr 3 050 000 til formålet i 2025.

7.2.4 Laks

Sametinget vedtok i 2021 en Sametingsmelding om laks. Sametingets politikk innenfor laksefiske bygger på samiske verdier der nærhet til, kunnskap om og respekt for naturen er grunnleggende. Sametinget har som mål å sikre lokal og bærekraftig forvaltning gjennom at tradisjonell kunnskap likestilles med forskning, slik at laksefisket kan videreføres som en grunnleggende del av samisk kultur. Sametinget vil at disse ressursene forvaltes med tanke på å sikre våre kommende generasjoners livsgrunnlag og med et langsiktig perspektiv.

DeanulInstituhtta – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – DeanulInstituhtta:

- DeanulInstituhtta utvikler og bistår i økt kunnskap om laksefiske og elvesamisk kultur.

DeanuInstituhtta er et kunnskapssenter for laksefiske og elvesamisk kultur. Et fagområde som er viktig er forskning og dokumentasjon av samiske tradisjoner og tradisjonell kunnskap for å sikre at denne kunnskapen overføres til barn og unge. Dette er viktig for å bevare og utvikle laksefiske og elvesamisk kultur.

DeanuInstituhtta gis i 2025 en økning på kr 400 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 951 000 til formålet i 2025.

Modeller for lokal forvaltning av Tanavassdraget – prosjekt

Målet med prosjektet:

- Utrede mulige modeller for reell lokalbasert og helhetlig forvaltning av Tanavassdraget som er grenseoverskridende

I prosjektet skal det gjøres en utredning om mulige modeller for helhetlig grenseoverskridende lokal forvaltning av Tanavassdraget. Dette gjøres i samarbeid med Sametinget på finsk side og eventuelt andre aktuelle organisasjoner/institusjoner. Prosjektet baseres på innleid ekstern ressurs og med en styringsgruppe fra de to nevnte Sametingene og eventuelt andre relevante aktører. Prosjektet er et toårig prosjekt og skal avsluttes i 2026.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2025.

Bivdu - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Bivdu:

- Styrkede sjøsamiske rettigheter.

Bivdu er en ideell og politisk uavhengig landsdekkende næringsorganisasjon. Bivdu ivaretar interesser knyttet til retten til høsting og bruk av marine ressurser (også laks) i nærområdene for alle som bor i sjøsamiske områder.

Det settes av kr 518 000 til formålet i 2025.

7.2.5 Jordbruk

Sametinget vil gjennom politisk påvirkning, samt tilskudd, bidra til å øke matproduksjonen og øke rekrutteringen til primærnæringer og kombinasjonsnæringer i Sápmi. Selv om antall gårdsbruk går ned, så minker ikke verdiskapingen tilsvarende. Dette kan forklares med at det både blir større enheter i jordbruket og at produksjonen pr. enhet øker. Sametinget skal påvirke denne utviklingen gjennom dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, gi innspill til jordbruksavtalen, samarbeide og ha dialog med jordbruksorganisasjonene og samordne, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikkutforming innenfor næringen. Sametinget vil også jobbe for å motivere unge til å satse på jordbruk.

Jordbruk – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	1 850	1 850	0	0,0 %
Sum	1 850	1 850	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Jordbruk

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur i jordbruket.

Prioriteringer – Jordbruk:

- Nybygg og omfattende ombygging av driftsbygninger.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til å dokumentere rovvilttap.

- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til rekruttering, høyere verdiskapning og utvikling av næringen.
- Fellestiltak innenfor investeringer, rekruttering, velferdsordninger og kompetanseheving.

Det settes av kr 1 850 000 til formålet i 2025.

7.2.6 Reindrift

Samisk reindrift er en næring og et levesett for mange i Sápmi. Reindriften har vært tilpasningsdyktig og har i århundrer gitt levebrød til mange samer. Sametinget ønsker å styrke reindriften rettsgrunnlag, og vil bidra til at reindriftnæringen utvikles og opprettholdes som en tradisjonell kunnskapsbærer. Mange unge ønsker å etablere seg i næringen, men det er utfordrende på grunn av vanskelige rammebetingelser blant annet knyttet til siidaandeler, reintall og areal. Beitearealene begrenser utviklingspotensialet i reindriftnæringen, der tap av beitearealer er en trussel for vekst i næringen. Det er også høyst nødvendig og sikre de resterende tilgjengelige beitearealene i reindriften for å opprettholde en bærekraftig næring.

Reindriftslovutvalget som ble satt ned av NRL og Sametinget leverte sitt forslag til ny reindriftslov høsten 2022. Sametinget overleverte i januar 2023 forslag til ny reindriftslov til Regjeringen. Regjeringen arbeider med endringer i reindriftsloven, og Sametinget vil følge opp denne prosessen i 2025.

Gjennom å støtte prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap, vil tilskuddet løfte reindriften som en familiebasert næring. Siden vekstmulighetene er begrenset, er det nødvendig å se på produktutvikling og utviklingen av reinkjøttmarkedet, samt baikedoallu og siidadoallu. Verdiskapningen styrkes gjennom mer videreforedling, matproduksjon og satsning på lokalmat.

Reindrift – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
27030 Reindrift - søkerbasert tilskudd	2 100	1 750	350	20,0 %
Sum	2 100	1 750	350	20,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Reindrift:

- Sikre og styrke tradisjonell familiebasert reindrift, samt øke inntjening og senke tapstall til rovvilt.

Prioriteringer – Reindrift:

- Investeringer som bidrar til betydelig grad av nyskaping og utvikling av reindriften.
- Prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap i familiebasert reindrift.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til dokumentasjon av rein drept av rovvilt.
- Tiltak med mål om å lære/lære bort tradisjonell kunnskap.
- Tiltak som bidrar til økt interesse, innsats og effektivisering av lisens- og kvotejakt på rovdyr.
- Krisetiltak i reindrift ved ekstraordinære forhold.
- Investeringer, tiltak og prosjekter som bidrar til dokumentering av rein tatt av rovvilt.

Det settes av kr 2 100 000 til formålet i 2025.

Tilleggsnæring i reindrift – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
Sum	1 500	1 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Tilleggsnæring i reindrift:

- Økt antall foretak og økt inntjening i tiltak som tar utgangspunkt i reindriften.

Prioriteringer – Tilleggsnæring i reindrift:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskapning og bedriftsutvikling.
- Lønnsomme etableringer med utgangspunkt i reindriften.

Det settes av kr 1 500 000 til formålet i 2025.

Reindriftseminar

Målet med seminaret:

- Økt forståelse i reindriftsnæringen for areal, beiteland og hvilke rettigheter utøverne innehar.

Med økt press på reindriftsarealer er det viktig at næringen rustes kapasitetsmessig og kompetansemessig til å møte de utfordringer de står overfor. Reindriftsseminaret har bidratt til å bygge kompetanse og viktig erfaringsutveksling.

For Sametinget er det viktig å skape en arena for nettverksbygging og økt samarbeid i næringen. Det er videre å viktig å ha en arena der alle reindriftsutøvere kan møtes, også de som ikke er organisert gjennom NRL.

Det settes av kr 300 000 til reindriftsseminar i 2025.

7.2.7 Rovvilt

Rovviltpolitikken har stor innflytelse på målsetningen innenfor primærnæringene. Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft. Erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og -forvaltningen.

Rovvilt skaper utfordringer for beitenæringene, og har ført til økonomiske tap siden erstatningsordningene ikke dekker de reelle tapene. Beitenæringene må i hele beitesesongen planlegge for hvordan de skal forebygge tap av sau til rovdyr.

Rovviltseminar

Det er viktig at de medlemmene som Sametinget oppnevner i de regionale rovviltnemndene har et enhetlig kunnskapsgrunnlag om samiske næringene og rovviltforvaltningens betydning av dette. Det skal derfor arrangeres et rovviltseminar for medlemmene og varamedlemmene i rovviltnemndene.

Det settes av kr 150 000 til formålet i 2025.

7.3 Variert næringsliv

Mål for innsatsområdet:

- Vekst i antall lønnsomme foretak.

Kapittelet omfatter tilskudd til variert næringsliv og direkte tilskudd til Sápmi næringshage og Ungt Entreprenørskap. Sametinget legger vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter for å utløse potensialet i næringslivet.

Et variert næringsliv er sentralt for å få til levedyktige samiske lokalsamfunn. Sametingets tilskuddsmidler skal bidra til å styrke det varierte næringsliv i STN-området og gi vekst i antall lønnsomme foretak i virkeområdet.

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn. Innovasjoner er sentralt for å oppnå økt lønnsomhet og dermed bedre muligheter for etablering av nye arbeidsplasser. Sápmi næringshage og Ungt Entreprenørskap er viktige organisasjoner for å få lykkes med dette arbeidet.

7.3.1 Samletabell – Variert næringsliv

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
27101 Variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	5 000	4 500	500	11,1 %
25001 Sápmi næringshage - direkte tilskudd	1 200	1 158	42	3,6 %
25101 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd	309	298	11	3,7 %
Sum	6 509	5 956	553	9,3 %

7.3.2 Variert næringsliv – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
27101 Variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	5 000	4 500	500	11,1 %
Sum	5 000	4 500	500	11,1 %

Mål for tilskuddsordningen – Variert næringsliv:

- Lønnsomme bedrifter som bidrar inn i de samiske lokalsamfunnene.

Prioriteringer – Variert næringsliv:

- Tiltak som gir nyskaping og bedriftsutvikling.
- Tiltak som styrker næringer med potensiale for vekst og høy sysselsetting, for å skape befolkningsvekst/tilflytting.
- Tiltak som bidrar til attraktive arbeidsplasser i samiske samfunn.
- Tiltak der aktører i samarbeid styrker dokumentasjon av urfolksskunnskap i reindriftas tradisjonelle næring.

Det settes av kr 5 000 000 til formålet i 2025.

7.3.3 Sápmi næringshage – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Sápmi næringshage tilbyr nettverk, kompetanse og effektiv støtte til næringslivet i sitt virkeområde.

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen dekker kommunene Nesseby, Tana, Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Næringslivet i samiske områder er preget av mange små bedrifter med et stort potensial for vekst og utvikling. Samarbeid, nettverksbygging,

kompetanseheving og et effektivt støtteapparat er viktig for positiv utvikling i næringslivet. Sápmi næringshage ivaretar en slik funksjon.

Sápmi næringshage er tatt inn i det nasjonale næringshageprogrammet og gjennom sitt nettverk nasjonalt (SIVA) og regionalt (fylkeskommunene, andre næringshager og kunnskapsparker) bidrar de aktivt til nyetableringer og innovasjoner i næringslivet i samiske områder. Sametinget vil derfor legge til rette for at Sápmi næringshage utvikles og gis rammer for å kunne være et sentralt verktøy for utvikling av bedrifter i våre områder.

Det settes av kr 1 200 000 til formålet i 2025.

7.3.4 Ungt Entreprenørskap – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Ungt Entreprenørskap har et spesielt fokus på å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv i samiske områder i Troms og Finnmark.

Nyetableringer er avgjørende for vekst og fornying i næringslivet og derigjennom flere arbeidsplasser. For å lykkes med mer entreprenørskap og flere nyetableringer er det nødvendig å starte allerede på grunnskolen og videregående skole. Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser. Gjennom tilskuddet vil Ungt Entreprenørskap ha et spesielt fokus på samiske områder.

Det settes av kr 309 000 til formålet i 2025.

7.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

Mål for innsatsområdet:

- Eksisterende og nye aktører innenfor kreative næringer, samisk reiseliv og samisk mat skaper robuste og lønnsomme bedrifter med basis i samisk kulturuttrykk som gjenspeiler Sápmi sitt mangfold.

Kreative næringer omfatter et bredt spekter av virksomheter, der samisk kunst og kulturuttrykk er kjernen i virksomheten. Sametinget definerer kreativ næring som en næring der samiske kulturelementer utgjør hovedelementet i virksomheten. Utfordringene til den samiske kreative næringen er at den består av mange mikrobedrifter med lav lønnsomhet og et potensielt marked som ligger langt fra Nord-Norge. Mulighetene er mange, da flere og flere får øynene opp for den samiske kulturen og samisk design. Med den positive utviklingen i næringen er det viktig at Sametinget følger dette opp, slik at utviklingen skjer på de samiske bedriftenes premisser.

Samisk reiseliv defineres som reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten. Samisk reiseliv er viktig for bosetting, sysselsetting og verdiskaping i samiske områder. Samisk reiseliv har lenge vært ett av satsingsområdene til Sametinget. I samisk reiseliv blir den samiske kulturen formidlet til mange besøkende som igjen øker kunnskapen om og forståelsen for samisk kultur.

Tilsvarende blir samiske kreative næringer definert som kreative næringer som baserer seg på samiske tradisjoner og kulturelementer og samisk mat er utvikling av matprodukter og -opplevelser som baserer seg på samiske mattradisjoner.

Det er stort fokus på reiselivsutviklingen både nasjonalt og regionalt. Satsingen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samiske reiselivsprodukter. Sametinget vil at samisk reiseliv utvikler sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette. Sametinget vil arbeide for at reiselivsutviklingen totalt sett styrker samisk språk, kultur og levesett på en positiv og etisk forsvarlig måte. Samene selv må være premissleverandør for den næringspolitiske reiselivsutviklingen som skjer.

Prosjektet for samisk reiseliv som går over i hovedprosjektfasen fra høsten 2024, skal bidra til å styrke nettverk for samisk reiseliv. Og samtidig inkludere kreative næringer, som innehar et stort potensial i arbeidet for å styrke formidlingen av samisk kultur og reiseliv. Det legges vekt på at strategi-arbeidet og tiltakene skal følge verdier og

målsetninger som ivaretar og styrker samisk kultur for kommende generasjoner på en etisk forsvarlig måte, der det gis rom for varierte samiske identiteter fra hele Sápmi. Premiss om selvbestemmelse vektlegges i strategi og tiltak for arbeidet. Samtidig skal økt verdiskaping i samiske samfunn være et mål.

Samisk kunst og kultur har de senere år fått et synlig løft, både nasjonalt og internasjonalt. Eksempelvis med Veneziaabiennalen våren 2022. Kunstnerkollektivet Dáiddadállu i Kautokeino er et annet eksempel på at kreative næringer og kunstnere sammen kan gi store synergier. Samtidig har vi en historie med fornorskning som har bidratt til å stereotypisere samisk reiseliv og i noen sammenhenger og områder bidratt til å hemme formidlingen av vår historie og våre fortellinger. Det igjen kan ha bidratt til å hemme utviklingen av samisk reiseliv. Sametinget ønsker å koble den positive kraften og utviklingen som er innenfor kunst- og kulturfeltet tettere opp mot reiselivet.

Gjennom samisk mat og lokale mattradisjoner kan våre fortellinger forsterkes ytterligere og utgjøre det tredje elementet i en samlet satsing for å styrke næringsgrunnlaget i samiske områder. Det er en rekke bedrifter som både selger, formidler og foredler samisk mat. Disse er i liten grad koordinert med hensyn på å promotere og distribuere samisk mat. Sametinget mener det er mulig å utvikle Sápmi til en attraktiv matdestinasjon, og dermed koble samisk reiseliv, kreative næringer og mat tettere sammen. Arbeidet med Samisk reiseliv, samisk matprosjektet og urfolks matsystemer er prosesser og prosjekter som Sametinget har igangsatt.

7.4.1 Samletabell – Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

(i 1000 kr)

		Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
28602	Samisk reiseliv - prosjekt a)	750	750	0	0,0 %
28604	Urfolks matsystemer - prosjekt b)	1 000	0	1 000	-
28603	Samisk mat - prosjekt	750	750	0	0,0 %
27202	Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	4 000	4 000	0	0,0 %
25201	Dáiddadállu - direkte tilskudd	788	761	27	3,5 %
25202	Duottar Studio AS - direkte tilskudd	800	0	800	-
Sum		8 088	6 261	1 827	29,2 %

a) Dette prosjektet var i 2024 omtalt som "Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk".

b) Urfolks matsystemer - prosjekt er i 2025 flyttet fra kapittel 11 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling.

7.4.2 Samisk reiseliv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrket nettverk for samisk reiselivsbedrifter.

Sametinget har utarbeidet en strategi for samisk reiseliv, med hjelp av ekstern bistand fra FOU -miljø og Kreativ Industri AS. Prosjektet er en del av satsningen for nasjonal reiselivs-strategi 2030 der samisk reiseliv er en del av det. I styringsgruppen er Sametinget, som eier, samt Innovasjon Norge og Destinasjon Sápmi representert. Formålet med arbeidet er å lage et rammeverk for å sikre en fremtidsrettet plattform for utvikling av bærekraftig urfolksturisme.

Forprosjektet er ferdigstilt med leveranse av rapport til Sametinget 12. april 2024. Strategiarbeidet har hittil hatt et sterkt fokus på å lytte til næringen og legge et verdigrunnlag og fundament for videre satsing. Strategien skal basere seg på premisser som selvbestemmelse, samisk språk og kultur, mangfold og aksept.

I planlagt hovedprosjekt fra høsten 2024 til og med mai 2026 skal strategien over i gjennomføringsfasen med igangsetting av tiltak. Følgende strategiområder er identifisert med tilhørende tiltak og kostnader for hovedprosjektet: “Koordinering og samarbeid”, “veileder samisk reiseliv”, “merkevare og historiefortelling”, “kunnskap” og “verdiskaping”.

Vedtak om videreføring og anbudsrunde for hovedprosjektet er vedtatt i Sametingsrådet i mai 2024. Iverksetting og gjennomføring av strategien med tiltak planlegges påbegynt i hovedprosjektet fra høsten 2024, men gjøres for fullt fra 2025.

Det settes av kr 750 000 til formålet i 2025.

7.4.3 Urfolks matsystemer – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrke urfolks matsystemer.

Sametinget ser behov for å styrke arbeidet med urfolks matsystemer. Arbeidet skjer i tilknytning til at FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) har lansert en koalisjon for urfolks matsystemer, hvor Sametinget allerede deltar i styringsgruppen. Midlene skal brukes til en systematisk tilnærming for hvordan de samiske matsystemene kan styrkes, herunder primærnæringer, tradisjonell kunnskap, matsikkerhet, matkultur, helse og ernæring, tilgang til fornybare naturressurser og rettigheter til land vann. Det er nødvendig å innhente mer kunnskap om matsystemer spesielt blant urfolk i Arktis. Mer kunnskap er nødvendig for å skape større forståelse for konseptet og for å forme strategier og tiltak. Arbeidet styrkes ved å videreføre urfolks matsystemer til et forprosjekt. I tillegg skal Sametinget avholde en matkonferanse for arktiske urfolk med en samisk matfestival i løpet av våren 2025.

Det settes av kr 1 000 000 til formålet i 2025.

7.4.4 Samisk mat – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Bedrifter tar i bruk og synliggjør samiske mattradisjoner.

Sametinget har satt i gang et prosjekt som skal bidra til at bedrifter tar i bruk og synliggjør samiske mattradisjoner. I prosjektet skal også sjøsamiske mattradisjoner synliggjøres og bidra til robuste klynger som bygger opp solide merkevarer som gir økt faglig kvalitet og omsetning. Det skal være fokus på profesjonalisering av næringa der formidling av samisk kultur på en etisk og kvalitativ god måte står sentralt.

Det settes av kr 750 000 til formålet i 2025.

7.4.5 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Samisk reiseliv, kreative næringer 27202 og samisk mat - søkerbasert tilskudd	4 000	4 000	0	0,0 %
Sum	4 000	4 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat:

- Styrke og samordne samisk reiseliv, kreative næringer og samiske matprodusenter/-leverandører

Prioriteringer – Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat:

- Prosjekter/tiltak som gir nye og innovative produkter og tjenester med basis i samisk kulturuttrykk.
- Prosjekter og tiltak som bidrar til at produkter og tjenester fra disse sektorene når nye og større markeder.
- Prosjekter og tiltak som formidler og fremstiller samisk kultur og historie på en innovativ måte.
- Investeringer som styrker inntjeningen og er nødvendig for å skape større lønnsomhet for bransjene samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat.
- Prosjekter og tiltak som legger til rette for å koble aktører i de nevnte bransjene og som kobler dem opp mot FoU- og utviklingsmiljø, herunder nettverksbygging, kompetanseheving og markedsutvikling.

Det settes av kr 4 000 000 til formålet i 2025.

7.4.6 Dáiddadállu – direkte tilskudd

Mål med direktetilskuddet:

- Dáiddadállu jobber med å løfte kollektivets medlemmers kunstneriske formidling nasjonalt og internasjonalt.

Dáiddadállu er et samisk kunstnerkollektiv lokalisert i Kautokeino, bestående av kunstnere innenfor forskjellige sjangre som blant annet film, dans, visuell kunst, og litteratur. Samiske kunstproduksjoner av høy kvalitet er etterspurt av både internasjonale og nasjonale aktører. Dáiddadállu er en aktør i internasjonal klasse med nettverk over hele verden. Inntektene til Dáiddadállu er uforutsigbar og usikker. Driftsgrunnlaget har negativ effekt på bemanningsgrunnlaget og arbeidsmiljø. Sametinget ønsker å sikre ressurser og tilrettelegge for økt omsetning og inntjeningsmuligheter.

Det settes av kr 788 000 til formålet i 2025.

7.4.7 Duottar Studio AS – direkte tilskudd

Mål med direktetilskuddet:

- Flere filmer dubbles på de samiske språkene.

Duottar Studio AS driver lydstudio og redigeringsfasiliteter til film og TV. Formålet er at virksomheten skal tilby og produsere dubbing av film og etterarbeid for TV produksjoner, samt tilby leie av lydstudio og redigeringsrom til film og TV bransjen. Duottar Studio AS er et datterselskap til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI).

Det settes av kr 800 000 til formålet i 2025. Dette er en fast økning.

7.5 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Økt inntjening og lønnsomhet for de som driver med duodji som næring

Duodji er en kulturbærende næring som har stor betydning for samiske språk, kultur og samisk næringsutvikling. Det er viktig å sikre at duodji overlever både som kultur og næring. Duodji er også et viktig identitetsskapende element i det samiske samfunnet.

Sametinget har en langsiktig politikk og strategi for utviklingen av duodji som er vedtatt i *Sametingsmelding om duodji som næring* av 2018. Sametingets overordnede mål om å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Økt omsetning av egenprodusert duodji er sentralt i Sametingets satsing. Næringsavtalen for duodji er et av Sametingets viktigste redskap for utvikling av denne næringen. Næringsavtalen forhandles mellom partene Sametinget, Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid Ealáhussearvi. Næringsavtalen inneholder flere ulike tilskuddsordninger til duodjiutøvere og andre aktører.

7.5.1 Samletabell – Duodji

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
25301 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd	6 359	6 138	221	3,6 %
25401 Opplæringskontoret for reindrift og duodji - direkte tilskudd	2 455	1 984	471	23,7 %
Næringsavtale for duodji	7 200	7 200	0	0,0 %
Sum	16 014	15 322	692	4,5 %

7.5.2 Duodjeinstituhitta – direkte tilskudd

Mål for tilskuddet:

- Duodjeinstituhitta utvikler og bistår duodjibedrifter med produksjonsveiledning og produktutvikling, samt med nettverksbygging.

Duodjeinstituhitta er en sentral aktør innen duodji og har som oppgave å utvikle og bistå med fagkompetanse innen duodji, yte bistand til produktutvikling og produksjonsveiledning, initiere til deltakelse i forsøks- og utviklingsarbeid. Veilederstillingene inngår i tilskuddet.

Det settes av kr 6 359 000 til formålet i 2025.

7.5.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen – direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Mål for tilskuddet:

- Opplæringskontoret i reindrift og duodji utdanner ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanner reindrift- og duodjiutøvere.

Opplæringskontoret har som formål å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere med sikte på å ta fagbrev etter fagopplæringsloven. Opplæringskontoret arbeider aktivt for å rekruttere lærlinger i reindrift og duodji, og motivere reindriffs- og duodjiutøvere til å ta imot lærlinger. Kontoret medvirker til å øke fagenes kompetanse og renommé. Sametingets tilskudd skal gå til lærlingeordningen i duodji og kontorets arbeid innenfor duodji.

Det settes av kr 2 455 000 til formålet i 2025.

7.5.4 Næringsavtale for duodji

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 - 2024	Avvik i %
28001 Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 800	2 800	0	0,0 %
28002 Inv.- og utviklingstiltak, HMS og etableringstilskudd - søkerbasert tilskudd	800	800	0	0,0 %
28003 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	190	190	0	0,0 %
28004 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	120	120	0	0,0 %
28005 Kompetanse, opplæring, kurs - søkerbasert tilskudd	250	250	0	0,0 %
28006 Markedstilpasning (inkluderer Bodø 2024) - søkerbasert tilskudd	600	600	0	0,0 %
28030 Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	630	630	0	0,0 %
28031 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 310	1 310	0	0,0 %
28008 Duodjiverksted - søkerbasert tilskudd	100	100	0	0,0 %
28042 Bistand til bedrifts- og forretningsutvikling	400	400	0	0,0 %
Sum	7 200	7 200	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

Prioriteringer – Driftstilskudd:

- Duodjiutøveren skal være registrert i Merverdiavgiftsregisteret og ha en omsetning av duodji på minst kr 50 000 (brutto).

Det settes av kr 2 800 000 til formålet i 2025.

Mål for tilskuddsordningen – Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer – Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd:

- Bedrifter som har bedriftsutvikling i fokus.

Det settes av kr 800 000 til formålet i 2025.

Mål for tilskuddsordningen – Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Prioriteringer – Duodjistipend:

- Elever som på heltid tar Vg1 Design og håndverk eller Vg2 Design og duodji.
- Studenter fra Norge som på heltid tar duodji ved Samernas utdanningscentrum eller duodji på bachelor- og masternivå.

Det settes av kr 190 000 til formålet i 2025.

Mål for tilskuddsordningen – Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Prioriteringer – Velferdsordninger:

- Foreldrepenger.
- Sykepengeordning.

Det settes av kr 120 000 til formålet i 2025.

Mål for tilskuddsordningen- Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjibedriftenes og duodjiutøvernes profesjonalitet og kompetanse økes.

Prioriteringer – Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjivirksomheter som driver med duodji som næring og har som formål å øke egen inntjening.
- Duodjikurs som har til formål å ivareta og utvikle samisk identitet

Det settes av kr 250 000 til formålet i 2025.

Mål for tilskuddsordningen – Markedstilpasning / Markedsføring:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer – Markedstilpasning / Markedsføring:

- Rekruttering og salgsfremmende tiltak.

Det settes av kr 600 000 til formålet i 2025.

Mål for tilskuddsordningen – Duodjiverksted:

- Tilrettelegge for felles duodjiverksteder.

Prioriteringer – Duodjiverksted:

- Duodjiverksteder med felles duodjiaktiviteter.

Det settes av kr 100 000 til formålet i 2025.

Bistand til bedrifts- og forretningsutvikling – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økt lønnsomhet hos Duodjibedrifter

Det skal gjennomføres et prosjekt der duodjibedrifter som har ambisjoner om å utvikle sine bedrifter skal få tilbud om bistand til bedrifts og forretningsutvikling.

7.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

Følgende virkeområde gjelder for Sametingets tilskudd til næringsutvikling:

5612	Kautokeino, hele kommunen	5624	Lebesby, følgende grunnkretser:
		0103	Dyfjord
5601	Alta, følgende grunnkretser:	0104	Kifjord/Normanset/Mårøyfj.
0101	Stjernøy	0105	Torskefjord/Bekkarfjord
0102	Seiland	0106	Lebesby
0103	Lille Lerresfjord	0107	Ifjord
0104	Store Lerresfjord	0108	Friarfjord/Adamsfjord
0105	Komagfjord	0109	Laksefjordbotn/Kunes
0106	Korsfjord	0110	Veidnesklubben/Godviknes
0107	Nyvoll	0111	Vadasbaksæibos
0108	Storekorsnes	0112	Gappatvarri
0110	Kongshus	0113	Eretoaivit
0201	Isnestofte	0114	Vuonjalráššá
0202	Tappeluft/Riverbukt		
0203	Langfjordbotn	5626	Gamvik, hele kommunen
0204	Talvik		
0205	Vasbotnelv	5628	Tana, hele kommunen
5614	Loppa, hele kommunen	5636	Nesseby, hele kommunen
2017	Tidligere Kvalsund kommune	5605	Sør-Varanger, følgende grunnkretser:
		0101	Bugøynes
5616	Måsøy, følgende grunnkretser:	0102	Bugøyfjord
0119	Snefjorden	0103	Spurvnes/Skogerøya
0120	Litlefjord	0104	Neiden
0121	Slåtten	0402	Jakobsnes
0122	Gunnarnes	0403	Ropelv
0123	Tufjord	0404	Jarfjord
0124	Ingøy	0405	Grense Jakobselv
		0503	Svanvik
5620	Nordkapp, følgende grunnkretser:	0504	Melkefoss/Skrotnes
0101	Skarsvåg	0505	Øvre Pasvik
0102	Kamøyvær		
0113	Vestersida-Botnområdet	5501	Tromsø, følgende grunnkretser:
0114	Nordvågnesområdet	3301	Jøvik
0115	Kjelvik-Helnesområdet	3302	Olderbakken
0117	Skuotanjargga	3303	Lakselvbukt
0118	Mannskarvik-Repvåg	3304	Lakselvdalen
0119	Sværholthøya	3305	Sjøvassbotn
0200	Gjesvær	3306	Stordal
0201	Gjesvær	3307	Sjursnes
0202	Knivskjellodden	3308	Reiervik
0203	Tufjorden	3309	Breivika
0204	Magerøystua	3310	Ullsfjordmoane
0205	Finnvik		
0206	Vannfjordnæringen		
	Bygda Sarnes	1913	Tidligere Skånland kommune
5622	Porsanger, hele kommunen	5516	Gratangen, hele kommunen
5610	Karasjok, hele kommunen	5518	Lavangen, hele kommunen

5522	Salangen, hele kommunen
5526	Sørreisa, følgende grunnkretser:
0101	Gumpedal
0102	Øvre Bakkejord
0103	Skøelvdal
0104	Smørsgård
0201	Storlia/Rabbås
0207	Reinelv
0208	Andsvatn
5532	Balsfjord, hele kommunen
5534	Karlsøy, hele kommunen
5536	Lyngen, hele kommunen
5538	Storfjord, hele kommunen
5540	Kåfjord, hele kommunen
5542	Skjervøy, hele kommunen
5544	Nordreisa, hele kommunen
5546	Kvænangen, hele kommunen
1805	Narvik, følgende grunnkretser:
0102	Herjangen
0109	Vassdal
0110	Elvegården
0111	Kvandal
1875	Hamarøy, følgende grunnkretser:
0116	Innhavet
0117	Veggfjell
0118	Sagvatnan
0119	Grensefjellene
1850	Tidligere Tysfjord kommune
1853	Evenes, følgende grunnkretser:
0109	Evenesmark
0110	Myrnes
0111	Osmark
0114	Lenvik/Lenvikmark
0117	Veggen

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Duodji i hele landet.
- Reindrift og tilleggsnæringer til reindrift i samiske områder.
- Kreative næringer der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten i sørsamisk, pitesamisk og lulesamisk område.
- Reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten i sørsamisk, pitesamisk og lulesamisk område.

8 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for utvikling av et mangfold av samiske kunst- og kulturaktiviteter.

Ved bruk av Sametingets ulike virkemidler og i dialog og samarbeid med aktører på kulturfeltet, arbeider Sametinget for gode rammevilkår for samiske kunstnere, for samiske kulturinstitusjoners videreutvikling, for samisk litteratur, samisk idrett, og andre saksområder innen kultursektoren.

Et bredt tilfang av profesjonelle samiske kunstnere, robuste kulturinstitusjoner og organisasjoner, kulturarbeidere og andre aktører med handlingsrom for aktivitet, og en bevissthet om viktigheten av bevaring og videreføring av samisk materiell og immateriell kulturarv, er blant faktorene som vil bidra til å nå målet om et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet også i framtiden.

Sametinget er en sentral premissgiver for utviklingen av samisk kunst og kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har imidlertid også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

Samisk kunst og kultur har over lang tid vist seg å ha internasjonal gjennomslagskraft, og har de siste årene hatt en sterk utvikling på ulike internasjonale arenaer. Sametinget vil støtte opp om den økte interessen både nasjonalt og internasjonalt for samisk kunst og kultur, og det legges til rette for at det prioriteres i dette budsjettet. Sametinget er også opptatt av den samiske kunstens og samiske kunstners rolle i samtiden og i vår nære historie, og ønsker å tilrettelegge for sammenhenger mellom dette og den nasjonale og internasjonale nettverksbyggingen.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og Sametingets plenumssak 009/24 Sannhet og forsoning - Pilar 3: Kultur og kulturminner, viser at kunst- og kulturfeltet vil kunne spille en sentral rolle i reparasjons- og forsoningsarbeidet. Plenumssaken har flere forslag til reparerende tiltak. Oppfølgingen fordrer at Sametinget og det samiske samfunn settes ressursmessig i stand til å iverksette forslag og tiltak fra kommisjonsrapporten og plenumssaken, for slik å sikre og utvikle samisk kunst, kultur og kulturarv.

Sametingets plenum fastslo i juni 2021 under sak *Eierskap til samisk immateriell kulturarv* at det er samene selv som eier vår immaterielle kulturarv. Videre at prosessene med å utrede modeller og tiltak for å bygge strukturer og metoder for eierskapet må fortsette. Prosessene må inkludere hele Sápmi og Samisk Parlamentarisk råd (SPR) må være sentrale i arbeidet. SPR har i sin handlingsplan vedtatt å følge opp arbeidet med samisk kulturarv på tvers av grensene. Sametingene i Norge, Sverige og Finland samarbeider om et forprosjekt med mål om å etablere en felles strategi for kartlegging, forvaltning og vern av samisk immateriell kulturarv og tradisjonell kunnskap.

Sametinget har et godt samarbeid med kunstnerorganisasjonene. Sametinget og Samisk kunstnerråd/Sámi Dáiddárráđđi (SDR) har god dialog basert på styringsdokument som er utarbeidet i fellesskap. Det mest sentrale verktøyet er den årlige forhandlingen om kunstneravtalen som setter den økonomiske rammen for SDR og deres medlemsorganisasjoner – i alt syv medlemsorganisasjoner. Avtalen er etablert for å styrke samarbeidet med kunstnerne om prioriteringer for å utvikle samisk kunst.

Sametinget er opptatt av å skape faglig sterke samiske institusjoner gjennom dialog og gode økonomiske rammevilkår. Sametingets rammebetingelser og virkemidler gir de samiske institusjonene rom for utvikling og nytenking for å bli gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur.

Sametinget har de siste årene hatt fokus på samisk litteratur og lagt om mye av ordningene til produksjon og formidling av litteratur. Samtidig er det satt av midler til lesekampanjer og nye formidlingsstillinger i sørsamisk og lulesamisk område. Alt i alt skal dette resultere i flere samiske bøker som blir formidlet til flere lesere.

Manglende eller utilstrekkelig statistikk og annen grunnlagsdokumentasjon er generelt en utfordring for det samiske samfunn og for Sametinget. Det er behov for mer tallgrunnlag, og mer systematisk oversikt over situasjonsbeskrivelser, strømninger, trender og utfordringer innen det samiske kunst- og kulturfeltet, som grunnlag for problemløsning og målretting av strategier og tiltak. Kulturdirektoratet, Sametinget og Samerådet har samarbeidet om en kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge. Rapporten har anbefalinger og foreslåtte tiltak som Sametinget mener bør følges opp. Det er også behov for mer og jevnlig innhenting av denne type kunnskap.

8.1 Innsatsområder – Kultur

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur.
- Samiske medier.
- Samisk idrett.

8.1.1 Virkemidler innsatsområder – Kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	19 136	17 197	1 939	11,3 %
Samiske kulturinstitusjoner	165 030	144 104	20 926	14,5 %
Samisk litteratur	20 032	19 671	361	1,8 %
Samiske medier	6 129	5 723	406	7,1 %
Samisk idrett	5 783	4 983	800	16,1 %
Sum	216 110	191 678	24 432	12,7 %

8.2 Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur

Mål for innsatsområdet:

- Økt synliggjøring av og kunnskap om samisk kunst og kultur.

Det er stor oppmerksomhet om samisk kunst og samiske kunstnere, både i Sápmi og internasjonalt. Sametinget skal være en viktig premissleverandør for utvikling av samisk kunst. Det er viktig å få på plass gode rammebetingelser og gode økonomiske ordninger. Samarbeid med andre offentlige aktører innen kultursektoren er en viktig strategi for å nå målet, i tillegg til å få styrket samiske institusjoner.

Gode rammebetingelser oppnås også gjennom dialog og samarbeid med aktuelle aktører innen kultursektoren. Sametinget har i dag administrative kontaktmøter med flere relevante aktører, som Kulturdepartementet,

Kulturdirektoratet, Kulturrådet, Kulturtanken, de fylkeskommuner vi har samarbeidsavtale med og flere. Dette er et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

8.3 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kunstnere har gode muligheter til kunstnerisk utvikling.

Et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk er viktig. Kunsten har egenverdi og eksisterer for kunstens egen del. Samtidig er det like viktig at kunst bidrar til å utfordre og utvikle samisk kultur og samfunn. Samiske kunstnere har vært med på å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn, og bidratt til å synliggjøre dette også utenfor det samiske samfunnet. Samiske kunstnere trenger gode rammer for å skape og utøve sin kunst. Sametingets viktigste verktøy i denne sammenheng er våre økonomiske virkemidler, men også påvirkningsmuligheten vi har gjennom konsultasjoner, dialog, kontakt og samarbeid med andre offentlige myndigheter.

Sametinget ser det som naturlig i politikktutforming å ha en aktiv dialog med samiske kunstnerorganisasjoner om politikk- og strategiutvikling. Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd danner grunnlaget for dette. Den årlige kunstneravtalen mellom partene er det viktigste verktøyet for å nå dette målet, og er blitt både en viktig strategisk arena og et virkemiddel for gjennomføring av kunst- og kulturpolitikken.

8.3.1 Samletabell – Gode rammevilkår for samiske kunstnere

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
33001 Samisk kunstneravtale – avtale	11 830	10 891	939	8,6 %
32001 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	4 806	3 806	1 000	26,3 %
Sum	19 136	17 197	1 939	11,3 %

8.3.2 Samisk kunstneravtale

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
33001 Samisk kunstneravtale - direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd	11 830	10 891	939	8,6 %
Sum	11 830	10 891	939	8,6 %

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Avtaleinstituttet mellom Sámi Dáiddárráđdi / Samisk kunstnerråd (SDR) og Sametinget inneholder målsettinger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for hvordan forhandlinger om en samisk kunstneravtale skal foregå mellom partene. Denne kunstneravtalen omfatter økonomisk ramme for ordninger partene er enige om.

Partene har gjennomført forhandlinger om en kunstneravtale, og i juni 2024 ble det fastlagt en økonomisk ramme for Kunstneravtalen 2025 på kr 11 830 000. Samisk kunstneravtale ble godkjent av Sametingets plenum i september 2024. Den betales ut som direkte tilskudd til SDR.

Samisk kunstneravtale – fordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Driftsstøtte til Samisk kunstnerråd (SDR) og syv kunstnerorganisasjoner	6 062	5 779	283	4,9 %
Stipend til samiske kunstnere	4 721	4 065	656	16,1 %
Dáiddafoanda	947	947	0	0,0 %
Visningsvederlag	100	100	0	0,0 %
Sum	11 830	10 891	939	8,6 %

Det settes av kr 11 830 000 til formålet i 2025.

8.3.3 Joik og samisk musikk – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
32001 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

Joik og samisk musikk opplever økende popularitet etter eksponering på flere arenaer og plattformer. Joik og samisk musikk har hatt en rivende utvikling de seneste årene, og er en av de mest sentrale samiske kunstgreinene når det gjelder synliggjøring av samisk kunst og kultur lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Sametinget har lenge lagt til rette for utvikling av det samiske musikkmiljøet med støtteordninger til musikkutgivelser, samt utvikling av samiske artister. Samisk musikk er i en stadig endringsprosess og Sametinget ønsker å fortsette å støtte dette.

Joik er den eldste samiske kulturtradisjonen vår og det er relativt få som behersker den tradisjonelle joiketradisjonen. Sametinget ønsker at joiketradisjonen skal føres videre og at den yngre generasjonen i større grad skal få ta del i den. Sametinget er den eneste institusjonen som i dag støtter utgivelser av tradisjonell joik og anser det som viktig å fortsette å prioritere dette.

Mål for tilskuddsordningen – Joik og samisk musikk:

- Samiske musikere og artister utvikler og produserer joik og samisk musikk.

Prioriteringer – Joik og samisk musikk:

- Joik og samisk musikkproduksjon for ulike plattformer.
- Management og utvikling av samiske musikere og artister, herunder promotering, markedsføring, og internasjonalisering.
- Musikkvideo, turnestøtte til samiske musikere og artister.

Det settes av kr 2 500 000 til formålet i 2025.

8.3.4 Kulturtiltak – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	4 806	3 806	1 000	26,3 %
Sum	4 806	3 806	1 000	26,3 %

Samisk kunst og kulturliv har hatt en positiv utvikling de senere tiår med et stort mangfold i spennet mellom tradisjonell samisk kultur og nyere kunst- og kulturuttrykk. Samisk kunst og kulturuttrykk er en svært viktig del av samisk identitetsbygging, og mange kunstnere tematiserer forsoningsprosessen i sine verk. Sametinget fremhever at samisk kunst- og kulturliv er mangfoldig, rikt og grenseoverskridende. Sametinget anerkjenner kunst- og kulturfeltet som et sentralt og viktig reparerende virkemiddel. Samtidig er det viktig at samiske kunstnere har rett til å skape kunst på sine egne premisser, for kunstens egen del, og ikke bare som instrument for å oppnå reparasjon og forsoning. Et mangfoldig samisk kulturliv bidrar til levende lokalsamfunn ved at det skaper aktivitet, tilhørighet, trivsel og identitet. Retten til å bevare, utøve, oppleve og utvikle vårt samiske kunst- og kulturliv er en verdi som ligger til grunn for Sametingets kulturpolitikk. For Sametinget er det viktig at den samiske befolkningen skal ha like muligheter som den øvrige befolkningen til å delta i kulturlivet. Samtidig er det like viktig at kunst bidrar til å utfordre og utvikle samisk kultur og samfunn. Samiske kunstnere har vært med på å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn. Samisk kunst har i tillegg fått et større positivt fokus nasjonal og internasjonal. Sametinget ønsker å fortsette å bidra til denne utviklingen gjennom virkemiddelordningen kulturtiltak.

I forbindelse med Sametingets behandling av sannhet og forsoningskommisjonens rapport viser Sametinget til at nasjonale institusjoner med nasjonalt ansvar og samfunnsoppdrag, allerede har et ansvar for formidling av samisk kunst, kultur og historie som del av kulturen i Norge. Det er derfor en forventning om at det følges opp, også for noen institusjoner på regionalt og lokalt nivå. Sametinget viser til behov for gode rammebetingelser og forvaltning for å beskytte samiske kulturelementer mot kulturell misappropriasjon og misbruk.

Som en del av Sametingets oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, vil Sametinget bidra til lokale samiske arrangementer der formålet er at lokalsamfunnene kan bidra til å reparere sitt forhold til, eller vedlikeholde, lokal samisk kultur i vid forstand. Ordningen økes med kr 1 000 000 med det formål å kunne støtte flere lokale arrangementer.

Mål for tilskuddsordningen – Kulturtiltak:

- Samisk kunst og kulturliv synliggjøres, utvikles og formidles gjennom samiske kunstproduksjoner og kulturopplevelser.

Prioriteringer – Kulturtiltak:

- Kulturarrangement med hovedvekt på samisk kunst, kultur og samfunnsdebatt.
- Samiske prosjekter og produksjoner med kulturell og kunstneriske uttrykk.
- Prosjekter for barn og unge med hovedvekt på samisk kultur.
- Prosjekter som bidrar til internasjonalisering av samisk kunst og kultur.
- Arrangementer som bidrar til å reparere, eller vedlikeholde, lokalsamfunnenes forhold til sin samiske kultur.

Det settes av kr 4 806 000 til formålet i 2025.

8.4 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur, kulturarv og historie.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kunst, kultur og kulturarv ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. De samiske kulturinstitusjonene og festivalene er sentrale i utviklingen av det samiske samfunn. Institusjonene er en del av pilarene i samfunnsorganiseringen. Det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av høy kvalitet.

Samiske kulturinstitusjoner må være likestilte med sammenlignbare norske institusjoner, herunder at de har økonomiske rammer og bygg/lokaler til å kunne forvalte, formidle, forske og drive utvikling. Slik er det ikke i dag.

Sametinget har hatt en første behandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Som del av reparasjonsarbeidet må det bygges opp om grunnleggende infrastruktur i Sápmi. Samiske kulturinstitusjoner i bredt utgjør en sentral del av infrastrukturen. De vil også kunne få en sentral rolle i oppfølging av kommisjonsrapporten, som arenaer for formidling og fortelling, møteplasser, dialog- og diskusjonsarenaer for videre tematisering av forforskning og forsoning.

De samiske kulturinstitusjonene opplever større etterspørsel etter samisk kunst- og kulturkompetanse, veiledning i samiske spørsmål, og om samarbeid med norske institusjoner. Denne type henvendelser vil trolig øke når kommisjonsrapporten skal følges opp, og samiske kulturinstitusjoner må settes i stand til å møte denne etterspørselen.

Som del av samisk samfunnsbygging og reparasjon må også manglende kulturinstitusjoner og annen kulturell infrastruktur bygges opp. Det mangler institusjoner ikke bare i geografiske områder, men også på fagfelt. Dette er et institusjonsgap som må dekkes opp.

Samiske kulturinstitusjoner er avgjørende for å fremme og utvikle samisk kunst og kultur. Det er kritisk at disse institusjonene forvaltes og utvikles på en best mulig måte. Gode strukturer og rutiner for økonomi, personal og annen oppfølging er viktige. Styrets og daglig leders/direktørens rolle og ansvar er helt essensielle i dette arbeidet. Sametinget vil derfor sette fokus på dette i 2025 og løfte bevisstheten og kompetansen på dette feltet blant våre institusjoner.

8.4.1 Samletabell – Samiske kulturinstitusjoner

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
33903 Institusjonsutvikling - kompetanseheving - prosjekt	500	500	0	0,0 %
30001 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	2 150	2 075	75	3,6 %
30101 Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	6 090	5 878	212	3,6 %
Festivaler – direkte tilskudd	9 290	8 050	1 240	15,4 %
Teatre – direkte tilskudd	47 416	41 328	6 088	14,7 %
Museer – direkte tilskudd	83 416	74 274	9 142	12,3 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner – direkte tilskudd	11 568	9 448	2 120	22,4 %
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	2 000	2 000	0	0,0 %
33904 Skoltesamisk kulturår 2026 - prosjekt	350	0	350	-
33905 Kartlegging, forvaltning og vern av immateriell kulturarv - prosjekt	150	0	150	-
33906 Arbeidsgruppe for å etablere institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle - prosjekt	300	0	300	-
33907 Prosjekt for oppbygging av nye institusjoner i Sápmi - prosjekt	1 500	0	1 500	-
31200 Saami Council Headquarters - direkte tilskudd	300	0	300	-
31001 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd	0	551	-551	-100,0 %
Sum	165 030	144 104	20 926	14,5 %

8.4.2 Institusjonsutvikling – kompetanseheving – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Løfte kompetansen på styrearbeid, ledelse og økonomistyring for institusjoner som mottar direkte tilskudd over Sametingets budsjett.

Kultur- og språkinstitusjoner er viktige for det samiske samfunnet. For at de skal kunne ivareta sine samfunnsoppdrag på en best mulig måte er det sentralt at styringssystemer og ledelse fungerer best mulig. Sametinget vil gjennomføre tiltak for å tilføre institusjonene ny og aktuell kompetanse om styrearbeid, styreansvar, rollefordeling, ledelse, økonomistyring og andre relevante tema.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2025.

8.4.3 Internasjonalt Samisk Filminstitutt – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt:

- Internasjonalt Samisk filminstitutt utvikler og fremmer samisk film.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) ble etablert i 2007 og i 2014 ble instituttet anerkjent som et internasjonalt samisk filminstitutt. Instituttet skal styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk filmproduksjon. I tillegg skal ISFI utvikle og styrke samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

ISFI har over en lengre tid jobbet strategisk for et løft for samiske langfilm og TV-serier, og er sentral bak de mange langfilms- og TV-serie-prosjektene som enten er lansert eller som er under produksjon. ISFI har som målsetning å selv kunne finansiere 3 langfilmer og TV-serier i året i tråd med samisk selvbestemmelse.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt har gjennomført dubbing av flere langfilmer for barn og unge. De gir også søkerbaserte tilskudd til utvikling og produksjon av samisk film i alle sjangre, samt andre filmtiltak, og jobber aktivt med tilrettelegging av samisk film lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt med tiltak på flere nivåer, fra rekruttering til samarbeid med internasjonale aktører.

Det settes av kr 2 150 000 til formålet i 2025.

8.4.4 Sámi Dáiddaguovddáš – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Sámi Dáiddaguovddáš:

- Sámi Dáiddaguovddáš formidler kunst til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum.

Stiftelsen Sámi Dáiddaguovddáš ble etablert i 1986 og skal være det ledende internasjonale senteret for samiske samtidskunstnere. Senterets formål er å være en betydningsfull visningsarena med hovedfokus på internasjonal samisk samtidskunst med lokal forankring i Sápmi, samtidig som den skal være en viktig møteplass for alle kunstnere og kunstinteresserte. Visjonen er å være en viktig, aktuell møteplass midt i Sápmi, og samtidig være en viktig kulturbærer og kulturformidler både innenfor og utenfor de samiske samfunn. Institusjonen har som mål å støtte, formidle og synliggjøre samisk samtidskunst i Europa, til urfolksområder og til de største kunstarenaer i verden. Et viktig formål er å formidle og skape interesse og forståelse for samtidskunstens uttrykk og samtidig gi rom for nye og eksperimentelle kunstneriske praksiser og virke for kunstnerisk ytringsfrihet. Sámi Dáiddaguovddáš arbeider for å utvikle og utvide den samiske samtidskunstens møte med publikum på en rekke steder og ulike arenaer i landet.

Det settes av kr 6 090 000 til formålet i 2025.

8.4.5 Festivaler – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30201 Riddu Riđđu Festivála	1 667	1 609	58	3,6 %
30202 Samisk påskefestival i Kautokeino	2 071	1 806	265	14,7 %
30203 Márkomeannu	1 723	1 374	349	25,4 %
30204 Kárášjoga festiválat / Festivaler Karasjok	1 082	996	86	8,6 %
30205 Raasten Rastah	620	598	22	3,7 %
30207 Samisk uke i Tromsø - Stiftelsen Midnight Sun Marathon	541	233	308	132,2 %
30208 Samisk musikkfestuke i Alta - Audioland AS	603	486	117	24,1 %
30209 Beskán Luossa Rock	363	350	13	3,7 %
30210 Tjaktjen Tjåanghcoe - Saemien Sijte	620	598	22	3,7 %
Sum	9 290	8 050	1 240	15,4 %

Mål for tilskuddsordningen – Festivaler:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kunst og kultur.

Samiske festivaler er mangfoldige og viser en stor bredde i presentasjon og formidling av kunst og kultur. De er samtidig viktige arenaer for utvikling, nyskaping og profilering spesielt av samisk musikk og joik, men også samisk kunst og kultur for øvrig.

Márkomeannu har vokst de siste årene til å bli en kulturaktør som bidrar til økt samisk synlighet også utenom sommerfestivalen. For å sikre en forsvarlig drift og utvikling av festivalen videre, øker Sametinget i 2025 driftstilskuddet til festivalen med kr 300 000. Dette er en varig økning.

Påskefestivalen i Karasjok gis i 2025 en økning på kr 50 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Sametinget ønsker å gi festivalen Samisk påskefestival i Kautokeino større rom for utvikling, helårsvirksomhet og kompensere for økte kostnader til drift, blant annet i forbindelse med arrangement av Sámi Grand Prix (SGP). Av den grunn øker Sametinget i 2025 driftstilskuddet med kr 200 000. Dette er en varig økning.

Samisk Uke i Tromsø er en arena der man fremmer samisk kultur, språk, idrett og tradisjoner for de samiske og norske innbyggere i Tromsø og tilreisende publikum. Arrangementet fungerer også som en viktig møteplass for samiske organisasjoner, lag, bedrifter og kultur- og idrettsutøvere. For å gi festivalen mulighet for utvikling øker Sametinget i 2025 driftstilskuddet med kr 300 000. Dette er en varig økning.

Samisk musikkfestuke i Alta – Audioland AS gis i 2025 en økning på kr 100 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 9 290 000 til formålet i 2025.

8.4.6 Teatre – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30301 Beaivváš Sámi Našunálateáhter	43 722	38 052	5 670	14,9 %
30302 Áarjelhsaemien Teatere	2 981	2 684	297	11,1 %
30303 Sámi mánaidteáhter - Tana kommune	713	592	121	20,4 %
Sum	47 416	41 328	6 088	14,7 %

Mål for tilskuddsordningen – Teater:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk.

For Sametinget er det viktig at samiske teatre har rammer til å fremføre og formidle samisk kunst på et høyt nivå og til et stort publikum.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter har i forbindelse med sin strategiprosess utarbeidet ny formålsparagraf om at teateret utvikler scenekunsten ved å utforske nye sceniske praksiser forankret i samisk språk, livskraft og tenkning. Vi bærer med oss våre tradisjoner og skaper teater som berører, engasjerer og utfordrer. Som ledd i arbeidet med realisering av nytt bygg, har Sametinget trappet opp driftstilskuddet til teatret, for 2025 med kr 200 000 for å styrke driften. Sametinget har i 2024 gitt en økning på ordinært budsjett på kr 1 800 000 for dekking av renter og avdrag for lån til innkjøp av utstyr. Dette vil ikke lenger være nødvendig da Statsbygg vil gjøre disse innkjøpene innenfor sitt budsjett. De kr 1 800 000 gjøres om en fast økning i driftstilskuddet. Beaivváš Sámi Našunálateáhter flyttet inn i nye lokaler i 2024. I den forbindelse ble det gitt en økning i bevilgningen for 2024 på kr 8 300 000 til økt husleie. Denne bevilgningen videreføres med prisvekst i 2025. I tillegg økes bevilgningen med kr 4 100 000 for 2025 for å kompensere for ytterligere husleieøkning. Totalt bevilges Beaivváš Sámi Našunálateáhter kr 12 699 000 i 2025 til inndekning av ekstra husleie.

Áarjelhsaemien Teatere gjennomførte 2023-2024 et omfattende arbeid i forbindelse med triologien Biegke beahtheme som ble vist under åpningsuka for Bodø2024. Gjennom prosessen har teateret bygget nettverk og kompetanse med større samarbeidsinstitusjoner, som gir godt utgangspunkt for videre samarbeid om større kunstneriske produksjoner. Teateret jobber aktivt med å synliggjøre samisk språk både skriftlig og muntlig i scenekunsten, med spesielt fokus på sør- og umesamisk. Áarjelhsaemien Teatere gis en økning på kr 200 000 til styrking av driften av teateret.

Sámi mánaidteáhter i Tana har siden 2014 mottatt direkte tilskudd fra Sametinget. Teateret er en viktig arena for å utvikle nye talenter og har gjort mye for å synliggjøre det samiske språket som et scenespråk for barn og unge. Tana kommune finansierer sammen med Sametinget driften av teateret. Sámi mánaidteáhter gis en økning i 2025 på kr 100 000 til styrking av driften av teateret.

Det settes av kr 47 416 000 til formålet i 2025.

8.4.7 Museer – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30401 Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter	12 727	10 837	1 890	17,4 %
30402 Saemien Sijte	21 588	19 969	1 619	8,1 %
30402 Samisk museumslag - Saemien Sijte	932	900	32	3,6 %
30403 RiddoDuottarMuseat	16 863	14 957	1 906	12,7 %
30404 Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museumssiida	14 760	13 378	1 382	10,3 %
30405 Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter	8 035	6 887	1 148	16,7 %
30406 Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk	6 160	5 077	1 083	21,3 %
30407 Norges museumsforbund	2 351	2 269	82	3,6 %
Sum	83 416	74 274	9 142	12,3 %

Mål for tilskuddsordningen – Museer:

- Samisk kulturarv eies og forvaltes av faglig sterke samiske museer på vegne av det samiske samfunnet.

I Sametingets plenumsbehandling av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport anerkjennes samiske museers sterke faglige kompetanse og bidrag i forskning, forvaltning og formidling av samisk historie og kulturarv, og den viktige rolle museene har hatt og vil få, som sentrale arenaer for formidling av fornorskningshistorie og konsekvensene av den, til både storsamfunnet og til samiske samfunn.

Sametingets plenum har i 2020 vedtatt sak om Prinsipper for Sametingets museumsvirksomhet. Der slås det fast at samisk kulturarv skal eies og forvaltes av det samiske samfunnet.

De samiske museene har en helt sentral rolle i arbeidet med den samiske kulturarven. Samtidig er det nødvendig å styrke museenes rolle som samfunnsrelevante og aktive faginstitusjoner som arenaer for debatt og demokrati, som formidler til ulike publikumsgrupper.

Det settes av kr 83 416 000 til formålet i 2025.

Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter

Árran julevsáme guovdásj/Árran lulesamisk senter gis en økning på kr 600 000 i 2025 til forvaltning og formidling av Hans Ragnar Mathisen sin kunstsamling og øvrig arbeid ved museet for å styrke dokumentasjon, forvaltning og formidling av lulesamisk kulturarv. Dette er en engangsbevilgning.

Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter gis i 2025 en økning på kr 900 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Saemien Sijte

Saemien Sijte gis i 2025 en økning på kr 900 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Samisk museums­lag

Sametinget har styrket det faglige koordineringsarbeidet mellom de samiske museene i regi av Samisk museums­lag. Saemien Sijte har tatt på seg å koordinere dette arbeidet med tilsettingsprosess, med mål om at stillingsressursen skal være lokalisert ved en av museums­siidaene. Det gis kr 900 000 i 2025 til drift og utvikling av Samisk museums­lag, som i 2025 bevilges til Saemien Sijte. Dette er en midlertidig bevilgning.

RiddoDuottarMuseat

RiddoDuottarMuseat er en sentral arena for forvaltning og formidling av samisk kunst. Museums­siidaen må sikres gode rammer for å kunne kjøpe inn, ivareta og formidle denne viktige kulturarven. Det må også sikres egnede lokaler for å kunne stille ut kunsten.

Samisk kunstmuseum skal bygges sammen med De samiske samlinger i Karasjok, og vil være en del av museums­siidaen RiddoDuottarMuseat. Den samiske kunstsamlingen øker, og det stiller økte krav til forvaltning av samisk kunst ved RiddoDuottarMuseat sitt kunstmagasin. Som en del av byggeprosessen har RiddoDuottarMuseat utarbeidet en plan for pakking og flytting av gjenstandene ved De Samiske samlinger (SVD). RiddoDuottarMuseat gis derfor en økning på kr 1 000 000 i 2025 til økning av stillingsressurser til dette arbeidet. Dette er en engangsbevilgning.

Etter oppdrag fra Sametinget har RiddoDuottarMuseat arbeidet med innhenting av dokumentasjon av den viktige historien rundt utbygginga av Alta-Kautokeinovassdraget. Sametinget gir direkte tilskudd til Máze Gilisearvi – Golle Máze til videreføring av arbeidet. Den tidligere øremerkingen på kr 532 000 til denne dokumentasjonen strykes fra RiddoDuottarMuseat sin bevilgning.

RiddoDuottarMuseat gis i 2025 en økning på kr 900 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museums­siida

Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museums­siida er en av museums­siidaene som får tilbakeført gjenstander gjennom Bååstede-prosjektet. Det er derfor viktig at museums­siidaen kan sikres arealer for å sette museums­siidaen i stand til å oppbevare og stille ut gjenstandene.

Sametinget ga i 2024 en økning til Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museums­siida som var øremerket sikring og utvikling av skoltesamisk språk og kultur. Kr 1 036 000 øremerkes arbeidet med skoltesamisk språk og kultur ved Ä'vv- Saa'mi mu'zei/Skoltesamisk museum.

Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museums­siida gis i 2025 en økning på kr 900 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Dávvirat Duiskkas – Norges museumsforbund

I prosjektet Dávvirat Duiskkas, som betyr «Gjenstander i Tyskland», samarbeider tyske og samiske museer om kartlegging og kunnskapsutveksling om samiske gjenstander i tyske samlinger. Prosjektet avsluttes 31.12.2025. Prosjektet skal kartlegge samiske gjenstander i museer og samlinger i Tyskland, bygge nettverk mellom fagpersonene og formidle samisk kultur, historie og duodji. Av bevilgningen til Samisk museums­lag går kr 2 220 000 til prosjektet i 2025. Øvrig tildeling gjelder drift av Samisk museumsnettverk.

Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter

Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter gis i 2025 en økning på kr 900 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk

Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk gis i 2025 en økning på kr 900 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

8.4.8 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30503 Mearrasiida	1 863	1 509	354	23,5 %
30504 Sijti Jarngje	2 157	2 082	75	3,6 %
30506 Sállto bidumsáme guovdátj a)	1 274	1 037	237	22,9 %
30507 Sámi viessu Oslo/Samisk hus Oslo	2 196	1 975	221	11,2 %
30508 Lásságámme	492	378	114	30,2 %
30509 Dállågådden, Tollådal	196	189	7	3,7 %
30511 Lávgu (Álttá sámi giella- ja kulturguovddás) AS	824	651	173	26,6 %
30512 Sjeltie - Samisk kulturpark	428	336	92	27,4 %
30514 Sjøsamisk tun	418	403	15	3,7 %
30515 Aajege Saemien gieles & maahoejarnge - Trøndelag fylkeskommune	469	356	113	31,7 %
30516 Samisk hus i Tromsø	551	532	19	3,6 %
30517 Máze Giilisearvi - Golle Máze, forprosjekt for dokumentasjonssenter	700	0	700	-
Sum	11 568	9 448	1 420	15,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

- Samiske kulturhus og kulturinstitusjoner er attraktive møteplasser og arena for samisk kunst- og kulturformidling.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er av ulik størrelse, samt at det har varierende grad av aktiviteter og faglig virksomhet. De skal likevel jobbe etter samfunnsoppdraget som er skissert i deres vedtekter. De skal tilby et variert tilbud innen samisk kultur og kulturhistorie i et lokalt og regionalt perspektiv. De skal ha regelmessige åpningstider og arrangere ulike arrangementer, kurs og prosjekter, samt ha dialog med befolkningen om aktivitetstilbudene.

Sállto bidumsáme guovdátj gis i 2025 en økning på kr 200 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Sámi vissu Oslo/Samisk hus i Oslo gis i 2025 en økning på kr 150 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Lásságámme gis i 2025 en økning på kr 100 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Lávgu (Álttá sámi giella- ja kulturguovddás) AS gis i 2025 en økning på kr 150 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Sjeltie – Samisk kulturpark gis i 2025 en økning på kr 80 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Mearrasiida gis i 2025 en økning på kr 300 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Aajege Saemien gieles & maahtoejarnge gis en økning i 2025 på kr 100 000 til å styrke driften. Dette er en varig økning.

Máze Gilisearvi – Golle Máze gis et tilskudd på kr 700 000 i forbindelse med utarbeiding av forprosjekt for dokumentasjonssenter i Máze. Tilskuddet er et midlertidig tilskudd over 2 år. Prosjektet skal avsluttes i 2026.

Det settes av kr 11 568 000 til formålet i 2025.

8.4.9 Institusjonsutvikling – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Institusjonsutvikling:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig fornying og institusjonell utvikling.

Prioriteringer – Institusjonsutvikling:

- Faglige samarbeidsprosjekter mellom institusjoner, herunder andre urfolksinstitusjoner.
- Prosesser og prosjekter knyttet til tilbakeføringsprosesser.
- Kompetanseheving for institusjonene.

Det settes av kr 2 000 000 til formålet i 2025.

8.4.10 Skoltesamisk kulturår – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Den skoltesamiske kulturen er på agendaen lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Målet med tiltaket er å sette søkelys på skoltesamisk kultur i forbindelse med markeringen av grensetrekningen mellom Norge, Finland og Russland i 1826 – noe som fikk enorme konsekvenser for det skoltesamiske folket. Kulturåret 2026 skal ha hovedfokus på skoltesamisk kultur i Sør-Varanger på norsk side, samt Anár/Enare kommune på finsk side. Det skal være en rekke med forskjellige aktiviteter og arrangement gjennom året. Prosjektet skal finansieres av Sametinget og andre aktører blant annet Barentssekretariatet, Finnmark fylkeskommune og Kulturdepartementet. Tiltaket skal medfinansiere en ekstern prosjektkoordinator samt prosjektaktivitet over tre år.

Det settes av kr 350 000 til formålet i 2025.

8.4.11 Kartlegging, forvaltning og vern av immateriell kulturarv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Etablere en samlet samisk strategi for forvaltning av immateriell samisk kulturarv og tradisjonell kunnskap i tråd med UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv.

Det skal gjennomføres et forprosjekt. Målet med forprosjektet er å utforme en interreg-søknad for et treårig hovedprosjekt om immateriell kulturarv. Det er sendt en felles søknad fra sametingene i Norge, Sverige og Finland til Nordic Culture Point og Nordic Culture Fund om støtte til et grenseoverskridende forprosjekt om immateriell kulturarv. Denne bevilgningen skal dekke Sametinget i Norge sin egenandel.

Det settes av kr 150 000 til formålet i 2025.

8.4.12 Arbeidsgruppe for å etablere institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Jobbe fram et grunnlag for institusjonelt hjem for vuelie/luohti/vuolle.

Sametinget fikk i 2018 utarbeidet en rapport med redegjørelser og anbefaling om hva et institusjonelt hjem eller senter for joik kunne inneholde og hvilken organisasjonsform den kunne ha. Rapporten kommer med en anbefaling om hvilken organisasjonsform som skal være med i en slik organisering og en handlingsplan for hvordan det institusjonelle hjemmet skal bli etablert. Arbeidsgruppen skal forelå tiltak for oppfølging av rapporten samt digitalisering og tilgjengeliggjøring av joikearkiv.

Det settes av kr 300 000 til prosjektet i 2025.

8.4.13 Oppbygging av nye institusjoner i Sápmi – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Et større mangfold blant samiske institusjoner

Det er stort behov for å utvikle samiske institusjoner både geografisk, samt innenfor ulike fagområder. Prosjektet skal gjennom å kartlegge geografiske og faglige områder det mangler institusjoner i dag utarbeide kriterier for etablering av eventuelt nye institusjoner. Prosjektet skal også identifisere mulige interessenter som kan bidra i arbeidet med etablering av nye institusjoner. Prosjektet er en del av oppfølgingen av SP 37/24 Regional oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

Det settes av kr 1 500 000 til formålet i 2025.

8.4.14 Saami Council Headquarters - KulturSápmi – direkte tilskudd

Mål med direkte tilskuddet:

- Gjennomføre KulturSápmi.

KulturSápmi er en viktig kulturarena og møteplass med aktører fra både Sápmi og internasjonalt. KulturSápmi vil samle det samiske kulturfeltet for nettverksbygging, kompetanseheving og politikkutvikling.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2025.

8.5 Samisk litteratur

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis, formidles aktivt og gjøres tilgjengelig.

Sametinget har i 2018 gjennom en litteraturredegjørelse og en sak om formidling av samisk litteratur satt fokus på en helhetlig gjennomgang av samisk litteratur, herunder se på hva som skal til innenfor de ulike elementene i litteraturfeltet for å skape en positiv utvikling.

8.5.1 Samletabell – Samisk litteratur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Utvikling og fremming av samisk litteratur – direkte tilskudd	12 902	12 453	449	3,6 %
32301 Prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	2 850	0	0,0 %
Formidling av samisk litteratur – direkte tilskudd	3 080	2 668	412	15,4 %
34501 Samiske litteraturdager - konferanse	300	300	0	0,0 %
31102 Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd til Troms fylkeskommune	300	300	0	0,0 %
33701 Loga munnjel! Les for meg! - prosjekt	600	600	0	0,0 %
31101 Čális fal - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	0	500	-500	-100,0 %
Sum	20 032	19 671	361	1,8 %

8.5.2 Utvikling og fremming av samisk litteratur – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30601 Davvi Girji AS	5 308	5 124	184	3,6 %
30602 ČálliidLágádus AS	4 019	3 879	140	3,6 %
30603 Idut AS	2 087	2 014	73	3,6 %
30604 ABC-Company E-skuvla AS	744	718	26	3,6 %
30605 DAT AS	744	718	26	3,6 %
Sum	12 902	12 453	449	3,6 %

Mål for tilskuddsordningen – Utvikling og fremming av samisk litteratur:

- Flere utgivelser av skjønnlitteratur og faglitteratur på alle de samiske språkene.

Siden 2018 har Sametinget hatt en prøveordning som har som mål å gi forlagene større ansvar og økt forutsigbarhet i arbeidet med å utgi samisk skjønnlitteratur og faglitteratur. Sametingets plenum har i sak 58/23 behandlet sak om evaluering av tilskudd til utvikling av samisk litteratur og tatt evaluering av tilskuddsordningen til orientering, og samtidig bedt Sametingsrådet om å gjennomføre nødvendige tiltak til å endre og foreslå en permanent direkte tilskuddsordning til samiske forlag for å utvikle og fremme samisk litteratur i forslag til Sametingets budsjett for 2025.

Ordningen gjøres permanent med direkte tilskudd til de samiske forlagene, og har som mål å stimulere til utgivelse av flere bøker på samisk, på alle de samiske språkene. Disse utgivelsene skal også gjøres tilgjengelige i e-bok- og lydbokformat.

Det settes av kr 12 902 000 til formålet i 2025.

8.5.3 Prosjektstøtte til samisk litteratur – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
32301 Prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	2 850	0	0,0 %
Sum	2 850	2 850	0	0,0 %

Det er viktig å stimulere til et mangfold av samiske utgivelser i en søkerbasert ordning for samisk litteratur til de forlag som ikke omfattes av direktetilskuddsordningen.

Det er stor etterspørsel etter samiske lyd- og e-bøker, som gjør det viktig å påse at ny samisk litteratur også er tilgjengelig digitalt. Slike utgivelser er viktige tiltak både for Sametingets litteraturpolitikk og språkpolitikk. Digitale utgivelser må være tilpasset dagens teknologiske plattformer og må gjøres mer tilgjengelig for bibliotek, slik at flere får tilgang til den samiske litteraturen. I lule- og sørsamiske språkområder er det en utfordring med mangel på originallitteratur, som gjør det særlig viktig å tilgjengeliggjøre den litteraturen som finnes.

Oversettelser av litteratur, spesielt på disse språkene er derfor en viktig og nødvendig prioritering i Sametingets litteraturstrategi og gjenspeiles i denne ordningen.

Mål for tilskuddsordningen – Prosjektstøtte til samisk litteratur – søkerbasert tilskudd:

- Samisk litteratur som er tilgjengelig på samisk.

Prioriteringer – Prosjektstøtte til samisk litteratur – søkerbasert tilskudd:

- Skjønnlitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Faglitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Oversettelser av skjønnlitteratur til samiske språk.
- Lydbøker.
- E-bøker.

Det settes av kr 2 850 000 til formålet i 2025.

8.5.4 Formidling av samisk litteratur – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30701 Kautokeino - Kautokeino kommune	330	330	0	0,0 %
30702 Tana/Nesseby - Nesseby kommune	500	500	0	0,0 %
30703 Kåfjord - Kåfjord kommune	500	500	0	0,0 %
30704 Sør-Troms - Troms fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
30705 Sør-Trøndelag - Trøndelag fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
30706 Samisk litteratursenter AS	750	338	412	121,9 %
Sum	3 080	2 668	412	15,4 %

Mål for tilskuddsordningen – Formidling av samisk litteratur:

- Samisk litteratur er tilgjengelig og kjent for brukerne.

Det er viktig å jobbe mer målrettet for å øke kompetansen og interessen for samisk litteratur i de samiske områdene. De samiske bokbussene skal tilby arrangement som synliggjør samisk litteratur. De skal ha et godt tilbud av samiskspråklig litteratur, og aktivt bidra til at brukerne er kjent med tilbudet.

Sametingets tilskudd kan ikke overstige kr 500 000 pr. buss jf. vedtak i SP 49/18 Formidling av samisk litteratur.

Samisk litteratursenter har en viktig funksjon i formidlingen av samisk litteratur med formål om at samiske språk og bøker søker brukere. Litteratursenteret skal aktivt formidle samisk litteratur med spesiell vekt på oppsøkende virksomhet og spesielt med barn og unge som målgruppe. Formidling og promotering skal skje i samarbeid med forfattere, forlag, forfatterorganisasjoner, bibliotek, språksentre, skoler og andre. Samisk litteratursenter har over flere år hatt samlinger, foredrag, kåseri og lignende både på senteret i Karasjok og rundt om i Sápmi. Aktiviteter som har vært prosjektfinansiert fra Sametingets side. Samisk litteratursenter gis i 2025 en økning på kr 400 000 for å styrke driften. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 3 080 000 til formålet i 2025.

8.5.5 Samiske litteraturdager – konferanse

Sametinget arrangerer årlig samiske litteraturdager. De samiske litteraturdagene er et godt etablert arrangement i det samiske litteratur og forfattermiljøet, som har stor deltakerinteresse. De samiske litteraturdagene er en viktig arena hvor samiske forfattere og lesere møtes for å diskutere samisk litteratur.

Sametinget har utvidet programmet for de samiske litteraturdagene for å nå ut til et bredere samisk publikum. Dagene arrangeres i det lule- og sørsamiske området og i Finnmark.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2025.

8.5.6 Styrke formidling i nordsamisk område – direkte tilskudd til Troms fylkeskommune

Mål for tilskuddet:

- Sametinget og Troms og fylkeskommune samarbeider om formidling av samisk litteratur.

Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget har etablert et samarbeid om formidling av samisk litteraturformidling i nordsamisk område. Samarbeidsområder knyttes til en egen samarbeidsavtale. Omkring 25 % av fylkeskommunens samiske bibliotekjeneste vil gå til samarbeidet.

Partene samarbeider om å styrke og utvikle nye formidlingstiltak for å øke kunnskap om samisk litteratur i nordsamisk område. Samarbeidet innebærer å prøve ut en ny driftsform som knytter partene nærmere sammen i en felles samisk bibliotekjeneste.

Et samarbeid kan eksempelvis dreie seg om arrangementer som fremmer samisk litteratur i det nordsamiske språkområdet, utvikling av samarbeid på tvers av nasjonalgrensene om formidling av nordsamisk litteratur eller lignende.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2025.

8.5.7 Loga munnje! Les for meg! – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Å motivere til økt leselyst og styrke interessen for litteratur

Lesekampanjen Loga munnje/Les for meg! er etablert for å motivere og stimulere til lesing, og for å styrke språkutvikling og øke interessen for samisk litteratur og samiske forfattere.

Sametinget vil at alle samiske barn skal få mulighet til å utvikle gode språk-, lese- og skriveferdigheter, slik at de lykkes i utdanning, arbeids- og samfunnsliv. Gjennom lek og læring i barnehagen utvikler barna gode språklige ferdigheter, men høytlesing kan starte allerede mens barna er helt små.

Helsestasjoner arbeider med barns språkutvikling og er småbarnsfamiliens viktigste støtte i deres tidlige språkarbeid. Lese kampanjen legger til rette for samarbeid mellom helsestasjon og bibliotek.

Gjennom å dele ut barnebøker, og arrangere språkstimulerende aktiviteter sammen med biblioteket kan de styrke samiske barns språklæring, og leseglede. Bibliotekene kan fortsette dette arbeidet, med å dele ut samiske barnebøker, og bidra til å etablere gode lesevaner og leselyst. På den måten blir biblioteket en viktig støttespiller for samiske familier

Sametinget har mottatt en utmerkelse fra Library of Congress Literacy Awards Program. Denne anerkjennelsen tildeles organisasjoner i USA og internasjonalt som utmerker seg ved å tilby unike, nyskapende og bærekraftige strategier for å fremme lesing og leseferdigheter.

Sametinget er nå i gang med å utvikle nye tiltak for å inspirere den samiske storfamilien til å lese høyt for barna. Vi legger vekt på besteforeldrenes tradisjonelle rolle. Ved å oppmuntre alle til å delta i høytlesingen, fremhever vi de kulturelle særpregene som er unike for det samiske samfunnet. Vi oppmuntrer bibliotekene til å være med på å løfte disse tiltakene og legge til rette for formidling og leseaktiviteter for hele familien i biblioteket. Dette arbeidet er av stor betydning for både språklig og kulturell utvikling, og bidrar til å bevare og styrke den samiske kulturen for fremtidige generasjoner.

Det settes av kr 600 000 til formålet i 2025.

8.6 Samiske medier

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av samiske medier som synliggjør samisk språk, kultur og samfunnsliv.

8.6.1 Samletabell – Samiske medier

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Samiske medier – direkte tilskudd	6 129	5 723	406	7,1 %
Sum	6 129	5 723	406	7,1 %

8.6.2 Samiske medier – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30801 Nuorttanaste	1 455	1 404	51	3,6 %
30802 Ungdomsmagasinet Š - Idut AS	1 995	1 926	69	3,6 %
30803 Sámis - Čálliidlágádus AS	470	454	16	3,5 %
30804 Daerpies Dierie/Sørsamisk kirkeblad - Den norske kirke	304	293	11	3,8 %
30805 Bårjås - Árran julesáme guovdásj	160	154	6	3,9 %
30806 Guovdageainnu Lagasradio (GLR)	612	398	214	53,8 %
30807 NuorajTV	702	678	24	3,5 %
30808 Bamsebladet - ABC-Company E- skuvla AS	431	416	15	3,6 %
Sum	6 129	5 723	406	7,1 %

Mål for tilskuddsordningen – Samiske medier:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

Guovdageainnu Lagasradio (GLR) gis i 2025 kr 200 000 til styrking av driften. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 6 129 000 til formålet i 2025.

8.7 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

For Sametinget er det viktig at den samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng. De skal mulighet til å utvikle samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv.

I 2022 ble det etablert et avtaleinstitutt med Sámi Valáštallan Lihttu (SVL) som skal være arena for å fremme og drøfte generelle idrettspolitiske tiltak og utfordringer. Partene drøfter budsjettmessige muligheter og utfordringer, og samarbeider om å få på plass felles mål og strategier for idrettsfeltet. Partene har gjennomført forhandlinger om en Idrettsavtale som ikke medførte enighet. Idrettsavtalen med en økonomisk ramme på 5 683 000 ble godkjent av Sametingets plenum i september 2024.

Sametinget søker også årlig om tippemidler fra Kultur –og likestillingsdepartementet som tildeles i sin helhet til Sámi Valáštallan Lihttu.

8.7.1 Samletabell – Samisk idrett

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Samisk idrett – direkte tilskudd	5 683	4 883	800	16,4 %
34701 Kultur- og idrettsstipend	100	100	0	0,0 %
Sum	5 783	4 983	800	16,1 %

8.7.2 Samisk idrett – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
30901 Sámiid Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	5 683	4 883	800	16,4 %
Sum	5 683	4 883	800	16,4 %

Mål med tilskuddsordningen – samisk idrett:

- Samisk idrett har et mangfold av idrettsaktiviteter.

Det settes av kr 5 683 000 til formålet i 2025.

8.7.3 Kultur- og idrettsstipend – stipend

Mål med stipendet – Kultur- og idrettsstipend:

- Motivere unge kultur- og idrettsutøvere til videre satsing.

Sametingets kultur- og idrettsstipend skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Sametinget deler ut fire stipend årlig til ungdom som engasjerer seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett.

Det settes av kr 100 000 til formålet i 2025.

9 Kulturminnevern

Samfunnsmål:

- Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger premisser for all planlegging og inngrep.

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nye kunnskaper. Sikring av kulturminner og kunnskapsformidling om dem er viktig for å videreføre samisk kulturarv i framtiden. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Klimaendringene har konsekvenser for samiske kulturminner, siden gjengroing av landskap blant annet innebærer at arkeologiske kulturminner som ikke er kartfestet og dokumentert mister synlighet. I tillegg utgjør økende nedbørsmengder en trussel mot freda samiske bygninger.

Kulturminneloven slår fast at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten.

Sametinget har ansvar for forvaltning av den samiske bygningsarven, og det er registrert 930 automatisk freda samiske bygninger. Overordnede prinsipper for forvaltning av bygningene er beskrevet i «Sametingets plan for forvaltning av freda samiske bygninger» som ble vedtatt i Sametingets plenum i juni 2017.

Endringer i rammebetingelser og lovverk, kunnskapsgrunnlag og arealbruk har gjort det nødvendig å utarbeide et overordnet styringsdokument for den samiske kulturminneforvaltningen. Som følge av dette ble *Áimmahuššan* sametingsmelding om samisk kulturminnevern vedtatt av Sametingets plenum i 2021. Meldingen redegjør for status og utfordringer, og den fastsetter strategier for måloppnåelse på de ulike saksfeltene i kulturminneforvaltningen. Det videre arbeidet vil være konsentrert om å gjennomføre de strategiske satsingene som er fastsatt i meldingen.

9.1 Innsatsområder – Kulturminnevern

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Forvaltning av kulturminner
- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern
- Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven
- Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv

9.1.1 Virkemidler innsatsområder – Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Forvaltning av kulturminner	3 100	2 600	500	19,2 %
Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	1 750	1 600	150	9,4 %
Forvaltning av samiske levninger	1 000	0	1 000	0,0 %
Sum	5 850	4 200	1 650	39,3 %

9.2 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Sametingets arbeid skal føre til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes. Gjennom dette arbeidet styrkes kunnskapen om samisk tradisjon og historie, samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.

Til forvaltningen hører tilskuddene Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde, Skoltebyen kulturmiljø og ulike prosjekter som omhandler registrering, skjøtsel, sikring og tilrettelegging av samiske kulturmiljøer, herunder også samiske bygninger. Sametinget har en funksjonell, kunnskapsbasert og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Et bredt utvalg av kulturmiljø i det samiske bosettingsområdet skal vedlikeholdes og formidles. Tilretteleggingene har som mål å synliggjøre samisk kulturhistorie og landskapsbruk i hele Sápmi. Etter flere år med tilrettelegging, synliggjøring og formidling av samiske kulturmiljøer ser Sametinget at det kreves ressurser for å ivareta oppfølging og vedlikehold av de tilrettelagte kulturmiljøene.

9.2.1 Samletabell – Forvaltning av kulturminner

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
37001 Samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 900	2 400	500	20,8 %
38501 Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	200	200	0	0,0 %
Sum	3 100	2 600	500	19,2 %

9.2.2 Samisk kulturminnevern – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
37001 Samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 900	2 400	500	20,8 %
Sum	2 900	2 400	500	20,8 %

Mål for tilskuddsordningen – Samisk kulturminnevern:

- Samiske kulturminner med tilhørende tradisjoner synliggjøres gjennom dokumentasjon, formidling og istandsetting.

Prioriteringer – Samisk kulturminnevern – søkerbasert tilskudd:

For bygningsvern og fartøyvern:

- Utarbeide istandsettingsplaner for verneverdige samiske bygg og – båter.
- Istandsetting av verneverdige samiske bygninger. Bygninger som har særskilt betydning for det samiske lokalsamfunnet prioriteres.
- Formidling av samisk bygnings- og båtarv.

- Utøvelse av samisk tradisjonskunnskap knyttet til båt- og bygningsarv. Prosjekter som bidrar til kunnskapsoverføring, vil bli prioritert.

For registrering og dokumentasjon av samiske kulturminner og kulturmiljøer:

- Registrering og dokumentasjon av samiske kulturmiljøer. Områder som er lite undersøkt prioriteres.
- Kulturlandskap og -bruk som er lite undersøkt prioriteres.
- Innsamling og dokumentasjon av samisk tradisjonskunnskap som kan knyttes til kulturminner på sjø- og land.

For skjøtsel og tilrettelegging:

- Utarbeidelse av skjøtelsplaner for samiske kulturmiljøer.
- Skjøtselstiltak og tilrettelegging av kulturmiljøer.

Det settes av kr 2 900 000 til formålet i 2025.

9.2.3 Skjøtels- og formidlingsarbeid Ceavccageadje/Mortensnes kulturminneområde – prosjekt

Mål for prosjektet:

- Videreutvikle Ceavccageadje/Mortensnes som kulturminneområde.

Ceavccageadje/Mortensnes kulturminneområde ble fredet i 1988 og forvaltes av Sametinget. Det ordinære skjøtelsarbeidet i kulturminneområdet gjennomføres av Várjjat Sámi Musea og midler til dette blir overført Tana og Varanger museumssida via direktetilskuddet til samiske museer.

Sametinget vil også fortsatt jobbe videre med at Várjjat siida fremmes som samisk verdensarvområde på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Det settes av kr 200 000 til formålet i 2025.

9.3 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner er overført til Sametinget gjennom Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven (ansvarsforskriften). Sametinget skal være den viktigste premissleverandøren for det samiske kulturminnevernet og myndigheten bør i stedet overføres ved lov. Dette krever en endring som foreslått av Sametinget. Nåværende kulturminnelov er under revidering, og Sametinget forventer at den nye loven vil være i tråd med folkeretten.

Videre er gode økonomiske rammebetingelser avgjørende for forvaltningen av samiske kulturminner. For å oppnå dette må Sametinget gis mulighet til reelle konsultasjoner med regjeringen om bevilgningene til samisk kulturminnevern. Nasjonale tilskuddsordninger og – bevaringsstrategier må møte de behov og utfordringer som Sametinget erfarer i forvaltningen av samiske kulturmiljøer.

Kunnskapsmengden om samiske bosettingsområder og antall kulturminner har vært økende, særlig med hensyn til automatisk freda samiske byggverk. Gode rammebetingelser oppnås også gjennom samarbeid med aktuelle partnere innen kulturminnevernet og de samiske lokalsamfunnene. Sametinget samarbeider i dag nært med enkelte fylkeskommuner, et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

9.4 Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon om samisk tilstedeværelse og levesett.

Synliggjøring av samiske kulturminner medfører økt kunnskap om samisk historie og levesett. Sametinget arbeider for at formidling av samiske kulturmiljøer skal skje gjennom muntlige og skriftlige framstillinger og ved tilrettelegging og bruk av kulturminnene. Samiske kulturminner dokumenterer bruk av ressurser og landskap, og kan bidra til å styrke samiske lokalsamfunn. Sametinget skal være en premissleverandør ved formidlingen av den samiske kulturarven.

9.4.1 Samletabell – Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
39102 «Kjent og anerkjent» - satsing på sørsamisk kulturarv - prosjekt	400	400	0	0,0 %
39104 Revitalisering av samiske kulturmiljø i "Fotefar mot nord" - prosjekt	500	500	0	0,0 %
39201 Skoltebyen - møtested og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv - prosjekt	500	350	150	42,9 %
39105 Kulturminner som grunnlag for rettigheter til arealer og samisk arealbruk - prosjekt	350	350	0	0,0 %
Sum	1 750	1 600	150	9,4 %

9.4.2 "Kjent og anerkjent" – satsing på sørsamisk kulturarv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Gjøre sørsamisk kulturarv kjent og anerkjent.

«Áimmahuššan – Sametingsmelding om samisk kulturminnevern» har satt mål og strategier for en rekke av Sametingets arbeidsfelt innen kulturminnevernet. I det sørsamiske området er det et særlig behov for å satse på synliggjøring, registrering, dokumentasjon og oppfølging av samiske kulturminner. Det gjelder både for freda arkeologiske kulturminner og freda bygninger. En annen faktor er at den samiske kulturarven i dette området er lite kjent blant allmenheten og at den ofte er dratt i tvil, underkommunisert og «overskrevet» av norsk kulturhistorie. Dette er også en utfordring i arealplansaker. Et oppdatert og styrket kunnskapsgrunnlag om sørsamiske kulturminner vil være et viktig redskap i Sametingets deltakelse i arealplanprosesser i disse områdene.

Det settes av kr 400 000 til formålet i 2025.

9.4.3 Revitalisering av samiske kulturmiljø i "Fotefar mot Nord" -prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrke og opprettholde samisk identitet og tilhørighet og være en ressurs for lokalt næringsliv.

Prosjektet skal revitalisere og oppgradere kulturmiljøene som på 1990-tallet ble tilrettelagt gjennom Landsdelsutvalgets satsing "Fotefar mot nord". Tilretteleggingen omfattet et kulturmiljø i hver av kommunene. Til sammen 17 av i alt 103 fotefarsteder formidler samisk kulturhistorie. Prosjektet er et samarbeid mellom Sametinget, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner og kommunene. En prosjektleder med kontorsted i Nordland fylkeskommune koordinerer arbeidet og vil være bindeledd mellom samarbeidspartnerne.

Det generelle formålet med fotefarstedene er å styrke lokal identitet og tilhørighet og være en ressurs for lokalt næringsliv. All skriftlig formidling vil skje på samisk, i tillegg til andre språk.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2025.

9.4.4 Skoltebyen - møtested og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Sää'nsijdd / Skoltebyen er et møtested og en lærings- og formidlingsarena for skoltesamisk kulturarv.

Dette er et fireårig prosjekt.

Tiltak som skal gjennomføres i perioden:

- Hallonenhuset settes i stand, og inventaret oppgraderes opp mot planlagt bruk.
- Det innledes samtaler med berørte miljøer om fremtidig eierskap og forvaltning av Skoltebyen.
- Lokal involvering blant annet av Norrö-Skoltesamene, Sør-Varanger kommune og andre relevante parter og gjennom programmet utvalgte kulturlandskap i Norge (UKL).

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2025.

9.4.5 Kulturminner som grunnlag for rettigheter til arealer og samisk arealbruk – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Samisk kulturarv legger premisser for all planlegging og inngrep.

Mangelen på ressurser i forvaltningen av samiske kulturminner generelt, og i samisk bygningsvern og fartøyvern spesielt, gjør det svært vanskelig å få til en forsvarlig forvaltning. Det er behov for å styrke Sametingets arbeid med samisk kulturarv gjennom økte ressurser og økt kapasitet på arbeidsfeltet. Dette vil øke Sametingets innflytelse i arealsaker og som formidler av samisk kulturhistorie, tilstedeværelse og landskapsbruk.

Det settes av kr 350 000 til formålet i 2025.

9.5 Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet og tilfredsstillende vedlikehold på samiske bygningsarv og verneverdige samiske båter.

Bygningsregistreringsprosjektet, som Sametinget har gjennomført i samarbeid med Riksantikvaren, har resultert i at antallet automatisk freda samiske byggverk har økt fra 60 til rundt 930. Sametingets ansvar er å forvalte disse byggverkene og formidle historien de representerer. Registreringsprosjektet har skapt forventninger i de samiske lokalsamfunnene, og det forplikter alle ansvarlige deltakere til å imøtekomme disse forventningene, og til å følge opp det klare ansvaret som er nedfelt i kulturminneloven. Riksantikvaren har bevilget tilskuddsmidler til Sametinget for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske bygninger. Sametinget vil følge dette opp med styring av tilskudd til fredede kulturminner i privat eie og ellers i tråd med «Plan for forvaltning av automatisk fredede samiske bygninger» som er vedtatt av Sametingets plenum.

Antall identifiserte og registrerte samiske kulturminner øker fra år til år, og bidrar til å synliggjøre samisk historie og tilstedeværelse i stadig nye områder. Det voksende antallet kulturminner dokumenterer samisk historie i hele Sápmi.

Sametinget har fått ansvar for samisk fartøyvern fra 2020, og dette saksfeltet er derfor i en tidlig etableringsfase. Siden Sametinget ikke har en samlet oversikt over verneverdige samiske båter, vil arbeidet med identifisering av samiske båter og fartøy være en prioritert oppgave for dette saksfeltet. Å etablere kontakt og samhandling med kunnskapsmiljøer som kjenner lokale samiske båttradisjoner vil være en viktig premiss i arbeidet med å etablere et funksjonelt samisk båt- og fartøyvern.

9.6 Forvaltning av samisk levninger

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget eller det organ Sametinget utpeker, er rette myndighet i forvaltning av samiske levninger og gravmateriale

Samisk gravskikk kan følges langt tilbake i tid. De eldste levningene kommer fra de førkristne samiske urgravene. Denne gravskikken kan føres tilbake til 900-tallet f.Kr. Dette er en av de lengste sammenhengende gravskikkene vi kjenner i Europa, og forekom helt til 16/1700-tallet. Universitetet i Oslo har i dag den største samlingen av levninger fra samiske graver – både fra førkristne urgraver og kristne begravelser. Levningene fra urgravene, med tilhørende gravkontekst og geografiske distribusjon utgjør et stort kunnskapspotensial om samisk tilstedeværelse og levesett.

Innsamlingen særlig fra kristne kirkegårder vakte i sin tid fortvilelse og sterke reaksjoner, og skjedde uten samtykke fra de samiske lokalsamfunnene. Sametinget og Universitetet i Oslo har i dag en egen avtale om forvaltning av samiske menneskelige levninger ved De Schreinerske Samlinger, som nå har skiftet navn til De bioantropologiske samlinger ved Universitetet i Oslo. I avtalen går det fram at Universitetet i Oslo har det daglige forvaltningsansvaret for de samiske levningene og at Sametinget fatter endelig avgjørelse i alle forhold som gjelder de samiske levningene.

«Áimahuššan – Sametingsmelding om samisk kulturminnevern» klargjør mål og strategier for forvaltningen av samiske levninger. Meldingen slår fast at forvaltningen av samiske levninger og gravgods skal bygge på et bredt kunnskapsgrunnlag som tar hensyn til de enkelte levningenes funnkontekst og innsamlingshistorikk, alder og sjeldenhet samt spesifikke kildeverdier for samisk historie. Videre skal krav om tilbakeføring løses gjennom dialog og gode prosesser som inkluderer berørte parter. Sametinget skal derfor utvikle gode medvirkningsprosesser som håndterer meningsmangfold og bygger dialog. Det er videre behov for å utarbeide egne styringsdokumenter for forvaltning av samiske levninger med tilhørende funn, det være seg oppbevaring, formidling, kunnskapsproduksjon, medvirkningsprosesser, deponering og gjenbegravelse.

9.6.1 Samletabell – forvaltning av samiske levninger

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
39301 Forvaltning av samiske levninger - prosjekt	1 000	0	1 000	-
Sum	1 000	0	1 000	-

9.6.2 Forvaltning av samiske levninger – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Etablere et rammeverk som sikrer en etisk og kunnskapsbasert forsvarlig forvaltning av samiske menneskelige levninger

Dette er et treårig prosjekt som skal avsluttes i desember 2027. Prosjektet består av fire aktiviteter.

- Aktivitet 1: Utarbeide styringsdokument for forvaltning av samisk skjelettmateriale med tilhørende funn, det være seg oppbevaring, formidling, forskning, medvirkningsprosesser, deponering og gjenbegravelse.
- Aktivitet 2: Utvikle gode og inkluderende medvirknings- og forsoningsprosesser som håndterer meningsmangfold og bygger på dialog med berørte parter.
- Aktivitet 3: Belyse de samiske levningenes betydning og verdi som kilde til kunnskap om samisk tilstedeværelse, levesett og historie.
- Aktivitet 4: Initiere dialogmøter og tilrettelegge for en god prosess og avklaringer med de institusjonene i Norge som har samiske levninger i sine samlinger.

Det settes av kr 1 000 000 til formålet i 2025.

10 Helse, sosial og barnevern

Samfunnsmål:

- Det samiske folk har god helse og mottar likeverdige tjenester tilrettelagt deres språklige og kulturelle bakgrunn, og deres rettigheter som urfolk.

Sametingets politikk bygger på at det samiske folk har rett til en god og likeverdig helse- og omsorgstjeneste og barnevernstjeneste på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette følger av norsk lov og internasjonale konvensjoner. Der fremgår det at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helse som mulig. Videre må tjenestetilbudet tilrettelegges pasientens språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametinget erfarer at dersom samiske pasienters behov skal ivaretas, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster. Det er viktig å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og omsorgstjenester fra enkeltpersoner til et overordnet nivå. Sametinget forutsetter at samiske pasienters rett til god helse og tilrettelagte tjenester etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas.

Utvikling av god helse for det samisk folk må bygge på dokumentert kunnskap om det samiske folks helse og levekår, og hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden. Kunnskap er viktig både for identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av tiltak. Sametinget ser behov for styrking av forskning på forhold som påvirker helse, og forskning på tjenestetilbudet til samiske pasienter. Videre er det behov for å øke samisk språk- og kulturkompetanse på alle nivåer innenfor helsetjenesten.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Dette gjelder også samiske barn under barnevernets omsorg. Samiske barn har en selvstendig rett til tjenester og tiltak som tar utgangspunkt i deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.

Ivaretagelse av samiske barns identitet, språk og kultur er viktige forutsetninger for at samiske barn og deres familier skal få de tilbud de har krav på innenfor barnevernet. En god barnevernsomsorg for samiske barn forutsetter kunnskap om samiske barns rettigheter til eget språk og kultur innenfor alle deler av barnevernet. I dag har vi ikke dokumentert kunnskap om samiske barn som er eller har vært under barnevernets omsorg. Offentlige myndigheter forklarer dette med manglende registrering av barns samiske bakgrunn. Kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg er en forutsetning for å sikre ivaretagelse av samiske barns rettigheter som urfolk.

10.1 Innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for helse og sosial ved å fokusere på følgende innsatsområder:

- Spesialisthelsetjenesten
- Helse- og omsorgstjenesten
- Folkehelse
- En likeverdig barnevernstjeneste
- Sosiale forhold og velferdstjenester

10.1.1 Virkemidler innsatsområder – Helse, omsorg og barnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Helse- og omsorgstjenesten	4 273	3 825	448	11,7 %
Folkehelse	1 000	0	1 000	0,0 %
Sum	5 273	3 825	1 448	37,9 %

10.2 Spesialisthelsetjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar spesialisthelsetjenester der deres språklige og kulturelle bakgrunn har en naturlig plass, og samisk språk kan benyttes i behandlingssammenheng.

Samiske pasienter har rett på likeverdige helsetjenester på lik linje med den øvrige befolkning. Organiseringen av samisk spesialisthelsetjeneste må reflektere samenes særstilling som urfolk. Den overordnede organisasjonsstrukturen må erkjenne samenes rett til selvbestemmelse i utforming, styring og kontroll av helsetjenester til samiske pasienter.

Sametinget mener at dagens organisering der samiske helsetjenester er organisert under et underliggende helseforetak, ikke oppfyller samers rett til selvbestemmelse og dermed bryter med ILO 169 § 25. Videre følger det av ILO-konvensjonen at regjeringen skal skaffe urfolk ressurser slik at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal kunne skje under urfolks eget ansvar og kontroll.

Sametinget vil arbeide for at samenes selvbestemmelsesrett sikres i utvikling av helsetjenestene. Sykehusutvalget foreslo å utrede hvordan man kan sikre og utvikle spesialistlegesenteret Sámi klinihikkas nasjonale funksjoner og tjenester og samers rett til medbestemmelse, og regjeringen har varslet en slik utredning gjennom Nasjonal helse og samhandlingsplanen 2024 - 2027. Sametinget vil ta del i denne prosessen, og arbeider for en organisering av Sámi klinihikka som et nasjonalt urfolkssenter, eventuelt som et foretak underlagt Helse Nord RHF.

Samiske helsetjenester skal være tilgjengelige for alle samer uansett hvor de bor. Sametinget er i dialog med sentrale myndigheter hvor samiske helsetjenester drøftes. Sametinget vil bidra til å styrke SANKS og Sámi Klinihikka, slik at det fortsatt er tilgjengelig for samiske pasienter nasjonalt, og i Sápmi for øvrig.

Sametinget vil også sikre reell medbestemmelse gjennom samisk representasjon i overordnede organer i øvrige helseforetak. Sametinget foreslår brukerrepresentanter til flere organer nasjonalt, og vil videreutvikle dette arbeidet internt, da Sametinget anser det som viktig at samiske pasienters behov må vektlegges og deres autonomi skal være retningsgivende for behandling.

Sametinget fortsetter å være en aktiv part i videre arbeid da det er viktig å sikre likeverdig tilgang til tjenestene.

Helsetjenestene til den samiske befolkningen må ta hensyn til samisk kultur, historie, levested og språk. Sametinget jobber for å også forplikte øvrige regionale og underliggende helseforetak på å etablere kulturelt og språklige tilrettelagte tjenestetilbud til samiske pasienter. Sametinget mener at det også må utvikles handlings- og tiltaksplaner for behandlingstilbudet til den samiske befolkning, i nært samarbeid med samiske helsefagmiljø og Sametinget. Nyeste forskning viser eksempelvis at det er lite tegn til at tall av voldsutsatte går ned. Det er behov for at Sametinget er proaktiv og jobber for å involvere de nye voldsformene, som det samiske samfunnet fokuserer i alt for liten grad på: Digitale seksuelle krenkelser og nettbasert vold, i handlings- og tiltaksplaner.

Forskere beskriver at selvmord blant samer ikke alltid er knyttet til psykiske lidelser, men kan heller være knyttet til sosiale og kontekstuelle problem. Sametinget vil styrke den samiske kulturkompetansen i selvmordsforebyggende

virksomheter i hele Norge, og å styrke SANKS som nasjonal selvmordsforebyggende virksomhet. Sametinget mener det er viktig å jobbe mer målrettet for å øke kompetansen, og oppfordrer helsefagmiljøer til å tilpasse selvmordsforebyggende kurs til samisk språk og kultur og ha dette som satsingsområde. Funn viser videre at å være diskriminert gir en ungdom dobbel så stor sjanse for å ha selvmordsplaner.

Det er viktig å styrke Senter for samisk helseforskning for å få evidensbasert forskning særskilt på fornorskningens konsekvenser for den samiske folkehelsen. Forskning er en av de fire primære ansvarsoppgaver i spesialisthelsetjenesten, samiske forskere er stor mangelvare i samfunnet og dette trenger å bli styrket i form av bedre insentiver og rekruttering i samiske forskermiljøer.

10.3 Helse- og omsorgstjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter og brukere, uavhengig av bosted, mottar en språklig og kulturelt tilrettelagt pleie- og omsorgstjeneste.

Samiske pasienter og brukere over hele landet har rett til en språklig og kulturelt tilrettelagt tjeneste og det er helt sentralt at samer får oppfylt sine rettigheter til å møte helsevesenet på sitt eget språk. Sannhets- og forsoningskommisjonen påpeker i sin rapport at det er manglende implementering og lite likeverdig tjenesteyting innen helse- og omsorgssektoren på kommunalt nivå. Sametinget mener derfor det er nødvendig med en styrket innsats innen helse- og omsorgssektoren på kommunalt nivå. Sametinget vil medvirke til at samiske pasienters rettigheter og behov ivaretas i omsorgssektoren, og spesielt i møte med helsesektoren er det viktig at samer og kvener får bruke sitt morsmål.

Innenfor primærhelsetjenesten har det ikke vært en systematisk satsing på helsetilbudet til samiske pasienter og Sametinget ser derfor behov for at det utvikles en ny nasjonal handlingsplan for helse og omsorgstjenester til den samiske befolkningen.

Sametinget ser behov for at de samiske fag- og kompetansemiljøene i omsorgstjenester for samiske pasienter styrkes og utvikles over hele landet. Utviklingssenter for sykehjem og omsorgstjeneste for den samiske befolkningen nasjonalt styrkes. Helsefagmiljøene som er etablert i samarbeid med helsedirektoratet skal bistå kommuner i utvikling av samisk språklige og kulturelle tjenester, øke samisk språklig og kulturell kompetanse og bidra til brukerrettede tilbud til samiske eldre og andre, må styrkes og bli permanente ordninger. Videre er det behov for flere helsenettverk/helseteam, spesielt i storbyene, som kan være med på å utvikle helse- og omsorgstilbudet for samer.

Gjennom Sametingets samarbeidsavtaler med bykommuner setter Sametinget fokus på tilrettelegging av helsetjenester til samiske brukere i byene, deriblant arbeide for at helsestasjonstilbudet til samiskspråklige barn ivaretas av samisktalende helsesykepleier, særlig med tanke på oppfølging av samiske barns språkutvikling.

Samiske eldre i byene etterlyser møteplasser der de kan treffe andre samer, og omsorgstjenester som ivaretar deres samiske språk og bakgrunn. Sametinget vil i samarbeid med bykommunene, arbeide for at det etableres et samiskspråklig omsorgstilbud til samiskspråklige eldre.

Samiske barn og unge opplever ofte rasistiske utsagn og handlinger i deres hverdag. Sametinget ser at det er viktig at det finnes et samisk tilbud til mennesker som opplever vanskelige situasjoner og trenger noen å snakke med. Det er fortsatt behov for å følge opp arbeidet med etablering av et permanent lavterskeltilbud. Ved å redusere traumer i befolkningen så minsker det også forekomsten av selvmord.

Sannhets- og forsoningskommisjonen peker på at det er behov for økt kunnskap og større forståelse for hvordan historiske traumer som konsekvens av fornorskningspolitikken har hatt, og fortsatt har, og implikasjoner for helse og levekår. Sametinget mener det er behov for mer forskning på generasjonstraumer, interantlivets konsekvenser, internalisert rasisme, endrede mekanismer og sårbarhetsfaktorer i lys av fornorskningen, og mer forskning på sammenhengen mellom fornorskningen og rusmisbruk.

Sametinget mener det er behov for å etablere en fjernkonsultasjonsordning med samisktalende leger.

Mange samer har ikke tilgang til samiske fastleger i sitt nærområde. Sametinget mener at det bør opprettes en fjernkonsultasjonsordning med samisktalende leger, og anser at det er naturlig å gi Sámi klinihkka dette oppdraget.

10.3.1 Samletabell – Helse- og omsorgstjenesten

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
40001 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd	846	720	126	17,5 %
40101 Samisk legeforening - direkte tilskudd	365	323	42	13,0 %
40201 Sørsamisk helsenettverk/Åarjelsaemien healsoeviermie - direkte tilskudd	454	438	16	3,7 %
40301 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Samisk hus i Oslo - direkte tilskudd	709	491	218	44,4 %
40401 Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd til Aajege - Trøndelag fylkeskommune	199	153	46	30,1 %
42001 Helse-, omsorg- og barneverns- prosjekter - søkerbasert tilskudd	1 700	1 700	0	0,0 %
Sum	4 273	3 825	448	11,7 %

10.3.2 Brukerrettede tilbud for den samiske befolkningen, i livsløps- og folkehelseperspektiv – direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen – Brukerrettede tilbud for den samiske befolkningen, i livsløps- og folkehelseperspektiv:

- Gi råd og veiledning til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Gjennom denne ordningen gir Várdobáiki veiledning og råd til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige tiltak for samiske eldre. Várdobáiki gis i 2025 en økning på kr 100 000 for å styrke driften av det brukerrettede tilbudet for den samiske befolkningen, i livsløps- og folkehelseperspektiv. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 846 000 til formålet i 2025.

10.3.3 Samisk legeforening – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Samisk legeforening:

- At samisk legeforening gjennom faglig bistand og informasjonsvirksomhet kan bidra til at den samiske befolkningen har et helsetilbud som er tilpasset deres språk og kultur.

Sámi Doaktáriid Searvi/Samisk Legeforening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til den samiske befolkningen samt fremme helseopplysning på samisk. Samisk legeforening er en svært viktig samarbeidspartner for å fremme Sametingets helsepolitikk. De har ofte en avgjørende rolle for gjennomføring av Sametingets politikk, og er en viktig ressurs for Sametinget. Samisk legeforening gis i 2025 en økning på kr 30 000 for å styrke driften av foreningen. Dette er en varig økning.

Samisk legeforening vil bidra til rekruttering av samisk helsepersonell til samiske områder.

Det settes av kr 365 000 til formålet i 2025.

10.3.4 Sørsamisk helsenettverk – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – Sørsamisk helsenettverk:

- Bidra og styrke arbeidet for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område.

Sørsamisk helsenettverk består av helsepersonell i sørsamisk område, og har som formål å arbeide for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område. Nettverket samarbeider på tvers av etater, kommuner, fylker og landegrensen.

Det settes av kr 454 000 til formålet i 2025.

10.3.5 Brukerrettede tilbud for eldre samer – direkte tilskudd til Samisk hus Oslo

Mål for tilskuddsordningen – Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Utvikle brukerrettede tilbud for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Gjennom denne ordningen arrangerer Samisk hus Oslo helsetreff for samiske eldre. Tiltaket får en økning på budsjettet for 2025 på kr 200 000 for å styrke arbeidet med helsetreffene og helse- og omsorgssaker. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 709 000 til formålet i 2025.

10.3.6 Sørsamisk helsekonferanse – direkte tilskudd

Mål for konferansen – Sørsamisk helsekonferanse:

- Økt kompetanse om helse og levekår, samt utfordringer og behov for samiske pasienter i sørsamisk område.

Gjennom denne ordningen legger Aajege til rette for at samiske fagfolk, samiske brukere og andre kan dele kompetanse og erfaringer som kan bidra til utvikling og tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester til sørsamiske områder. Sørsamisk helsekonferanse gis i 2025 en økning på kr 40 000 for å styrke driften av konferansen. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 199 000 til formålet i 2025.

10.3.7 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
42001 Helse-, omsorg- og barneverns- prosjekter - søkerbasert tilskudd	1 700	1 700	0	0,0 %
Sum	1 700	1 700	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter:

- God helse og likeverdige helse-, omsorg- og barnevernstjenester.

Prioriteringer – Helse-, omsorg og barnevernsprosjekter:

- Prosjekter som bidrar til dokumentert kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg
- Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring.
- Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge.
- Prosjekter som bidrar til å forebygge og redusere omfang av selvmord, selvmordsforsøk og selvskading.
- Prosjekter som fremmer god helse i reindrifta.
- Prosjekter for møteplasser for samiske eldre.
- Prosjekter for overføring av tradisjonell samisk kunnskap mellom generasjoner for samiske eldre og ungdom.
- Prosjekter for å reparere de menneskelige konsekvenser etter fornorskningen.

Det settes av kr 1 700 000 til formålet i 2025.

10.4 Folkehelse

Mål for innsatsområdet:

- God helse og trivsel i den samiske befolkningen.

En god folkehelse for det samiske samfunnet forutsetter kunnskap om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette er avgjørende for både identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av gode folkehelseiltak.

Det er begrenset dokumentert kunnskap om folkehelse i den samiske befolkningen. Sametinget etterlyser helseforskning om følgene av fornorskningspolitikken. Samer rapporterer langt oftere enn øvrig befolkningen at de er utsatt for diskriminering. Det er en sammenheng mellom omfanget av opplevd diskriminering og hvor sterk den psykiske belastningen oppleves.

Sametinget er glade for gjennomføringen av helse- og levekårsundersøkelsen SAMINOR 3, og har forventninger til at resultatene vil bidra til en styrking av forskning på samiske forhold. Det forutsettes økte midler til forskningen gjennom økte bevilgninger til Senter for samisk helseforskning fra nasjonale myndigheter.

Sametinget vil arbeide for at regjeringen følger opp stortingsmeldingen om folkehelse i samiske områder i 2025 på alle nivåer.

Sametinget vil styrke samiske eldres rett til en verdig alderdom. Folkehelse for samiske eldre handler om en alderdom hvor samisk språk og kultur er en del av hverdagen.

Det samiske samfunnet står også overfor store utfordringer, spesielt innenfor samiske tradisjonelle næringer. Utfordringer som innskrenkning av arealer, kamp om ressurser, rovdyrproblematikk, stadig endrede rammevilkår, samt negative holdninger fra samfunnet for øvrig, påvirker den enkeltes helse både psykisk og fysisk. Sametinget vil påpeke alvoret i dette, og ser behov for et større fokus på diskriminering, rasisme og samehets, og hvilken påvirkning det har på barn og unges oppvekstsvilkår.

Sametinget mener det er nødvendig med selvmordsforebyggende tiltak i det samiske samfunnet. Sametinget oppfordrer helsefagmiljøer til å tilpasse selvmordsforebyggende kurs til samisk språk og kultur og ha dette som satsingsområde. Rapporter viser til at selvmordsforebyggende arbeid vil kunne ha stor nytte hvis fagfolk blir flinkere til å mobilisere nettverket til de som står i risiko for å dø i selvmord. Rapporter viser videre til behovet for undervisning til andre enn fagfolk i hvordan gjenkjenne tegn på at noen kan stå i risiko, eller hvordan våge å snakke om selvmord med noen de uroer seg for. Forskere peker på at det er viktig med proaktiv, langsiktig, og kulturelt tilpasset oppfølging av etterlatte familiemedlemmer i samiske områder, da selvmord har betydelige konsekvenser for de nærmeste og for samfunnet for øvrig. I samiske storfamilier er tallet på etterlatte per selvmord mye høyere enn blant majoritetsbefolkningen.

10.4.1 Samletabell – Folkehelse

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
43701 Forebygging av selvmord i Sápmi – prosjekt	1 000	0	1 000	-
Sum	1 000	0	1 000	-

10.4.2 Forebygging av selvmord i Sápmi – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økt kunnskaper og forebygging av selvmord i samiske kommuner og områder

Sametinget vil igangsette et prosjekt med mål om å bidra til forebygging av selvmord i Sápmi. Som en del av dette prosjektet vil Sametinget bidra til Prosjektet «Nordnorsk kampanje for forebygging av selvmord» som er i gang med rullering av kampanjen ut til kommuner i Troms og Finnmark. Kampanjen har som mål at alle kommuner i Troms og Finnmark bygger opp kompetanse, plan og tiltak for forebygging av selvmord i sin kommune. Sametinget er invitert inn i prosjektet. Kampanjen, plan og tiltak skal tilrettelegges samisk språk og kultur samt særlige utfordringer i samiske områder. Prosjektet går over 2 år.

Det settes av kr 1 000 000 til formålet i 2025.

10.5 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Ved utvikling av hjelpetilbud skal etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ivaretas.

Kunnskap om samiske barns rettigheter, språk og kultur er en viktig forutsetning for å gi samiske barna og deres familier det tilbudet de har krav på.

Sentrale myndigheter har gjennomført store prosesser på barnevernsfeltet, deriblant lovendringer, strukturendringer og barnevernsfaglige prosesser.

Sametinget har arbeidet for å ivareta og synliggjøre samiske barns rettigheter og behov i disse prosesser, og er fornøyd med at samiske barns rett til samisk språk, kultur, etnisitet og religion er ivaretatt i barnevernlovens formålskapittel. Sametinget vil arbeide for at samiske barns rettigheter også ivaretas og synliggjøres i forskrifter og andre prosesser som angår barn.

Deriblant vil Sametinget arbeide for at samiske barns språk, kultur og identitet synliggjøre og følger barnet når det er under barnevernets omsorg.

Sametinget vil også etterspørre og initiere til dokumentert kunnskap om helse og levekår hos samiske barn som har vært eller er under barnevernets omsorg.

10.6 Sosiale forhold og velferdstjenester

Mål for innsatsområdet:

- Velferdstjenester er tilrettelagt for samiske brukere.

10.6.1 Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

Barnefattigdom er en voksende utfordring i samiske områder. Prisvekst, renteøkninger, klimaendringer og manglende lønnsomhet i primærnæringene gir grunn til bekymring for at dette er en voksende trend. Sametinget vil arbeide systematisk med sosiale spørsmål, og blant annet jobbe for at velferdstjenester er både tilpassede og tilgjengelige for samiske brukere.

11 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunnsmål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Sametinget er pådriveren i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har samene en solidarisk forpliktelse til å bidra til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane. Vårt internasjonale arbeid og engasjement får direkte og konkret betydning i vårt samfunn, helt ned på lokalt nivå.

Urfolks rettigheter handler om grunnleggende menneskerettigheter, om rettferdighet, demokrati, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vi skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med oss for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker oss vedtas. Vi har rett til fritt å fremme vår økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

Det grenseoverskridende arbeidet retter seg mot innsatsområder som samisk samarbeid, nordområdene, urfolks- og menneskerettigheter, solidaritetsarbeid og globale utfordringer. Sametinget deltar aktivt i nasjonale og internasjonale fora og arenaer som Samisk parlamentarisk råd, Nordisk samarbeid, Barentssamarbeidet, Arktisk råd, EU og FN.

Sametinget konstaterer at i en rekke saker krenkes samiske rettigheter og mulighetene for politiske løsninger er ikke til stede lenger. Videre ser vi at enkeltpersoner og grupperinger må stå alene i rettsaker mot staten der politiske prosesser ikke har ført fram.

11.1 Innsatsområder – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Sametingets innsatsområder innenfor urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling:

- Samisk samarbeid
- Nordområdene
- Urfolksrettigheter
- Likeverd og solidaritet
- Likestilling

11.1.1 Virkemidler innsatsområder – Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Samisk samarbeid	3 500	5 258	-1 758	-33,4 %
Urfolksrettigheter	1 836	2 789	-953	-34,2 %
Likestilling	1 764	1 750	14	0,8 %
Sum	7 100	9 797	-2 697	-27,5 %

11.2 Samisk samarbeid

11.2.1 Samletabell – Samisk samarbeid

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Sámi Giellagáldu - avtale	3 500	5 258	-1 758	0,0 %
Sum	3 500	5 258	-1 758	-33,4 %

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

11.2.2 Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu ble etablert som egen driftsenhet tilknyttet Sametinget i Norge i 2022. De tre sametingene har i 2020 vedtatt vedtekter for organisasjonen samt bestemt organisering og finansiering. Sámi Giellagáldu er en selvstendig virksomhet etablert av Sametingene i Finland, Sverige og Norge. Praktisk og administrativt er Sámi Giellagáldu tilknyttet Sametinget i Norge, men ledes av et eget styre hvor de tre sametingene har lik innflytelse.

Sametingene i Norge, Sverige og Finland fremforhandler årlig en avtale om finansiering av Sámi Giellagáldu etter vedtekter for Sámi Giellagáldu. Finansieringsavtalen for Sámi Giellagáldu er Sametingets viktigste redskap for normering av terminologi og skriveregler av de samiske skriftspråkene.

Sámi Giellagáldu er samenes felles nordiske fagorgan i samiske språkspørsmål. Sámi Giellagáldu har ansvar for å koordinere, styrke, og utvikle det nordiske samiske språksamarbeidet. Sámi Giellagáldus formål er å bevare, verne og utvikle den kulturarven som de samiske skriftspråkene og talespråkene representerer, og å bevare, styrke og utvikle de samiske språkene samtidig som det tas hensyn til de forskjellige samiske språkenes behov, utfordringer og ressurser. Nordisk språksamarbeid er viktig for å øke bruken av samiske språk.

På grunn av tidligere års avsetninger vil bevilgningen til Sámi Giellagáldu være redusert.

Det settes av kr 3 500 000 til formålet i 2025.

11.2.3 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samene er både et folk og et urfolk med tradisjonelle områder innenfor statsgrensene til Finland, Norge, Sverige og Russland. Vi er forent gjennom felles historie, kultur og samiske språk, og gjennom bruken av våre tradisjonelle land-, fjord- og kystområder med tilhørende ressurser. Kontakten mellom samer på tvers av landegrenser har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Dette arbeidet gjøres blant annet gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR) som er den parlamentariske samiske stemmen internasjonalt og som skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene. Det er et mål at Samisk parlamentarisk råd skal ha et institusjonalisert samarbeid i saker som berører samer i flere stater, eller samene som ett folk.

Sametinget i Norge har 7 delegater i rådet.

Det langsiktige målet er et fremtidig felles samisk folkevalgt organ. I et mer kortsiktig perspektiv vil vi prioritere tiltak som harmoniserer valgordningene, slik som for eksempel en felles valgdag.

Et utvalg i SPR ledet av Sametinget i Norge har levert en egen rapport om grensehindre i Sápmi. Denne legger fram en rekke konkrete forslag til løsninger på utfordringer. Sametinget har også vedtatt en egen plenumssak (SP 10/22) som har forslag til løsninger og anbefalinger som vil bli fulgt opp.

11.3 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene er det viktig med samarbeidet både mellom urfolksinstitusjoner, interesseorganisasjoner, næringsliv og offisielle myndigheter. Derfor er Sametinget aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom deltagelse i nordområdeforumet og på internasjonale konferanser der nordområdepolitikken er tema.

11.4 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Selvbestemmelse omfatter også rettigheter knyttet til urfolks helse, utdanning, opplæring på eget språk og i egen kultur, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, rett til bevaring og utvikling av egen kulturarv, tradisjonell kunnskap og kulturuttrykk. Samt rettigheter til land og vann, territorier og ressurser som danner naturgrunnlaget for urfolks kultur. Sametingene jobber blant annet med å få til at urfolks representative selvstyreorganer har selvstendig deltakerstatus i FN-møter som berører urfolksspørsmål samt oppfølgingen av sluttokumentet fra FNs verdenskonferansen for urfolk (WCIP) i 2014.

11.4.1 Samletabell – Urfolksrettigheter

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Oppfølging av rapporten fra 48701 Sannhets- og forsoningskommisjonen - prosjekt	350	250	100	40,0 %
Internasjonalt arbeid – direkte tilskudd	1 079	1 046	33	3,2 %
48501 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	0	600	-600	-100,0 %
48801 Urfolks matsystemer - prosjekt a)	0	500	-500	-100,0 %
Jevgenij Jushkovs minnefond - 45005 direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon	407	393	14	3,6 %
Sum	1 836	2 789	-953	-34,2 %

a) Urfolks matsystemer - prosjekt er i 2025 flyttet til kapittel 7 Næringer.

11.4.2 Oppfølging av sannhet- og forsoningskommisjonens rapport – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Gjøre Sametinget i stand til å imøtekomme forventninger knyttet opp mot sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid.

Sametinget behandlet i mars 2024 saker knyttet til Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport om Sametingets overordnede vurdering, om næring, om menneskelige omkostninger og en felles uttalelse fra Sametinget. I september 2024 behandler Sametinget en sak om regional gjennomgang. Sametinget har ikke mulighet og kapasitet til å få gjennomført alle tiltakene som er skissert i de ulike sakene på en gang.

For å få best mulig grunnlag for å prioritere tiltak vil Sametinget arrangere Sametinget arrangerer Verddet - Et forsoningstreff i 2026, som er et innovativt og interaktivt treffpunkt som skal samle hele samfunnet for å utforske, diskutere og bearbeide Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Dette arrangementet skal være et dynamisk og engasjerende forum designet for å fremme dialog, bygge broer, og inspirere til handling i både det offentlige og det samiske samfunnet.

Det settes av kr 350 000 til formålet i 2025.

11.4.3 Internasjonalt arbeid – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
45002 Samerådet - norsk seksjon	754	728	26	3,6 %
45003 Mama Sara Education Foundation	212	205	7	3,4 %
45004 Docip	113	113	0	0,0 %
Sum	1 079	1 046	33	3,2 %

Samerådet – norsk seksjon – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Fremme samiske rettigheter, slik at den samiske befolkningen blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk.

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådets hovedmål er å fremme samiske interesser og rettigheter, og at samene blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk. Samerådet arbeider også for å styrke samenes samhörighet som et folk over landegrensene. Samerådet deltar i tillegg i internasjonale prosesser knyttet til urfolk, menneskerettigheter og miljøet i Arktis. Samerådet er organisert slik at hvert land har en seksjon. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet – norsk seksjon.

Det settes av kr 754 000 til formålet i 2025.

Mama Sara Education Foundation – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bistå og styrke solidaritets- og humanitært arbeid utført gjennom Mama Sara Education Foundation.

Mama Sara Education Foundation er en frivillig hjelpeorganisasjon med base i Kautokeino. Organisasjonen jobber aktivt med å hjelpe masaibarn i Tanzania med skolegang gjennom en fadderordning, samt å samle inn penger til skolebygg for masaibarna. I 2017 ble skolebygget i Loliondo ferdig og overlevert skolemyndighetene i Loliondo. Organisasjonen vil fortsette samarbeidet med Loliondo og har under planlegging et nytt prosjekt i Engaruka. Solidaritetsarbeidet organisasjonen gjør er viktig, og Sametinget bidrar derfor med direkte tilskudd for å styrke dette arbeidet.

Det settes av kr 212 000 til formålet i 2025.

Docip – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilskuddsordningen skal styrke bistanden til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Indigenous Peoples' Center for Documentation, Research and Information – Docip er en internasjonal urfolksorganisasjon med sete i Genève. Docip er et informasjons- og dokumentasjonssenter som også arbeider med forskning knyttet til urfolk.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Det settes av kr 113 000 til formålet i 2025.

11.4.4 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 – prosjekt

Formålet med det internasjonale tiåret for urfolksspråk 2022-2032 (IDIL 2022-2032) er å bygge på praksisen fra IYIL2019, og fortsette med å synliggjøre den kritiske situasjonen til urfolksspråk, samt mobilisere myndigheter og andre interessegrupper til å beskytte, revitalisere og utvikle urfolksspråk. I 2021 har urfolk sammen med UNESCO utformet en felles global handlingsplan for det internasjonale tiåret for urfolksspråk (eng. The Global Action Plan of the International Decade of Indigenous Languages). Den globale handlingsplanen legger frem grunnleggende prinsipper for alle interessegrupper, samt veiledning for periodens rammeverk, implementering, observering, evaluering og styringsstrukturer. Målet med den globale handlingsplanen er å få til et sterkt samarbeid med kontinuitet, for å oppnå positiv innvirkning og sosial endring der man tar hensyn til urfolk og urfolksspråk. For å sikre oppfølgingen av denne handlingsplanen, har UNESCO etablert *Global Task Force for Making Decade for Action for Indigenous Languages* (GTF). GTF bestemte i 2024 at det skulle etableres 4 ad-hoc grupper. Ad-hoc gruppene skal bestå av individuelle eksperter som kan representere blant annet regjeringer, urfolksinstitusjoner, urfolksorganisasjoner og academia og skal arbeide med ulike spørsmål rundt urfolksspråk. Sametinget har foreslått medlem til ad-hoc gruppen *Digital equality and domains* (digital likhet og domener) og vil følge gruppens arbeid.

Sametinget vil fortsette arbeidet med å fremme samiske språk og andre urfolksspråk under IDIL 2022-2032. Sametinget vil følge opp *Mijá tekno* – Sametingenes felles flaggskipprosjekt sammen med sametingene i Sverige og Finland. Sametinget vil også følge opp arbeidet med Nasjonalt samarbeidsforum sammen med Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD).

11.4.5 Jevgenij Jushkovs minnefond - direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon

Mål for tilskuddsordningen:

- Jevgenij Jushkovs minnefond er styrket.

Samerådet opprettet i 2022 Jevgenij Jushkovs minnefond. Minnefondet har som mål å støtte samer fra russisk side av Sápmi som tar samisk språkopplæring.

Det avsettes kr 407 000 til formålet med 2025.

11.5 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

11.6 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Utgangspunktet for å nå dette målet er at likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av vårt arbeid, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell legning. Likestilling er derfor et aspekt ved alle politikkområdene i Sametinget, og likestilling skal derfor være en integrert del av hvert fagområde.

Urfolkskvinner er sjelden med i beslutningsprosessene. Spørsmål som gjelder urfolkskvinner, blir ofte usynliggjort i internasjonale rettighetsprosesser. I tillegg blir spørsmål som gjelder urfolkskvinner ofte usynliggjort på arenaer der urfolksspørsmål tas opp eksplisitt. Det kommer stadig sterkere krav fra urfolkskvinner om at de må bli inkludert i beslutningsprosesser og på arenaer som gjelder urfolk.

En bredere forståelse av samenes historie og situasjon i dag er en forutsetning for at samer og nordmenn skal komme til en reell forsoning. Det vil innebære et samfunn fritt for samehets. Arbeidet mot samehets er et prioritert område for Sametinget, og gjøres gjennom oppfølging av Sametingets handlingsplan mot samehets. Handlingsplanen mot samehets er en del av oppfølgingen av Sametingets likestillingsmelding Sábmme Jállu. Det vil også lages handlingsplaner de neste årene for de andre kapitlene i meldingen.

11.6.1 Samletabell – Likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
48601 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og handlingsplan mot samehets - prosjekt	1 350	1 350	0	0,0 %
45103 Garmeres - norsk seksjon – direkte tilskudd	414	400	14	3,5 %
Sum	1 764	1 750	14	0,8 %

11.6.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt

Vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem også i Sápmi, og krever økt bevissthet om temaet og målrettede tiltak innenfor forebygging, tjenestetilbudet for berørte og kompetanseheving blant fagfolk. Vi ønsker å være premissleverandør for utforming av statlige tiltak på området. Det er viktig å få mer forskning på feltet, økt kompetanse og kapasitet i alle ledd, samt bidra til holdningsendring.

Sametinget har også satt i gang et treårig prosjekt der målet er å redusere mobbing gjennom ulike tiltak. Prosjektet ligger under kapittel 5.8.1.

Sametinget har i 2022 levert en handlingsplan mot samehets som vil ha et nært samarbeid med mobbeprosjektet.

Sametinget har utarbeidet en handlingsplan mot vold i 2023.

Sametinget har også utarbeidet en handlingsplan for realisering av samer med normbrytende funksjonsvariasjoners rettigheter i 2024. Det vil i løpet av 2025 igangsettes et arbeid for å få på plass et rådgivende organ som skal bistå i utformingen av Sametingets politikk på fagfeltet.

Det settes av kr 1 350 000 til formålet i 2025.

11.6.3 Garmeres – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Styrkede rettigheter for skeive samer.

Garmeres er en organisasjon av og for skeive samer på tvers av landegrensene. De jobber for skeive samers rettigheter, muligheter og synlighet i hele Sápmi. Tilskuddet er også for å arrangere Sápmi Pride.

Det settes av kr 414 000 til formålet i 2025.

12 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kommunene er blant de viktigste samarbeidspartnerne for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter. Dette skal skje gjennom etableringen av partnerskapsavtaler og samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser.

Sametinget har i 2024 satt i gang en prosess med evaluering av samarbeidsavtalene med fylkeskommunene og byene som vi har samarbeidsavtale med.

Sametinget vil i 2025 jobbe spesielt for å opprette og styrke eksisterende partnerskap med lokale og regionale myndigheter der målet er et felles løft for de samiske institusjonene.

12.1.1 Virkemidler innsatsområder – Samarbeidsavtaler

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Regionalt samarbeid	2 000	2 000	0	0,0 %
Interreg	500	500	0	0,0 %
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

12.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Sametinget vil også i 2025 være aktiv overfor fylkeskommuner og kommuner for å følge opp samarbeidsavtaler for å sikre at samisk språk, kultur og samfunnsliv ivaretas på en best mulig måte i de fylkeskommunene og kommunene Sametinget har samarbeidsavtale med.

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med flere bykommuner. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

12.2.1 Regionalutviklingsprosjekter – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
52001 Tilskudd til regionalutviklings- prosjekter - søkerbasert tilskudd	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Regionalutviklingsprosjekter:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Prioriteringer – Regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de fylkeskommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.
- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de bykommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.

Det settes av kr 2 000 000 til formålet i 2025.

12.3 Interreg

Mål for innsatsområdet:

- økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

En ny programperiode for Interreg trådte i kraft i 2021 og skal vare til 2027. Sametinget skal ta større ansvar for å få i gang grenseoverskridende samiske prosjekter. I dag er det få samiske prosjekter som settes i gang over landegrensene, og potensialet for å få større verdiskaping både på norsk, svensk og finsk side av Sápmi er stort.

Sametinget har styrket sin innsats knyttet til Interreg, i første omgang ved å ta et større sekretariatsansvar og gjennom denne posten bidra til samfinansiering av prosjekter. Dette har vært en villet satsning som er i samsvar med det sametingene har villet over mange år gjennom samarbeidet i Samisk parlamentarisk råd. Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv trekker også frem Interreg som et viktig verktøy for å styrke samisk samarbeid over landegrensene. Samisk reiseliv, kreative næringer, kunst og kultur og samisk språk er viktige satsingsområder.

Sametinget ønsker å kunne bidra med en støtteordning slik at samiske aktører på norsk side har en større mulighet for egenfinansiering til sine prosjekter. Dette skal bidra til at det for denne Interreg-perioden blir gjennomført flere samiske Interreg prosjekter på norsk side.

12.3.1 Interreg – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
52101 Interreg - søkerbasert tilskudd	500	500	0	0,0 %
Sum	500	500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Interreg:

- Økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

Prioriteringer – Interreg:

- Prosjekter innenfor de fire innsatsområdene i Interreg Aurora.
- Forskning og innovasjon.
- Miljø og klima.
- Kultur, utdanning og bærekraftig reiseliv
- Kapasitetsbygging og folk-til-folk samarbeid.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2025.

13 Andre tiltak

13.1 Samletabell – Andre tiltak

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
85001 Noereh - direkte tilskudd	257	248	9	3,6 %
85002 Norrø's skoltesamene	400	0	400	0,0 %
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	4 038	3 898	140	3,6 %
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	643	621	22	3,5 %
88001 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	375	375	0	0,0 %
88101 Forskning på sametingsvalget - avtale	800	800	0	0,0 %
88501 Sametingsvalget - prosjekt	5 000	0	5 000	0,0 %
Virkemidler politisk nivå	10 643	7 281	3 362	46,2 %
Sum	22 156	13 223	8 933	67,6 %

13.1.1 Noereh – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – direkte tilskudd Noereh:

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv.

Noereh er en samisk ungdomsorganisasjon på norsk side av Sápmi som ble stiftet i 2009. Noereh skal jobbe for all samisk ungdom, og med saker samiske ungdommer brenner for. Noereh skal legge til rette for at all samisk ungdom har en møteplass som bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen på tvers av geografi og grenser. Noereh er en partipolitisk og livssynsmessig nøytral organisasjon.

Det settes av kr 257 000 til formålet i 2025.

13.1.2 Norrø's skoltesamene – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen – direkte tilskudd Norrø's skoltesamene:

- Opprettholde et variert samisk organisasjonsliv.

Norrø's er en grenseoverskridende, frittstående og partipolitisk uavhengig organisasjon som ble stiftet i 2023.

Organisasjonen arbeider for å ta tilbake, synliggjøre og utvikle skoltesamisk tradisjon, språk, kultur og identitet. Organisasjonen uttaler seg i saker som berører den skoltesamiske befolkningen. 2025 er det første året Norrø's får direkte tilskudd over Sametingets budsjett. Tilskuddet skal gå til å styrke organisasjonens drift.

Det settes av kr 400 000 til formålet i 2025.

13.1.3 Samiske hovedorganisasjoner – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	4 038	3 898	140	3,6 %
Sum	4 038	3 898	140	3,6 %

Mål for tilskuddsordningen – Samiske hovedorganisasjoner:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

Det settes av kr 4 038 000 til formålet i 2025.

13.1.4 Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	643	621	22	3,5 %
Sum	643	621	22	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen – Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Det settes av kr 643 000 til formålet i 2025.

13.1.5 Samiskrelatert statistikk i Norge – avtale

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen Samisk statistikk, som kommer ut annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekkes over statsoppdraget til SSB.

Det settes av kr 375 000 til formålet i 2025.

13.1.6 Forskning på Sametingsvalget – avtale

Kunnskap om samenes politiske deltakelse og oppslutning ved sametingsvalg er av grunnleggende betydning. Det er derfor av stor betydning at det gjennomføres en systematisk valgforskning for sametingsvalgene. Formålet med forskningsprosjektet om sametingsvalget er å få bedre kunnskap om og bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold.

Det settes av kr 800 000 til formålet i 2025.

13.1.7 Sametingsvalget 2025 - prosjekt

Mål:

- Et godt gjennomført Sametingsvalg.

Sametingsvalget blir gjennomført hvert fjerde år. Prosjektet skal ivareta alt arbeidet rundt gjennomføringen av Sametingsvalget 2025. Dette omfatter blant annet forvaltning av Sametingets valgmanntall, sekretariatsoppgaver for Sametingets valgnemnd, opplæring av kommuner og opptellingsvalgstyrene med mer.

Det settes av kr 5 000 000 til prosjektet i 2025.

13.2 Virkemidler politisk nivå

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
87101 Politiske grupper i Sametinget	5 745	5 545	200	3,6 %
87110 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 798	1 736	62	3,6 %
Tilskudd til lister ved				
87120 sametingsvalget 2025 - søkerbasert tilskudd	3 100	0	3 100	-
Sum	10 643	7 281	3 362	46,2 %

13.2.1 Politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med siste endringer gjeldende fra 01.01.2019.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Det settes av kr 5 745 000 til formålet i 2025.

13.2.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

Opposisjonens arbeidsvilkår:

Målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.1994, med siste endringer gjeldende fra 01.01.2019, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

For å sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget settes det årlig av midler til drift av de politiske opposisjonsgruppene.

Det settes av kr 1 781 000 til formålet i 2025.

13.2.3 Tilskudd til lister ved Sametingsvalget 2025

Mål med tilskuddsordningen:

- Mulighet for valgdeltakelse til de som stiller lister til sametingsvalget.

Målgruppen for denne ordningen er alle lister som Sametingets valgnemnd godkjenner etter § 32 i forskrift om valg av Sametinget.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumledelsen delegerer myndigheten til.

Det settes av kr 3 100 000 til formålet i 2025.

14 Plenum

14.1 Driftskostnader parlamentet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
1010 Sametingets plenum	17 675	17 061	614	3,6 %
1110 Sametingets plenumsledelse	3 252	3 139	113	3,6 %
1111 Sametingets fagkomiteer	1 381	1 333	48	3,6 %
1120 Sametingets kontrollutvalg	1 200	1 158	42	3,6 %
1310 Samisk parlamentarisk råd	890	859	31	3,6 %
1930 Sametingets klagenemnd	199	337	-138	-40,9 %
Utvalg for gjennomgang av				
1130 Sametingets arbeidsorden - prosjekt	0	350	-350	-100,0 %
Sum	24 597	24 237	360	1,5 %

14.1.1 Sametingets plenum

Sametingets plenum består av de folkevalgte. Sametingets plenum fordeler bevilgninger som stilles til disposisjon gjennom tildelingsbrev i tråd med de føringene som er lagt i Stortingets budsjettvedtak og innstillinger. Sametinget fattar vedtak som krever oppfølging av Sametingsrådet, blant annet gjennom forskrifter og retningslinjer i henhold til lov om Sametinget, vedtak i enkeltsaker, handlingsplaner og strategidokumenter. Sametingets plenum er også forvaltningsorgan for kulturminneloven, opplæringsloven og stedsnavnsloven.

I tråd med Reglement for Sametingets politiske nivå mottar Sametingets politikere, og medlemmer av Sametingsnedsatte utvalg, godtgjørelser regnet ut fra godtgjørelsen Stortinget vedtar at Regjeringen skal ha, etter en fast utregningsnøkkel. Størrelsen på godtgjørelsene oppdateres automatisk etter Stortingets vedtak.

Det settes av kr 17 675 000 til formålet i 2025.

14.1.2 Sametingets plenumsledelse

Plenumsledelsen utarbeider saksliste, innkaller til og leder Sametingets plenumsmøter etter reglene i Sametingets arbeidsorden. Plenumsledelsen sørger for at det føres protokoll fra forhandlingene i plenum og underskriver protokollen for hvert møte.

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen, godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenumsmøtene og til plenumslederens reisevirksomhet i forbindelse med andre oppdrag for Sametinget. Plenumslederens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 20/16 og i sak 25/18 settes det av kr 292 000 til samiskkurs for Sametingets representanter. Midlene forvaltes av plenumsledelsen.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til Finnmarkseiendommens kontrollkomité på kr 45 000.

Det settes av kr 3 252 000 til formålet i 2025.

14.1.3 Sametingets fagkomitéer

Mål: Styrke det politiske arbeidet i Sametinget.

I kjørereglene for fagkomitéene fremkommer det at komitéene kan foreta reiser eller befaringer for å oppdatere seg i saker som komitéene behandler. Videre står det at komitéene kan delta på møter / seminarer / konferanser for å oppdatere seg i saker komitéen arbeider med.

Det settes av kr 1 381 000 til formålet i 2025.

14.1.4 Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker utvalget tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komitéens årsmelding.

Sametinget kjøper tjenester fra eksterne til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål.

Det settes av kr 1 200 000 til formålet i 2025.

14.1.5 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Det settes av kr 890 000 til formålet i 2025.

14.1.6 Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskuddsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling.

På bakgrunn av erfaringstall reduseres bevilgningen i 2025.

Det settes av kr 199 000 til formålet i 2025.

15 Sametingsrådet

15.1.1 Samletabell – Sametingsrådet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Sametingsrådet	16 684	16 444	240	1,5 %
Sum	16 684	16 444	240	1,5 %

15.2 Sametingsrådet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
1510 Sametingsrådet	14 446	13 944	502	3,6 %
1910 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)	516	498	18	3,6 %
1920 Sametingets eldreråd	772	552	220	39,9 %
1940 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	700	700	0	0,0 %
1502 Kunnskapsgrunnlag om Sametingets valgordning - prosjekt	250	250	0	0,0 %
1501 Utredning om alternative budsjettmodeller - prosjekt	0	500	-500	-100,0 %
Sum	16 684	16 444	240	1,5 %

15.2.1 Sametingsrådet

Sametingsrådet står for den daglige utøvende politikken for Sametinget, forvalter Sametingets budsjett og kan utnevne styrer, råd og utvalg til forvaltning av Sametingets virkemidler.

Sametingsrådet fastsetter økonomireglement for Sametinget, som skal sikre en etisk og effektiv forvaltning av Sametingets verdier i tråd med Sametingets vedtatte planer og målsetninger. Gjennom reglementet gir Sametingsrådet administrasjonen bestemmelser om økonomiforvaltningen.

Posten dekker godtgjørelse til presidenten, fire rådsmedlemmer og tre politiske rådgivere samt til Sametingsrådets reisevirksomhet i forbindelse med rådsmøter og andre oppdrag for Sametinget.

Sametingspresidentens godtgjørelse følger regjeringsmedlemmenes godtgjørelser og settes til 80 % av denne.

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse pr. år, som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse.

Det settes av kr 14 446 000 til formålet i 2025.

15.2.2 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) skal styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU er også engasjert eksternt i ungdomssaker, og internasjonalt i samisk og urfolks ungdomspolitikk. SUPU består av fem faste medlemmer med varamedlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum.

Det settes av kr 516 000 til formålet i 2025.

15.2.3 Sametingets eldreråd

Eldrerådet er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametingsrådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk, og i saker som angår samiske eldre.

Sametingets eldreråd gis i 2025 en økning på kr 200 000. Dette er en varig økning.

Det settes av kr 772 000 til formålet i 2025.

15.2.4 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning

Sametinget har etablert Sakkyndig etisk komite for samisk helseforskning, og alle forskningsprosjekter som omhandler forskning på samisk helse skal innhente samisk kollektivt samtykke fra denne komiteen.

Det settes av kr 700 000 til formålet i 2025.

15.2.5 Kunnskapsgrunnlag Sametingets valgordning – prosjekt

Mål med prosjektet:

- Utrede Sametingets valgordning.

Den siste gjennomgangen av Sametingets valgordning skjedde i 2007. Det er stor økning i Sametingets valgmanntall, og Sametingets plenum har behandlet sak 056/22 Sametingsvalget – styrking av valgarbeidet i desember 2022. Evalueringen og tiltaksplanen tok for seg valggjennomføring som helhet. Som ledd i forberedelse av en plenumssak med gjennomgang av valgordning som tema er det behov for kunnskapsinnhenting.

Det avsettes kr 250 000 til formålet i 2025.

16 Sametingets administrasjon

16.1 Samletabell – Sametingets administrasjon

(i 1000 kr)

		Budsjett 2025	Budsjett 2024	Avvik 2025 – 2024	Avvik i %
Driftsinntekter	a) b)	-7 905	-7 905	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader	a)	120 841	116 643	4 198	3,6 %
Andre driftskostnader	a)	57 787	54 106	3 681	6,8 %
Sum		170 723	162 844	7 879	4,8 %

a) På grunn av omorganisering av Sametingets administrasjon er drift administrasjon for alle avdelinger i 2025 slått sammen i én post.

b) Driftsinntekter består av inntekter fra befaringer og refusjoner.

Administrasjonen i Sametinget fungerer som faglig sekretariat for Sametingets politikere og hovedoppgaven er å følge opp og gjennomføre politiske bestillinger og vedtak, og på bakgrunn av disse opprettholde og utvikle de samiske språkene, den samiske kulturen og samfunnslivet.

Sametingets administrasjon saksbehandler direkte og søkerbaserte tilskuddssaker, i tillegg til å drive kontroll av tilskudd, gjennomføre dialogmøter med direkte tilskuddsmottakerne og generell veiledning av søkere av tilskudd.

Sametingets administrasjon har i 2022 vedtatt en overordnet strategiplan for perioden 2022 – 2025. I denne er overordnet oppdrag, verdier, visjon og fem hovedmål definert:

Administrasjonens visjon er:

- Ovttas nannet Sámi – Sammen styrker vi Sápmi

Administrasjonens verdier er:

- Sámi vuohki – I samisk ånd
- Verddevuohhta – Inkluderende fellesskap
- Rabasvuohhta – Åpenhet
- Ovttaráđálašvuohhta – Samhandling
- Oskkáldasvuohhta – Pålitelig og lojal

Våre fem hovedmål er:

- Vi har kompetente og engasjerte medarbeidere.
- Vi har samisk som hovedspråk.
- Våre prioriteringer og handlinger er tuftet på birgejupmi.
- Vi er ledende i samisk samfunnsutvikling.
- Vi er en attraktiv arbeidsplass.

Hovedadministrasjonen ligger i Karasjok, og det er totalt ni kontorsteder i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag. Administrasjonen ledes av en direktør, er inndelt i fem avdelinger og to staber. Til sammen har hele administrasjonen ca. 150 årsverk. Avdelingene utfører saksbehandling og yter tjenester til både politiske myndigheter og til publikum.

Bevilgningen til administrasjonen økes med kr 1 732 000 på grunn av økning i kostander til husleie og programvarelisenser. Dette er en varig økning.

16.2 Organisering av Sametingets administrasjon

Sametinget igangsatte våren 2023 et arbeid for å se på organisasjonsstrukturen til Sametingets administrasjon. Målet med arbeidet er å rigge administrasjonen til å håndtere endringene som skjer nå og i fremtiden. Siden etableringen i 1989 har verden rundt Sametinget vært gjennom store endringer og verden er stadig i bevegelse. Endringene påvirker også Sametinget, det må vurderes hvilke oppgaver må prioriteres, det blir hardere konkurranse om arbeidskraft og det er øket potensiale for å digitalisere og effektivisere arbeidsoppgaver.

Sametinget må derfor utvikle seg langs flere dimensjoner for å kunne møte disse endringene. I organisasjonsutviklingsarbeidet jobbes det med å se nærmere på en god dimensjonering mellom fagområder for å kunne møte kravene og behovene i politisk ledelse. Det er behov for mer tverrfaglig samarbeid og å skape en mer fleksibel og dynamisk organisasjon, samt øke mulig digitalisering og effektivisering av arbeidsoppgaver og legge til rette for mer strategisk ledelse av organisasjonen. Sametingets rolle er i sterk endring, og det merkes ved økte forventninger fra samarbeidspartnere, sivilsamfunnet, statlige myndigheter og befolkningen i allment. For å styrke samfunnskontakt oppfølgingen samt styrke virksomhetsstyring fra drift til drift og utvikling, er det behov for å øke administrasjonsbudsjettet. Styrkingen skal gi øket kapasitet på samfunnskontakt og oppfølging av samarbeid og samarbeidsavtaler. Det vil også være behov for å øke kapasitet på kunnskap om fremskaffelse av ulike analyser /statistikk av samfunnsforhold som til enhver tid bestilles fra Sametingsrådet.